

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ИНСПЕКТОРАТ КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

гр. София 1000, ул. „Георг Вашингтон” № 17, тел.: 02 9057502, факс: 02 9057503

ДОКЛАД

**ЗА ДЕЙНОСТТА НА ИНСПЕКТОРАТА
КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ**

ЗА 2022 ГОДИНА

УВОД	4
I. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ НА ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ...	6
А. Комплексни планови проверки на съдилищата по граждански, търговски и административни дела	6
Б. Комплексни планови проверки на съдилищата по наказателни дела	23
В. Комплексни планови проверки в прокуратурите	35
Г. Анализ на ефективността на дадените препоръки при комплексните планови проверки	40
II. ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ	41
III. КОНТРОЛНИ ПРОВЕРКИ	46
IV. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ	46
А. Инцидентни проверки по сигнали по чл. 56, ал. 1 ЗСВ	47
Б. Инцидентни проверки по самосезиране (чл. 63 ПОДИВССДАЕ)	47
В. Инцидентни проверки извън годишната програма на Инспектората, възложени от ВСС на основание чл. 30, ал. 5, т. 10 ЗСВ	48
V. ДЕЙНОСТ ПО ОТЧИТАНЕ ПРИКЛЮЧВАНЕТО НА ДЕЛАТА И ПРЕПИСКТЕ В УСТАНОВЕНИТЕ СРОКОВЕ ОТ СЪДИЛИЩАТА, ПРОКУРАТУРИТЕ И СЛЕДСТВЕНИТЕ ОРГАНИ	48
VI. ПРЕПИСКИ, ОБРАЗУВАНИ ПО СИГНАЛИ, ЖАЛБИ И МОЛБИ	55
VII. СИГНАЛИ ЗА УЕДНАКВЯВАНЕ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА. СТАНОВИЩА ПО КОНСТИТУЦИОННИ И ТЪЛКУВАТЕЛНИ ДЕЛА	56
VIII. ДЕЙНОСТ НА ИВСС ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛАТА В РАЗУМЕН СРОК	59
IX. ДЕЙНОСТ ПО ПРОВЕРКА НА ИМУЩЕСТВЕНИТЕ ДЕКЛАРАЦИИ НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ	85
X. ПРОВЕРКИ ЗА ПОЧТЕНОСТ И КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ И ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО НАКЪРНЯВАТ ПРЕСТИЖА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ, И ПРОВЕРКИ, СВЪРЗАНИ С НАРУШАВАНЕ НЕЗАВИСИМОСТТА НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ	87
XI. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 15 ЗСВ	90
XII. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 5 и 6 ЗСВ	98
XIII. ДЕЙНОСТ ПО чл. 304, ал. 2 ЗСВ	103
XIV. ДЕЙНОСТ на ИВСС по изпълнение на мярка „Укрепване ролята на ИВСС за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт“, заложена в Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България за 2022 г.	104

XV. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	106
XVI. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	107
XVII. ИНСТИТУЦИОНАЛЕН И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ НА ИВСС. ПРЕДСТАВЯНЕ ДЕЙНОСТТА НА ИНСТИТУЦИЯТА ПРЕД ОБЩЕСТВОТО.....	111
XVIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	114

Инспекторатът към Висшия съдебен съвет (ИВСС) е създаден с четвъртото изменение и допълнение на Конституцията на Република България, обн., ДВ., бр. 12 от 2007 г., като част от конституционната рамка на съдебната власт. Основните му правомощия са предвидени в Конституцията и в Закона за съдебната власт (ЗСВ) - да извършва проверки на дейността на органите на съдебната власт при зачитане на независимостта на съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите при осъществяването на техните функции.

През 2012 г. на ИВСС бяха възложени допълнителни задължения с изменение и допълнение на ЗСВ - да извършва проверки по заявленията за нарушаване правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, а с петото изменение на Конституцията на Република България от 2015 г. (ДВ, бр. 100 от 2015 г.) се предвиди извършването на проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, на имуществените им декларации, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Новите правомощия бяха доразвити в глава девета, раздел Іа и раздел Іб от Закона за съдебната власт (ДВ, бр. 62 от 2016 г.) и се изпълняват от 1 януари 2017 г.

Съществено нови функции бяха възложени на Инспектората през 2019 г. с изменение и допълнение на Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД) (ДВ, бр. 17 от 2019 г.) - да осъществява надзор и да осигурява спазването на Регламент (ЕС) 2016/679, на ЗЗЛД и на нормативните актове в областта на защитата на личните данни при обработване на лични данни от съда при изпълнение на функциите му на орган на съдебната власт и прокуратурата и следствените органи при изпълнение на функциите им на органи на съдебната власт за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания. Уредбата на производствата и проверките, свързани с реализирането на защитата на личните данни пред ИВСС, беше доразвита в Правилника за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите (ПОДИВССДАЕ).

С решение на ИВСС от 22.11.2022 г., въз основа на правомощието на Инспектората по чл. 54, ал. 1, т. 3 от Закона за съдебната власт да анализира и обобщава делата, които са приключени с влязъл в сила съдебен акт, както и приключените преписки и дела на прокурорите и следователите, с оглед оптимизиране дейността на органа при обобщаване и анализиране на данните по приключването на делата и преписките от съдилищата, прокуратурите и следствените органи, беше допълнен Правилникът за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите (ДВ, бр.02.12.2022 г.). Новите разпоредби са

приети в изпълнение на мярка „Укрепване ролята на Инспектората към Висшия съдебен съвет за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт (Q4/2022)“, заложена в Реформа 2: „Противодействие на корупцията“ в Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България за 2022 г. (НПВУ), Решение на Съвета на Европейския съюз от 28.04.2022 г. и Приложение към Решение за изпълнение на Съвета за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България, с което е утвърден график за приключването на дейностите по Реформа 2 с отговорна институция Инспекторат към Висшия съдебен съвет, 4-то тримесечие на 2022 г. Създаде се процедура за приемане от ИВСС на образци за отчитане приключването на делата и преписките в установените срокове от съдилищата, прокуратурите и следствените органи, като се предвиди съдебните органи да предоставят на Инспектората отчети за дейността си за предходната календарна година до 15 март на следващата година. Въведе се задължение за Инспектората да анализира резултатите от приключените дела и преписки и да публикува анализа на своята интернет страница. Изпълнението на тази дейност стартира през настоящата 2023 г., като направените констатации и изводи в статистическия анализ за работата на съдилищата, прокуратурата и следствените органи през 2022 г. позволяват да се направи преценка на работата им по срочното приключване на делата и преписките.

Настоящият доклад за дейността на ИВСС, изготвен на основание чл. 54, ал. 1, т. 12 и 14 ЗСВ, обхваща периода 01.01.2022 г. - 31.12.2022 г. и има за цел да представи пред гражданите, органите на съдебната власт и обществото обобщена информация за работата на Инспектората през 2022 г., като са разгледани подробно отделните аспекти от нея съобразно правомощията на институцията.

На 1 април 2022 г. се отмени извънредната епидемична обстановка, свързана с коронавирусната инфекция COVID-19. Действието на епидемичната обстановка през 2020 г. и 2021 г. е отчетено в актовете за резултати от комплексните планови проверки на дейността на органите на съдебната власт, тъй като проверяваният период обхваща именно тези две години – 2020 г. и 2021 г.

През изминалата 2022 г. Инспекторатът изпълни годишната си програма за планови проверки и продължи да изпълнява правомощията си по чл. 54, ал. 1, т. 8 ЗСВ - извършването на проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, на имуществените им декларации, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Не беше прекъсвана и работата по осъществяването на надзор върху обработването на лични данни в случаите по чл. 17, ал. 1 от Закона за защита на личните данни, както и проверките за нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок.

Общо извършените през 2022 г. проверки от ИВСС са 91, от които 69 комплексни планови проверки, 1 тематична проверка, 1 проверка по сигнал, 1 проверка по самосезиране и 19 планови проверки по личните данни за спазване на принципа за отчетност, установен в чл. 5, пар. 2 от Регламент (ЕС) 2016/679 и в чл. 45, ал. 4 ЗЗЛД.

Информацията в доклада доказва постоянството на ИВСС в изпълнение на законовите му правомощия, отстояването на позицията на гарант за осъществяването на бързо и предвидимо правосъдие, и за осигуряването на стабилност и устойчивост във функционирането на съдебната система.

I. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ В ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

В изпълнение на годишната си програма за 2022 г., приета с решение на заседание на ИВСС, проведено на 28.03.2022 г., изменена с решение от заседание, проведено на 25.05.2023 г., ИВСС извърши 69 комплексни планови проверки в общо 57 органа на съдебната власт в четири от апелативните съдебни райони (без апелативен район – Велико Търново), както следва: по граждански, търговски и административни дела - в 29 съдилища, включително Апелативен съд – Бургас; по наказателни дела - в 27 съдилища; в 13 районни прокуратури и 27 териториални отделения към районните прокуратури. Извърши се една тематична проверка по граждански и наказателни дела в районните съдилища, включени в годишната програма, както и на Районен съд (РС) – Пловдив, РС – Силистра и РС – Добрич, относно образуваните в ЕИСС след 30.06.2021 г. дела в техния хартиен еквивалент, която да установи съдържа ли се на хартиен носител издаденият в електронна форма акт на съда и в какъв вид, както и на Окръжен съд (ОС) – Пловдив, ОС – Благоевград, ОС – Перник, ОС – Кюстендил, ОС – Силистра, ОС – Добрич, ОС – Търговище и ОС – Шумен, относно даваните от въззивната инстанция указания във връзка с администриране на въззивната жалба в случаите, когато оспореният първоинстанционен съдебен акт не е приложен по хартиеното дело или приложеният съдебен акт не е подписан със саморъчен подпис. Приключени бяха и 19 планови проверки по личните данни.

За сравнение, през 2020 г. Инспекторатът извърши 69 комплексни планови проверки в органи на съдебната власт и в петте апелативни съдебни района, а през 2021 г. - 53 комплексни планови проверки, също в петте апелативни съдебни района. Наблюдава се увеличение на броя на комплексните планови проверки през отчетния период, сравнен с предходната 2021 г. и запазване на броя им, сравнен с извършените през 2020 г.

A. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ НА СЪДИЛИЩАТА ПО ГРАЖДАНСКИ, ТЪРГОВСКИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЛА

През 2022 г. са извършени комплексни планови проверки в общо 29 съдилища по граждански, търговски и административни дела.

1. Проверени са 18 районни съдилища: РС – Перник, РС – Радомир, РС – Брезник, РС – Трън, РС – Благоевград, РС – Ботевград, РС – Етрополе, РС – Елин Пелин, РС – Ихтиман, РС – Козлодуй, РС – Шумен, РС – Нови пазар, РС – Тервел, РС – Омуртаг, РС – Дулово, РС – Тутракан, РС – Кубрат, РС – Исперих.

Проверките са приключени с констатации, очертаващи както положителни тенденции в работата на съдилищата, така и пропуски и негативни тенденции в дейността им.

При обобщаване на констатациите относно дейността на районните съдилища е анализиран и акта за резултатите от плановата проверка в РС - Ихтиман, макар че е изготвен и изпратен до проверения съд през настоящата 2023 г.

1.1. Общи положителни тенденции:

- проверките констатира много добра организация на административната дейност, и в частност много добра организация в работата на специализираната администрация на съда, въпреки че през проверяваните 2020 г. и 2021 г. съдилищата работиха в условията на извънредни епидемични мерки в страната. Проверките отчитат, че съдебните служители са добре обучени и работят в условията на успешна взаимозаменяемост и екипност;

- съдебните и деловодните книги, с малки изключения, се водят прецизно и се попълват с необходимата информация, а административното ръководство на съда упражнява периодичен контрол; призовките и съобщенията се изпращат обикновено в деня или най-късно на следващия ден от процесуалното действие на съда, за което страните трябва да бъдат уведомени;

- делата се образуват в деня на постъпване на съдебните книжа и по изключение на следващия ден, и се разпределят незабавно на докладчик. Върху входящите документи, въз основа на които се образуват бързи производства, се отбелязва и часът на постъпването им. Предаването на делата на определения докладчик се извършва в деня на образуването им, а тези с кратки процесуални срокове - незабавно;

- постъпилите в съдилищата дела се разпределят на принципа на случайния подбор, регламентиран с чл. 9 ЗСВ;

- констатира се стремеж в съда да няма дела с прекомерна продължителност и неприключени в разумен срок. В тази връзка в някои районни съдилища е издадена заповед на председателя на съда ежемесечно да се проверяват ненасрочените дела, в т. ч. спрените и без движение дела, като

се докладват на съдията-докладчик или на административния ръководител. Несвършените граждански дела, образувани преди периода на проверките, се наблюдават от председателя на съда, който е издал заповед за приключването им в разумен срок. Предприемани са организационни мерки от административния ръководител за срочното разглеждане на делата;

- производствата, образувани по общия исков ред, се администрират в кратки срокове - разпорежданията, с които производствата се оставят без движение за отстраняване на нередовности в исковите молби и разпорежданията по чл. 131 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК) за връчване на препис от исковата молба на ответника за отговор, се постановяват в срокове между 1 и 7 дни от определянето на докладчика, а в някои съдилища още същия ден;

- определенията по чл. 140 ГПК, в повечето случаи, съдържат проект на доклад по делото, а разпорежданията по чл. 312 ГПК във всички случаи съдържат писмен доклад по делото;

- обичайно определенията по чл. 140 ГПК се постановяват в разумни срокове - до 1 месец от постъпване на писмения отговор, респективно от изтичане на срока за депозирането му. В отделни районни съдилища актовете са постановявани в значително по-кратки срокове - незабавно или от 3 до 5 дни след изтичане на срока за отговор на исковата молба;

- производствата са насрочвани в съдебни заседания и са отлагани за следващи заседания през кратки периоди - много често в срок до 1 месец от определението по чл. 140 ГПК. По изключение, заседания са насрочвани и отлагани в по-големи срокове в периода на съдебната ваканция, за изготвяне на заключение по допуснатата експертиза или ако са конституирани допълнително страни;

- проверките констатира малък брой определения, с които е отменен даденият ход по същество. Съдиите извършват задълбочена предварителна подготовка на делата, като разглеждането им често приключва в едно или две открити съдебни заседания;

- в общия случай се спазват кратките процесуални срокове, свързани с движението и приключването на производствата по чл. 310 и сл. ГПК - глава двадесет и пета „Бързо производство“;

- съдиите се произнасят в предвидените в закона срокове в производствата, образувани по молби по чл. 390 ГПК и по заявления по чл. 410 и чл. 417 ГПК, и спазват кратките процесуални срокове по Закона за закрила на детето (ЗЗДет.) и по Закона за защита от домашното насилие (ЗЗДН);

- спрените производства са администрирани своевременно;

- не се констатира безпричинни отлагания на съдебни заседания в съдилищата. През 2020 г. и 2021 г. съдебни заседания са отсрочвани, съобразно издадените заповеди на административните ръководители с оглед обявеното извънредно положение и мерките, свързани с пандемичната обстановка;

- проверките на отводите установяват, че съдилищата нямат постановени немотивирани откази от разглеждане на разпределените дела.

1.2. Плановите проверки в районните съдилища са установили следните пропуски:

- в РС – Козлодуй са установени 2 загубени дела, по които е предприета процедура за възстановяването им съгласно чл. 94 от Правилника за администрацията в съдилищата (ПАС);

- в книгите за открити съдебни заседания, водени от отделни съдилища, в графа решение, по някои дела не е вписан диспозитивът на съдебния акт; в някои съдилища в регистъра на съдебните решения липсва датата на обявяване на съдебния акт и подпис на съдебен служител;

- продължаваща практика за постановяване на ръкописни съдебни актове в закрито заседание, които не отговарят на съдържанието, предвидено в чл. 254, ал. 2 ГПК;

- като водеща причина за констатираните пропуски, свързани с неспазване на процесуалните, респективно разумните срокове за насрочване на делата, разглеждането и приключването им в отделни съдилища, проверките посочват непостоянното или недостатъчно кадрово обезпечаване на работата на съдиите, които нямат специализация по материя и всички разглеждат граждански и наказателни дела и повишената им натовареност (над средната за страната) с оглед увеличаване на постъпленията на делата за проверявания период. Изведени са изводи за наличие на устойчива тенденция за голяма висящност на делата в тези съдилища, която достига и надхвърля в някои случаи една четвърт от общия брой дела за разглеждане през годината; увеличена висящност на делата се констатира и в други районни съдилища;

- в някои съдилища са установени немалък брой неприключени граждански дела (например: 72 неприключени дела; 113 неприключени дела), включително делбени производства, образувани в периода 2014 г. – 2020 г. Проверките констатираха случаи на многократно отлагане на съдебни заседания поради неизготвяне на заключението по допуснатата експертиза в срок или неявяване на вещото лице, и непредприемане на дисциплиниращи мерки от съдиите, дори при направено искане от страна за налагане на глоба на вещото лице; проверките в две съдилища (РС – Брезник и РС – Тервел) констатираха общо четири дела, образувани през 2016 г. и 2017 г. и ненасрочени в първо открито съдебно заседание. По две от делата причината е неотстранени нередовности на исковата молба и неприключила процедура по назначаване на особен представител на ищеца, поради отказ от пълномощието на всички представлявали го адвокати. По другите две дела не е приключена процедурата по размяна на книжа;

- отделни съдии са извършвали проверката по редовност и допустимост на исковите молби по чл. 129 и 130 ГПК извън разумните срокове, достигащи до 9 месеца от разпределението на делото;

- отделни съдии са постановявали определения по чл. 140 ГПК в срок между 6 месеца и над 1 година от изтичане срока за писмен отговор на исковата молба, като са констатирани системни забави при насрочване на делата в открито съдебно заседание или продължителни периоди на бездействие до преразпределение на делото на нов съдия докладчик;

- отделни съдии са насрочвали първо открито съдебно заседание или следващо при отлагане на делото след продължителен период - след 3, 5 месеца, дори 11 месеца от постановяване на определения по чл. 140 ГПК;

- в някои съдилища, макар и малко на брой, е установено, че дела, образувани по искове за изменение на издръжка по чл. 150 във вр. с чл. 143, ал. 2 от Семейния кодекс, не са разгледани по реда на чл. 310 ГПК - бързо производство, при наличие на законните предпоставки за това;

- установено е продължаващо подценяване на кратките срокове, макар и като изключение в работата на съдиите, свързани с движението и приключването на производствата по чл. 310 и сл. ГПК - невинаги съдът извършва проверката за редовност и допустимост на исковата молба в деня на постъпването ѝ; невинаги съдът извършва предвидените процесуални действия в деня на постъпване на писмен отговор и невинаги датата за разглеждане на делото в открито заседание е определяна в срока, предвиден чл. 312, ал. 1, т. 1 ГПК; най-често не е спазвано изискването на чл. 315, ал. 2 ГПК съдът да посочва деня, в който ще обяви решението си, от който момент тече срокът за неговото обжалване; невинаги е спазван двуседмичния срок по чл. 316 ГПК за постановяване на решението;

- в някои случаи не е посочвано от кой момент започва да тече срокът за предявяване на обезпечения иск при делата по чл. 390 ГПК; отделни съдебни състави и съдилища продължават да не се съобразяват със задължителната практика на Върховния касационен съд (ВКС), установена с тълкувателно решение (ТР) № 6/14.03.2014 г. по тълкувателно дело (ТД) № 6/2013 г. на общото събрание на гражданската и търговската колегии (ОСГТК) на ВКС, като се определя по различен начин началният момент, от който тече срокът за предявяване на обезпечения бъдещ иск;

- отделни състави не изискват социални доклади от дирекция „Социално подпомагане“ по делата, по които са засегнати права и интереси на малолетни и непълнолетни деца, нито призовават нейни представители за участие в делата, предвид изискването на чл. 15, ал. 6 ЗЗДет.;

- констатирана е практика на отделни състави да не спазват изискването, предвидено в чл. 15, ал. 1 ЗЗДН, решението да се обявява в открито съдебно заседание;

- продължаваща практика в някои съдилища е да не се правят отбелязвания по спрените дела за статуса на обуславящите производства;

- продължаваща практика в отделни съдилища е постановяване на макар и неголям брой определения за отмяна на дадения ход по същество по субективни причини, водещо до удължаване времето за приключване на делата. Тези обстоятелства, съответно даваните в тази връзка препоръки, проверяващите екипи са свързвали с констатации за липсата на достатъчна предварителна подготовка на делата за разглеждането им в открито заседание;

- в малко съдилища се констатира, че броят на отводите е завишен, обосновоало даването на препоръка за конкретизиране на мотивите за самоотвод по делата;

- отделни съдии, в условията на приблизително еднаква и невисока натовареност, продължават да не спазват едномесечния срок по чл. 235, ал. 5 ГПК за постановяване на съдебните решения. В някои съдилища е установена отрицателна тенденция за увеличаване на броя на просрочените съдебни актове и обявяването им след три и повече месеца от изтичането на процесуалния срок, а при отделни съдии е констатирано просрочие, достигащо до 11 месеца.

1.3. С оглед констатираните нарушения, за подобряване организацията на административната дейност и в частност работата на съдиите, Инспекторатът е давал най-често следните препоръки:

- подобряване на работата по предварителното проучване на делата преди открито съдебно заседание, с цел ограничаване на случаите на постановяване на определение за отменен ход по същество;

- да се обсъди практиката на съда по образуваните дела по чл. 390 ГПК в случаите, в които се допуска обезпечение на бъдещ иск, като се съобрази определянето на началния момент, от който започва да тече срокът за предявяване на обезпечения иск, с ТР № 6/2014 г. на ОСГТК на ВКС;

- подобряване дейността по администриране на спрените производства, като се предприемат мерки служителите да извършват редовни проверки на обуславящите производства, които да бъдат отразявани писмено по делото и резултатът да бъде докладван на съдията-докладчик; по спрените дела, по които липсва изрично разпореждане от страна на съдията за периодите на извършване на справките за обуславящите производства, служба „Съдебно деловодство“ да спазва разпоредбата на чл. 38, т. 10 ПАС;

- предприемане на подходящи мерки за приключване във възможно най-кратки срокове на гражданските дела, образувани преди 01.01.2020 г.; използване на предвидените в ГПК процесуални средства за дисциплиниране на страните, вещите лица и служителите по връчване на призовки и съобщения, с цел срочното разглеждане на делата и недопускане отлагане на съдебни заседания; намаляване на висиящността на делата в съда;

- спазване на изискването на чл. 15, ал. 1 ЗЗДН съдът да обявява решението в открито съдебно заседание;
- охраняване интересите на децата в съдебните производства, предвид разпоредбата на чл. 15, ал. 6 ЗЗДет;
- своевременно постановяване на съдебните актове по чл. 129, чл. 131 и чл. 140 ГПК; администриране на производствата по глава двадесет и пета „Бързо производство“ в сроковете по чл. 312 ГПК, изготвяне на задължителен доклад по делото в разпореждането, с което се насрочва съдебно заседание, изрично посочване на деня, в който съдът ще обяви решението; спазване на законово установените срокове по чл. 235, ал. 5, изр. 1-во ГПК и чл. 316 ГПК за постановяване на съдебните решения;
- упражняване на контрол от председателя на съда по отношение срочността на извършване на процесуалните действия, свързани с администриране движението на делата при оставяне на производствата без движение, извършване на размяната на книжа и приключване на подготовката на делата в закрито заседание;
- упражняване на контрол от председателя на съда по отношение спазването на сроковете за постановяване на решенията, с цел недопускане на несвоевременно изготвяне на съдебни актове, като се следи стриктно за изпълнението на издадените в тази връзка заповеди;
- служба „Съдебно деловодство“ да спазва изискванията на ПАС за водене на съдебните книги и регистри.

1.4. Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебна власт по дадените препоръки:

Актовете за резултати от комплексните планови проверки по граждански дела са изпратени във всички проверени районни съдилища, като ИВСС е уведомен за датата, на която всеки проверяван съдия се е запознал със съответния акт. Изпратена е обратна информация за изпълнението на дадените препоръки.

В срока по чл. 58, ал. 2, изр. 2-ро ЗСВ са постъпили възражения срещу три от изготвените актове от проверки:

- срещу акта за резултати от проверката на РС - Тутракан е постъпило едно възражение, в което се излагат единствено причини за допуснатите от възразилия съдия забави по движението и приключването на дела на негов доклад. С решението на главния инспектор възражението е оставено без разглеждане като недопустимо;

- срещу акта за резултати от проверката на РС - Благоевград са постъпили две възражения относно фактически констатации в акта, касаещи постановените от възразилите съдии съдебни актове през проверявания период и относно дадена препоръка. С решенията на главния инспектор е допуснато частично изменение на фактически констатации в акта, като са направени

редакционни промени относно констатациите за срочността на изготвените съдебни актове от двамата съдии и е отменена оспорената препоръка;

- срещу акта за резултати от проверката на РС - Ихтиман е постъпило едно възражение, подадено от административния ръководител на съда и останалите двама съдии относно констатации в акта, касаещи натовареността на съдиите, работата на съдиите по администриране на делата и спазването на срока по чл. 235, ал. 5 ГПК и относно дадената препоръка за създаване на ред за заместване на отсъстващи съдии по болест или служебна ангажираност. С решението на главния инспектор е отменена оспорената препоръка, допуснато е частично изменение на констатациите в акта и са направени редакционни промени относно констатациите за срочността на изготвените съдебни актове. В останалата част възражението е отхвърлено като неоснователно.

С оглед установените негативни констатации в акта за резултати от извършена проверка в РС - Тутракан относно работата на конкретен съдия по движението и приключването на разглежданите от него дела, през 2023 г. ИВСС отправи предложение до съдийската колегия (СК) на Висшия съдебен съвет (ВСС) за образуване на дисциплинарно производство срещу съдията за извършените от него дисциплинарни нарушения по смисъла на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ, изразяващи се в системно неспазване на процесуалния срок по чл. 235, ал. 5 ГПК при постановяване на съдебните решения и действие или бездействие, което неоправдано забавя производството по дела на негов доклад - несвоевременно постановяване на определение по чл. 140 ГПК за насрочване на делото в открито заседание, насрочване и отлагане на съдебни заседания за след неоправдано дълъг период. СК на ВСС образува дисциплинарно дело № 3/2023 г. по описа на ВСС.

2. Проверени окръжни съдилища (ОС)

През 2022 г. са проверени общо 3 окръжни съдилища - ОС - Перник, ОС - Шумен, ОС - Силистра.

2.1. В работата на окръжните съдилища са направени следните общи положителни констатации:

- много добра организация в работата на различните служби в съда, при това през двете проверявани години в условията на извънредни епидемични мерки в страната;

- съдебните книги и регистри, с малки изключения, се водят редовно и се правят пълни отбелязвания за движението на делата; призовките и съобщенията се изпращат незабавно, по изключение на следващия ден от процесуалното действие на съда, за което трябва да се уведомят страните и участниците в производствата; следи се връщането на призовките, като

нередовно връчените се докладват незабавно на съдията-докладчик; протоколите от съдебните заседания се изготвят прецизно и се предават в срок;

- в някои от съдилищата е изградена система за управление и контрол на движението на делата - ежемесечно се изготвя справка за спрените дела и предприетите мерки по тях. Периодично се извършва преглед и анализ на неприключените дела, както и на делата с необявени съдебни актове;

- производствата се образуват и разпределят незабавно - в деня на постъпване на съдебните книжа, по изключение - на следващия ден. Образуваните дела се предоставят на определения докладчик незабавно;

- постъпилите в съдилищата дела се разпределят на принципа на случайния подбор, регламентиран в чл. 9 ЗСВ;

- процесуалните действия на докладчиците по извършване на проверка на редовността на исковите молби и по размяна на книгата, се извършват в кратки срокове;

- в общия случай, определението за насрочване на делото в първо открито съдебно заседание по граждански и търговски дела се постановява в кратки срокове след изтичане на срока за отговор по исковата молба, съответно по допълнителната искова молба;

- определенията по чл. 140 и чл. 374 ГПК са подробни и съдържат проект на доклад с разпределяне на доказателствената тежест, респ. произнасяне по направените доказателствени искания;

- в общия случай, първо открито съдебно заседание, а при отлагане на делото, следващи заседания са насрочвани през кратки периоди;

- съдиите извършват внимателна и добра предварителна подготовка и проучване на делата и разглеждането им в открито заседание често приключва в едно, най-много две съдебни заседания. Съдиите инцидентно прибегват до отмяна на дадения ход по същество;

- съдиите съобразяват характера на производството и разглеждат молбите по чл. 390 ГПК за обезпечаване на бъдещ иск с дължимата бързина. При определяне на началният момент, от който тече дадения на молителя срок за предявяване на обезпечения бъдещ иск, е съобразно предвиденото в чл. 153 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ) и ТР № 6/2014 г. на ВКС;

- спрените производства са администрирани редовно и са възобновявани своевременно при отпадане на пречките пред движението им;

- въззивните производства се образуват и приключват в кратки срокове;

- в общия случай, производствата по първата фаза на несъстоятелността са обявени за решаване в предвидения тримесечен срок съгласно чл. 629, ал. 6, предл. 2-ро от Търговския закон (ТЗ);

- като цяло проверките констатира много добри показатели по отношение на сročността при изготвяне на съдебните решения по

първоинстанционни граждански и въззивни граждански дела. Установените формално съществуващи просрочия, но в рамките на разумен срок, са допускани по дела с фактическа и правна сложност или обявени за решаване в условията на обявена извънредна епидемична обстановка в страната;

- постъпилите жалби срещу актове на съда се администрират прецизно и в кратки срокове се изпращат на контролиращия съд.

2.2. Негативни констатации във връзка с дейността на окръжните съдилища:

- в ОС - Силистра се констатира, че липсва изричен акт за образуване на делата, като в тази връзка проверката сочи, че е допустимо да се използва и печат/щемпел, който да посочва вида на делото и датата на образуване;

- проверките установяват, че в ОС - Шумен и ОС - Силистра като търговски дела се образуват производствата по иски молби на физически лица срещу застрахователи за обезщетения на вреди, причинени от деликт. Проверяващите екипи приемат, че тези производства имат гражданскоправен характер, защото произтичат от граждански правоотношения и не попадат в нито една на хипотезите на чл. 365 ГПК, поради което липсват основания да бъдат образувани като търговски дела.

Проверката констатира, че в ОС - Шумен тези производства допълнително и значително са увеличили постъпленията на дела в търговското отделение на съда през 2020 г. и 2021 г., като е направен извод, че изкуствено и необосновано е завишена натовареността му. В тази връзка се посочва, че увеличаването на натовареността на отделението при липса на достатъчен брой съдии, които да правораздават постоянно в него, е създавало предпоставки и за несвоевременно администриране на производства по търговски дела. По някои дела се установяват съществени забавяния на сроковете между отделните процесуални действия на един съдия, свързани с размяната на книжа, достигащи до 7, 9 месеца. По проверените ненасрочени дела в търговско отделение се установяват забавяния, отнасящи се както до първоначалната проверка на редовността на исковите молби, така и до постановяване на актовете, свързани с размяната на книжата - по някои от делата действията са извършвани след 1, съответно 3 месеца след постъпване на книжата. Констатират се голям брой съдебни решения, постановени от командирован съдия, след изтичане на едномесечния срок, като в някои случаи просрочията надхвърлят 11 месеца и 1 година. Констатират се влошени показатели на съдиите от търговското отделение по отношение на останалите неприключени дела в края на всяка от проверените години. Въз основа на констатациите, проверката даде като цяло незадоволителна оценка на правораздавателната дейност по отношение на търговските дела в ОС - Шумен;

- при съпоставка на данните за натовареност на съдиите в ОС – Силистра проверката е достигнала до извод, че съдиите, разглеждащи наказателни дела, са с по-малка натовареност, а от друга страна - съдиите, разглеждащи първоинстанционни и въззивни граждански дела, разглеждат повече дела и са с по-висока натовареност от търговските съдии;

- установени са пропуски, свързани с формата и съдържанието на част от съдебните актове, постановени по делата;

- по някои спрени производства липсват данни по какъв начин и от кого е извършвана справка за движението на обуславящото дело, образувано пред СЕС или висящо пред същия съд, и резултатът докладван ли е на съдията-докладчик;

- в някои случаи открити съдебни заседания, за които страните вече са били уведомени, се отсрочват поради участие на докладчика в семинар;

- при уважаване на молбите за допускане на обезпечението, отделни съдии не са указвали прецизно срока на молителите за предявяване на бъдещия иск; по някои дела липсват изрични указания до молителя да представи доказателства за предявяване на иска; по част от делата не се съдържат копия от издадените обезпечителни заповеди;

- проверката на ОС – Перник констатира, че производствата по несъстоятелност по три дела продължават повече от десет, двадесет и близо тридесет години, за което е дадена препоръка;

- отделни съдии (извън ОС – Шумен) продължават да не спазват едномесечния срок по чл. 235, ал. 5 ГПК за постановяване на съдебните решения, въпреки приблизително еднаквата натовареност, като в някои случаи просрочията достигат до 8 месеца.

2.3. С оглед констатираните пропуски в дейността на окръжните съдилища, са давани следните препоръки:

- предприемане на мерки от председателя на съда относно спазване на разпоредбата на чл. 80, ал. 1, т. 2, б. „а“ и т. 3, б. „а“ ПАС при определяне на вида на делата, образувани по иски молби на физически лица срещу застрахователи за обезщетения на вреди, причинени от деликт;

- упражняване на контрол от председателя на съда върху сročността на извършване на процесуалните действия, свързани с администриране движението на делата при оставянето им без движение и извършване на размяната на книжа, извършване и отбелязване на справки по спрените дела за движението на преюдициалното дело;

- обсъждане на необходимостта от съществуването на обособено търговско отделение в организацията на правораздавателната структура на ОС - Шумен;

- обсъждане от общото събрание на съдиите разглеждането на първоинстанционните граждански дела и търговските дела да бъде обезпечено

с достатъчен брой постоянни съдебни състави, да се преустанови участието на гражданските съдии в дежурства по наказателни дела;

- стриктно спазване на предвидения в чл. 235, ал. 5 ГПК срок за изготвяне на съдебните решения, респ. упражняване на контрол от председателя на съда върху срочността на постановяване на решения от съдиите, включително да се изпраща периодична справка на ИВСС за непостановените в срок съдебни актове;

- предприемане на нужните мерки от страна на съдиите за приключване на делата за несъстоятелност, образувани през 2010 г., 2004 г. и през 1993 г.

- преодоляване на практиката да се постановяват ръкописни съдебни актове върху други документи и неотговарящи на изискуемата форма и съдържание, предвид изискванията на чл. 254 ГПК и чл. 360а ЗСВ;

- прецизиране на съдържанието на диспозитивите на определенията, с които се уважават молбите за допускане на обезпечението на бъдещия иск в производството по чл. 390 ГПК, като началният момент, от който тече срокът за предявяване на обезпечения иск, се определя съобразно ТР № 6/2014 г. на ОСГТК на ВКС.

2.4. От всички проверени окръжни съдилища са постъпили отговори за мерките и действията, предприети в изпълнение на препоръките.

3. Проверени апелативни съдилища

През 2022 г. е извършена комплексна планова проверка на **Апелативен съд – Бургас**.

Проверката установи, че ръководството на Апелативен съд – Бургас е създадо отлична организация на административната дейност на съда.

От констатациите, направени по движението на делата, проверяващият екип е извел изводи, че съдебните състави разглеждат въззивните граждански и търговски дела, частните граждански и търговски дела в кратки срокове, като е създадена отлична организация на работа на всички съдии от гражданско и търговско отделение на съда, за което свидетелстват и високите проценти приключени дела в тримесечен срок за проверявания период. В акта за резултати се съдържат констатации, че определението, с което съдът се произнася по допустимостта на въззивната жалба и по допускане на посочените от страните нови доказателства е изключително подробно и постановявано в много кратък срок. Разглеждането на делата приключва преимуществено в едно съдебно заседание.

Проверката установи изключително малко на брой въззивни граждански и търговски дела с отменен ход по същество, което е обосновоало извод за отлична предварителна подготовка по делата на съдиите.

Въз основа на констатациите за своевременното и точно извършване на справките по преюдициалните спорове е направен извод за създадена отлична организация по администриране на спрените дела.

Проверката отчете много добра срочност на постановените решения от съдиите от гражданско отделение и отлични резултати от съдиите от търговско отделение, които нямат постановени съдебни актове извън срока по чл. 235, ал. 5, изр. 1-во ГПК.

Проверката даде много положителна оценка на дейността на съда по администрирането на касационните жалби.

Проверката установи, че в Апелативен съд - Бургас няма постоянно действащи състави предвид числения състав на съдиите в съда, съответно малкия брой постоянно назначени титуляри съдии по отделения. Отчетено е обстоятелството, че немалкият брой съдии, които периодично се командироваат за разглеждането на делата, води до затруднение на организацията на дейността на съда, което би могло да бъде преодоляно чрез назначаването на титуляри на свободните щатни бройки. Същевременно се отчита, че начинът на сформирание на членовете на съдебния състав често налага да се извършва преразпределение за избор на нови членове, тъй като същите се определят съобразно графика на съдебните заседания. По тази причина членовете на състава при постановяване на определението по допустимостта на въззивната жалба и насрочване на делото в открито съдебно заседание са различни от членовете на състава, разгледали делото в открито съдебно заседание. За преодоляване на този начин на определяне на членовете на съдебния състав от ИВСС е дадена препоръка на общо събрание на съдиите да се обсъди възможността за сформирание на постоянни съдебни състави за разглеждане на делата.

Председателят на Апелативен съд - Бургас е уведомил ИВСС за общото становище на съдиите на проведеното общо събрание относно препоръката в акта.

4. През 2022 г. са проверени общо 7 административни съдилища (АдмС): АдмС - София – област, АдмС – Смолян, АдмС – Търговище, АдмС – Шумен, АдмС – Силистра, АдмС – Разград, АдмС – Добрич.

При изготвяне на отчетния доклад е анализиран и акта за резултатите от проверката в АдмС – София област (АССО), който е изготвен и изпратен до проверения съд през настоящата 2023 година.

4.1. Общи положителни тенденции:

- стриктно спазване на принципа на случайно разпределение на делата, регламентиран в чл. 9 ЗСВ;
- осигуряване на равномерна натовареност между отделните съдебни състави;

- много добра организация на административната дейност в отделните съдилища, изразяваща се в стриктно и срочно спазване от съдебните служители на указанията на съдиите; своевременно изготвяне и изпращане на призовки и съобщения (в деня на разпореждането или най-късно на следващия ден), редовно и точно водене на съдебните книги и регистри, осигуряващи достоверност и пълнота на информацията, които се проверяват ежемесечно или периодично. Проверките в АдмС – Добрич и АдмС – Смолян не са констатирани отложени съдебни заседания поради нередовно призовани страни и участници по делата;

- образуване на делата в деня на постъпване на книжата (жалби, иски молби) или най-късно на следващия ден;

- образуване на делата по видове, съобразно разпоредбите на чл. 80, ал. 1, т. 5 и 9 и ал. 6 ПАС. По искания за спиране на предварителното изпълнение по чл. 166, ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) и по искания за допускане на предварителното изпълнение по чл. 167, ал. 1 АПК не се образуват частни административни дела, нито производствата се разделят;

- в повечето съдилища са въведени и действат времеви стандарти за срочно разглеждане и приключване на делата; изготвят се месечни отчети за движението на делата и дейността на всеки магистрат - ежемесечно се изготвя и докладва на председателя на съда справка/отчет с обобщени данни за предходния месец за постъпилите, ненасрочените, в т.ч. оставените без движение дела и причините за това, отложените, спрените, свършените и забавени дела, както и за неизготвените в срок съдебни актове. Месечните отчети се обсъждат на общото събрание на съдиите;

- извършване на проверка по редовността и допустимостта на жалбите/исковите молби в кратки срокове - често в деня на образуване и разпределение на делото или на следващия ден;

- с определението за насрочване на делото се конституират страните съгласно чл. 154 АПК, дават се указания за окомплектоване и допълване на административната преписка, разпределя се доказателствената тежест съобразно чл. 170, ал. 3 АПК;

- спазване на двумесечния срок, предвиден в чл. 157, ал. 1, изр. 2-ро АПК за насрочване на първо открито съдебно заседание по първоинстанционните административни дела, освен в случаите на предстоящата съдебна ваканция;

- кратки периоди на насрочване на следващи открити заседания в случаите на отлагане - в общия случай до 1 месец, освен в случаите на предстоящата съдебна ваканция;

- своевременно образуване, администриране и насрочване на първо открито заседание по касационните производства. В повечето проверени съдилища делата са разглеждани най-често в 1 - 2 съдебни заседания;

- своевременно разглеждане и приключване на делата, за които са предвидени кратки процесуални срокове или незабавно произнасяне;
- редовно извършване на справки по спрените производства, най-често ежесечни, резултатите от които се докладват на съдиите и са приложени по делата;
- проверките отчитат отлични резултати от работата на съдиите от АдмС – Шумен, АдмС – Добрич, АдмС – Разград, АдмС – Търговище, които нямат постановени съдебни актове извън сроковете по чл. 172, ал. 1 АПК и чл. 217, ал. 3 АПК;
- в АдмС – Смолян, АдмС – Добрич, АдмС – Шумен и АССО не са установени неприключени административни и касационни административни дела, образувани преди 01.01.2020 г., което е обосновоало извод за добра организация на дейността по движение и приключване на делата в разумни срокове;
- в АдмС – Смолян, АдмС – Силистра и АдмС – Добрич няма отсрочени цели съдебни заседания, освен по причина прилагане на противоепидемични мерки.

4.2. Констатирани са следните пропуски или негативни тенденции:

- в отделни съдилища проверките констатираат пропуски и нарушения в дейността по водене на описните книги, книгите за открити съдебни заседания и книгите за разпоредителни и закрити заседания. В тази връзка е установено, че не е осъществяван контрол по своевременно, правилно, коректно и пълно вписване на необходимите данни в книгите;
- в отделни съдилища се констатира различна практика на съдебните състави относно размяната на книжата по исковите производства, образувани по предявен иск по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ) във вр. с чл. 203 АПК – по някои дела, с отделни съдебни актове, постановени последователно, първо се конституират страните и съдът определя на ответника срок за отговор, след изтичането на който се постановява втори акт – за насрочване на делото за разглеждане в първо съдебно заседание. По други дела, с един съдебен акт, е постановено на ответника да се изпрати препис от исквата молба и му е определен/или не е определен срок за отговор/становище и едновременно е насрочено първото по делото открито заседание. Установени са и дела, по които не е извършвана размяна на книжата с нарочен съдебен акт преди първото открито заседание. Съдебни състави изрично се позовават на чл. 131 ГПК при определяне на срока за отговор, както и относно съдържанието му. Различните състави, дори и един и същ състав, по различните дела, определят различни срокове за подаване на писмения отговор от ответника: едномесечен, 14 – дневен, до първото

насрочено открито съдебно заседание по делото, или изобщо не определят срок;

- в отделни съдилища е отменян ходът по същество поради пропуски на съдиите своевременно да проучат задълбочено разпределените им дела, включително при констатирана ниска натовареност. Проверката в АССО установи голям брой дела, по които съдът е отменил дадения ход по същество; в голяма част от определенията за възобновяване на производството по делото и насрочване на открито с. з. липсва изричен диспозитив за отмяна хода по същество;

- по някои от спрените производства, на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК във вр. с чл. 144 АПК, липсват отбелязвания за извършвани справки (ежемесечни или периодични) по движението на преюдициалното дело. Проверките констатира, че администрирането на спрените дела не се извършва по определен, еднакъв за всички състави ред;

- съдиите в някои съдилища, при невисока натовареност, не са спазвали едномесечния срок за постановяване на съдебното решение, но просрочията не надвишават приетия в практиката за разумен 3 - месечен срок;

- в АССО са установени чести отстрочвания на съдебните заседания по делата, като в съда е възприета практика това да се извършва с разпореждане под формата на печат, без да се посочват причините, наложители промяната на датата на насроченото открито заседание;

- по значителна част от производствата, образувани в АССО, се установяват сериозни нарушения и неспазване на сроковете по Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ, с ново заглавие Закон за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление) по причини, дължащи се също и на процесуалното поведение на съда, водещи до значително по-голяма продължителност на делата от предвидените в закона 2 месеца от постъпване на оспорването - между половин и една година;

- по проверените неприключени дела, образувани през 2020 г. в АССО, са проведени многобройни съдебни заседания, като констатираните основни причини за продължителността на производствата са поведението на страните или вещите лица;

- констатира се недобра практика в АССО разпореждането за размяна на книгата при постъпила касационна жалба да е във формата на печат с готов текст, съдържащ и нареждане делото да се изпрати по компетентност на Върховния административен съд след изтичане на срока за отговор. Според проверяващия екип преценката за надлежно извършена размяна на книга и изтичане на сроковете е на съдията-докладчик, а не на съдебния деловодител.

4.3. За подобряване на организацията на административната дейност в проверените административни съдилища и работата на

съдиите, с оглед констатираните пропуски, Инспекторатът е дал следните препоръки:

- да се обсъди практиката по размяна на книгата по исковите производства, образувани и разгледани по реда на АПК;
- да се извършва задълбочено и подробно проучване на делата преди насрочването им за разглеждане в открито съдебно заседание и преди всяко открито заседание, с оглед намаляване на случаите на отменен ход по същество;
- предприемане на мерки за качествено и в срок администриране на спрените дела; да се отбелязват извършените справки за статуса на обуславящите дела; да се въведе единен образец за извършване, удостоверяване и докладване на справките;
- предприемане на мерки за правилното и с оглед изискванията на закона и ПАС водене на деловодните книги;
- предприемане на мерки по контрол на отсрочените съдебни заседания с изследване на причините;
- да се обсъди практиката по администриране на касационните жалби, като преценката относно редовността на извършените процесуални действия по размяна на книгата и сроковете да бъде изцяло отговорност на съдиите;
- предприемане на дисциплиниращи мерки по отношение на участниците в процеса с оглед приключване на административните производства в разумни срокове;
- делата по ЗУСЕСИФ да се приключват във възможно най-близки до определенияте в чл. 27, ал. 5 срокове, а административният ръководител да предприеме мерки за контрол по изпълнението на предвидените срокове.

Проверките в АдмС – Шумен, АдмС – Разград и АдмС – Добрич не са установили допуснати нарушения или сериозни пропуски в дейността на тези съдилища, поради което ИВСС не е упражнил правомощието си по чл. 58, ал. 2 ЗСВ за даване на препоръки.

4.4. В отговор на препоръките е постъпила **обратна информация** от административните ръководители на всички административни съдилища.

В срока по чл. 58, ал. 2, изр. 2-ро ЗСВ са постъпили възражения срещу два от изготвените актове за проверки:

- срещу акта за резултати от проверката на АдмС – Силистра е постъпило възражение от административния ръководител на съда относно констатациите за наличие на просрочени съдебни актове през 2020 г. С решението на главния инспектор е допуснато частично изменение на фактически констатации в акта и са направени редакционни промени относно изготвени извън едномесечния срок по чл. 172, ал. 1 АПК решения.

- срещу акта за резултати от проверката на АССО е постъпило възражение от един съдия относно констатация, касаеща качествено и срочно администриране на спрените дела; пропуски при администриране на касационни жалби; дадена препоръка за решаване на касационните административни дела в процесуалните срокове по чл. 217, ал. 3 АПК и дадена препоръка за предприемане на подходящи дисциплиниращи мерки по отношение на участниците в процеса с оглед решаването на делата в разумен срок.

Главният инспектор се произнесе с решение, с което е допуснато частично изменение на фактически констатации в акта и са направени редакционни промени относно работата на възразилния съдия по извършване на периодични справки по движението на преюдициалните производства с оглед срочно възобновяване на спрените дела. Отхвърлено е като неоснователно възражението в частта относно дадените препоръки до съдиите в АССО за решаване в срок на касационните административни дела и за предприемане на дисциплиниращи мерки по отношение на участниците в процеса с оглед решаването на делата в разумен срок. В останалата част възражението е оставено без разглеждане като недопустимо.

Б. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ НА СЪДИЛИЩАТА ПО НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА

През 2022 г. са извършени комплексни планови проверки на работата по наказателни дела **общо в 27 съдилища.**

1. Проверени районни съдилища

Проверени са **19** районни съдилища, както следва: РС – Генерал Тошево, РС – Тервел, РС – Разград, РС – Кубрат, РС – Исперих, РС – Дулово, РС – Търговище, РС – Попово, РС – Омуртаг, РС – Перник, РС – Кюстендил, РС – Етрополе, РС – Своге, РС – Пирдоп, РС – Сливница, РС – Козлодуй, РС – Радомир, РС – Трън и РС – Брезник.

При изготвянето на отчетния доклад са анализирани и Актовете за резултатите от проверките в РС – Перник, РС – Своге, РС – Пирдоп, РС – Сливница и РС – Козлодуй, макар че същите са изготвени и изпратени до проверените съдилища през настоящата 2023 г.

1.1.Общи положителни тенденции, констатирани при проверките:

Административна и организационна дейност:

- в проверените районни съдилища е създадена много добра организация на административната дейност;

- съдиите разглеждат наказателни дела по всички видове производства от подсъдните на съда, като се спазват предпоставките за провеждането на съответните процедури;

- постановените съдебни актове в по-голямата си част са много добре мотивирани;

- веществените доказателства (ВД) се съхраняват по съответния ред. Получават се с приемо-предавателен протокол, съхраняват се в помещението за ВД, класифицират се със стикери с пореден номер от книгата за ВД. Връщането, предаването и унищожаването на ВД става с приемо-предавателен протокол след влизане в сила на съдебния акт, като в повечето актове за унищожаване е посочен конкретният способ за това;

- процесът на обслужване на гражданите е максимално оптимизиран. Осигурена е откритост, достъпност и прозрачност на действията на съдилищата, в това число и чрез достъп до съответната им интернет страница, информацията в която ежедневно се обновява. Предоставя се информация за насрочените съдебни заседания и се публикуват съдебните актове по делата;

- в голяма част от районните съдилища се констатира намаляване броя на направените отводи и самоотводи през втората година на проверявания период (2021 г.) в сравнение с 2020 г., като от проверените дела е видно, че се спазват основанията по чл. 29 от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК).

Деловодни книги:

- деловодните книги за наказателните дела за 2020 г. и за 2021 г. се водят по утвърден образец и съгласно изискванията, предвидени в ПАС. В повечето от проверените районни съдилища не са установени нарушения при извършените вписвания в описните книги, в книгите за откритите съдебни заседания, в книгите за закритите и разпоредителните заседания, в книгите за изпълнение на присъдите и определенията и в книгите за веществените доказателства;

- книгите са прономеровани, приключени с печат на съда и подпис на длъжностно лице, като е отбелязан броят на листовите, които съдържат.

Образуване, насрочване, разглеждане и решаване на наказателните дела:

- книгата, по които се образуват наказателни дела, се докладват на председателя на съда в срока по чл. 35, ал. 4 ПАС - в деня на постъпване на книгата в съда или най-късно на следващия работен ден;

- делата се разпределят чрез равномерно електронно разпределение съобразно поредността на постъпването им, както изисква принципът на случайния подбор по чл. 9 ЗСВ, като се спазват утвърдените вътрешни правила;

- по делата се прилагат протоколите от избор на съдия-докладчик и справките за разпределение на съдебните заседатели;
- разпределението на образуваните дела по видове е извършвано при спазване изискванията на чл. 80 ПАС;
- насрочването на делата в разпоредително заседание се извършва при спазване на срока по чл. 247б, ал. 2, т. 1 НПК (предишен чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК, ДВ, бр. 110 от 2020 г.);
- делата се подреждат по предвидения в чл. 82 ПАС ред и върху кориците на папките се отбелязват наименованието на съда, номер на делото, предмет, страните по делото, дата на образуване и свършване, съдията-докладчик, датите на съдебните заседания;
- в повечето от проверените районни съдилища при отлагане на съдебните заседания е спазван срока по чл. 271, ал. 10 НПК;
- няма дела, производството по които да е било прекратено поради изтичане на предвидената в закона давност;
- незначителен е броят на спрените и впоследствие възобновени дела, както и на делата, по които е било възобновено съдебното следствие;
- не е установена противоречива съдебна практика, а повечето обжалвани или протестирани актове са потвърдени от въззивната и касационната инстанция;
- изпращането на делата на въззивната инстанция става до 3 дни след изтичане на срока за възражения по подадена жалба или протест;
- преписи от влезлите в сила присъди, споразумения, решения и определения, както и бюлетините за съдимост, се изпращат в сроковете, предвидени в чл. 98 и сл. ПАС;
- установен е малък брой дела, чието разглеждане е свързано с кратки процесуални срокове, но не са обозначени с жълт етикет, както изисква чл. 82, ал. 5 ПАС, като този пропуск е отстранен по време на проверката;
- делата се съхраняват в деловодството, а свършените дела се предават в архив в определените за това срокове, като се спазват изискванията на ПАС.

1.2. Пропуски, констатирани най-често при проверките:

- в някои съдилища книгите за откритите съдебни заседания не са прономеровани, не са приключени по надлежния ред с печат на съда и подпис на председателя и няма отбелязване на броя листове, които съдържат;
- по незначителен брой дела са приложени книжа, които постъпват или се съставят по делото, но не са прикрепени последователно в папката и не са номерирани;
- по някои дела няма приложени справки за избор на съдебни заседатели;
- неспазване на формата на акта, с който се насрочват делата - ръкописни разпореждания или ръкописни резолюции, или изготвяне на такива актове от

съдиите ръкописно върху друг документ, което не позволява да бъдат подвързани в кориците на делото като отделен съдебен акт;

- постановените по някои дела определения и разпореждания не са мотивирани;

- установени са дела, които са били насрочени извън законоустановените срокове (над три месеца), като и в тримесечен срок, но без разрешение на председателя;

- по някои дела, видно от съдържанието на протокола, съдът не е разяснил реда/срока за обжалване на съдебния акт съгласно изискванията на НПК;

- не винаги съдът указва на страни, свидетели и други участници в процеса, които не се явяват в съдебно заседание и стават причина за отлагане на делото, да представят доказателства за причините за неявяване, и не винаги използва правомощията си по НПК за дисциплинирането им (да постанови глоба или принудително довеждане);

- по някои дела, при прекратяване на съдебното производство, съдът е върнал на районната прокуратура материалите по досъдебното производство заедно с препис от определението за прекратяване, вместо с образуваното НОХД, което е останало в съда и е архивирано при условията на чл.60 ПАС;

- не по всички дела, по които съдът е наложил наказание глоба, размерът е индивидуализиран въз основа на оценка на обстоятелствата по чл.47 НК;

- диспозитивите на присъдите по някои дела не отговарят на изискванията за съдържание, предвидено в чл. 305, ал. 4 НПК, като са включени фактически обстоятелства, които са част от съдържанието само на мотивите, а в други случаи са вписани както определеното съгласно разпоредбите на Общата част на НК наказание, което е задължително за мотивите, така и редуцираното при условията на чл. 58а, ал. 1 НК, вместо само намаленото наказание (съгласно ТР № 2/19.06.2015 г. по ТД № 2/2015 г. на ОСНК, ВКС, в диспозитива на присъдата съдът посочва намаления размер на наказанието и правното основание за това – чл. 58а, ал. 1 НК);

- констатираха се дела, по които не са спазени сроковете за изготвяне на съдебните актове (мотиви на присъдите или решения по чл. 340 НПК), като най-често просрочията са незначителни - от две седмици до един месец, а в редки случаи до една година.

1.3. Препоръки, давани от ИВСС:

Към административните ръководители:

- да се предприемат необходимите действия за подобряване организацията на работа на съдебната администрация и да се организира работата на отделните служби с оглед осигуряване на правилното администриране на книжата, съобщенията и жалбите съобразно изискванията на ПАС;

- да се предвидят подходящи форми на обучение за повишаване на квалификацията на служителите - в съда или чрез включването им в семинари, организирани от други институции.

Общо - към административните ръководители и към съдиите:

- да се преодолее неправилната практика насрочването на делата да се извършва с ръкописни разпореждания и/или резолюции;

- всички съдебни актове, които съдът и съдията-докладчик постановяват, да съдържат мотиви съгласно чл. 34 НПК;

- диспозитивите на присъдите да се съобразяват с изискванията на чл. 305, ал. 4 НПК, като не се включват фактически обстоятелства, които са част от съдържанието само на мотивите, а при прилагане на чл. 58а, ал. 1 НК да се посочва само редуцираното наказание;

- при определяне на размера на наказанието глоба съдиите да се съобразява с обстоятелствата по чл. 47 НК;

- да се вземат мерки за подобряване организацията на работа по насрочване на делата, изготвяне и предаване на съдебните актове, като се спазват сроковете по НПК за тяхното постановяване;

- при прекратяване на съдебното производство поради допуснати съществени нарушения на процесуалните правила делото ведно с досъдебното производство да се връща на прокурора съгласно определението на съда, а не да се изпраща само препис от съдебния акт и образуваното НОХД да се архивира;

- да се спазват изискванията на ПАС за подреждане, съхранение и архивиране на делата, в това число с поставяне на съответните стикери.

1.4. Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебна власт по дадените препоръки:

Актовете за резултати от комплексните планови проверки са изпратени във всички проверени районни съдилища, като ИВСС е бил уведомен за датите, на които всеки съдия се е запознал със съответния акт.

Проверките на РС – Генерал Тошево, РС – Разград, РС – Търговище, РС – Попово, РС – Радомир, РС – Трън и РС – Брезник са приключили без констатирани пропуски в дейността им, поради което актовете не съдържат препоръки за подобряване на тяхната работа. Получена е информация от административните ръководители на тези съдилища във връзка със запознаването на съдиите с направените констатации и възражения не са постъпили.

Не са постъпили възражения и срещу актовете за резултати от проверките в РС – Тервел, РС – Дулово, РС – Омуртаг, РС – Кубрат, РС – Кюстендил, РС – Сливница, РС – Етрополе, РС – Своге, РС – Перник, РС – Пирдоп и РС – Козлодуй, към чиято дейност са отправени препоръки, като

административните ръководители на тези съдилища са уведомили ИВСС за предприетите мерки в изпълнение на дадените препоръки.

В срока по чл.58, ал.3, изр. 2-ро ЗСВ е постъпило едно възражение от проверения съдия срещу акта за резултатите от проверката на РС – Исперих. С решението на главния инспектор е допусната частична отмяна и частично изменение в акта на фактически констатации относно движението и приключването на едно АНД.

2. Проверени окръжни съдилища

През 2022 г. са извършени комплексни планови проверки в **четири окръжни съдилища**, както следва: ОС – Търговище, ОС – Добрич, ОС – Кюстендил и ОС – Перник, като е анализиран и Актът за резултатите от проверката в ОС – Перник, макар същият да е изготвен и изпратен до проверения съд през настоящата 2023 г.

2.1. Общи положителни тенденции, констатирани при проверките:

Административна и организационна дейност:

- в проверените окръжни съдилища е създадена много добра организация на административната дейност;

- съдиите разглеждат наказателни дела по всички видове производства от подсъдните на съда, като се спазват предпоставките за провеждането на съответните процедури;

- постановените съдебни актове в по-голямата си част са много добре мотивирани;

- веществените доказателства се съхраняват по съответния ред. Получават се с приемо-предавателен протокол, съхраняват се в помещението за ВД, класифицират се със стикери с пореден номер от книгата за ВД. Връщането, предаването и унищожаването на ВД става с приемо-предавателен протокол след влизане в сила на съдебния акт;

- процесът на обслужване на гражданите е максимално оптимизиран. Осигурена е откритост, достъпност и прозрачност на действията на съдилищата, в това число и чрез достъп до съответната им интернет страница, информацията в която ежедневно се обновява. Предоставя се информация за насрочените съдебни заседания и се публикуват съдебните актове по делата;

- констатира се намаляване на броя отводи/самоотводи през 2021 г. в сравнение с 2020 г., като от проверените дела е видно, че се спазват основанията по чл. 29 НПК.

Деловодни книги:

- деловодните книги за наказателните дела за 2020 г. и за 2021 г. се водят по утвърден образец и съгласно изискванията, предвидени в ПАС. Не са

установени нарушения при извършените вписвания в описните книги, в книгите за откритите съдебни заседания, в книгите за закритите и разпоредителните заседания, в книгите за изпълнение на присъдите и определенията и в книгите за веществените доказателства;

- всички книги са прономеровани, приключени с печат на съда и подпис на длъжностно лице, като е отбелязан броят на листовите, които съдържат.

Образуване, насрочване, разглеждане и решаване на наказателните дела:

- книгата, по които се образуват дела, се предават в деня на постъпването им или най-късно на следващия ден на административния ръководител на съда с оглед своевременното образуване на делата;

- новообразуваните дела и новопостъпилите документи към висящите дела се докладват на съдията-докладчик в деня на завеждането им или най-късно на следващия ден;

- делата се разпределят чрез равномерно електронно разпределение съобразно поредността на постъпването им, при спазване принципа на случайния подбор по чл. 9 ЗСВ, като се спазват утвърдените вътрешни правила. Създадена е добра организация в съдилищата за разглеждане на делата през съдебната ваканция (съгласно чл. 329, ал. 3 ЗСВ) и по време на дежурство;

- по делата се прилагат протоколите от избор на съдия-докладчик и на съдебни заседатели;

- не са установени нарушения при разпределение по видове на образуваните дела (чл. 80 ПАС);

- по всички дела, за които е предвидено в НПК, се провежда разпоредително заседание;

- повечето от делата са насрочвани, разглеждани и приключвани в кратки срокове;

- във всички случаи, когато се отлагат, делата се насрочват в разумен срок, но не по-късно от три месеца в съответствие с чл. 271, ал. 10 НПК, като не е констатирано безпричинно отлагане и забавяне на производството по проверените дела;

- съдебните секретари съставят протоколите за съдебните и за разпоредителните заседания в тридневен срок от провеждането им, като съдебните протоколи отговарят на изискванията на НПК;

- преобладаващият брой съдебни актове се изготвят в предвидените срокове;

- по повечето дела се прилагат стикери, върху които са отбелязани броя на съдържащите се в папката книга, подпечатани са и са подписани от съответния деловодител;

- призовките и съобщенията след образуване на делото се изготвят в деня на предаване на делото от съдията-докладчик, а призовките след съдебно заседание - в тридневен срок;

- връчването на призовки, съобщения и други документи се извършва съобразно процесуалните срокове;

- проверяващите екипи са установили, че съдебната практика е непротиворечива и съобразена със закона, доколкото повечето обжалвани или протестирани актове са потвърдени от въззивната и касационната инстанция;

- преписи от влезлите в сила присъди, споразумения, решения и определения, както и бюлетините за съдимост, се изпращат в сроковете, предвидени в чл. 98 и сл. ПАС;

- организацията по привеждане в изпълнение на влезлите в сила присъди е на много добро ниво;

- постъпилите жалби и протести се административат своевременно, като се изпращат на въззивната инстанция заедно с делото след изтичане на срока по чл. 319, ал. 1 НПК;

- делата се съхраняват в деловодството, а свършените дела се предават в архив в определените за това срокове, като са спазвани изисквания на ПАС.

2.2. Пропуски, констатирани при проверките:

- по някои първоинстанционни дела не е приложен стикер със съдържанието, предвидено в чл. 60, ал. 4 ПАС или след стикера са приложени книжа, които постъпват или се съставят по делото, някои от които не са номерирани, и след тях не е поставен нов стикер;

- установени са дела, съдебните заседания по които са насрочени или отложени с ръкописни разпореждания или резолюции;

- установени са дела, по които не се разясняват правата на страните по чл. 274 НПК, както и въпросите по чл. 382, ал. 4 НПК;

- разглеждането на някои дела е отложено, без датата за следващото заседание да се определя след съгласуване със страните;

- някои дела не са подредени и съхранявани по предвидения в чл. 82 ПАС ред, а върху кориците на папките не се отбелязва дата на свършване на делото съобразно предвиденото в чл. 82, ал. 2 ПАС;

- в диспозитивите на присъдите по някои дела се описват подробни фактически обстоятелства, които са задължителни само за мотивите и са извън кръга на предвидените в чл. 305, ал. 4 НПК, а в други случаи са вписани както определеното съгласно разпоредбите на Общата част на НК наказание, което е задължително за мотивите, така и редуцираното при условията на чл. 58а НК, вместо само намаленото наказание.

- отделни съдии продължават да не спазват срока по чл. 308 НПК за изготвяне на мотиви на присъдите по първоинстанционните наказателни дела или срока по чл. 340 НПК за изготвяне на решения по въззивни наказателни

дела като в някои случаи просрочията достигат до 8 месеца след изтичане на законоустановения срок.

2.3. Най-често давани препоръки:

До административните ръководители - председатели на окръжните съдилища:

1. Да се свика общо събрание на съдиите, на което да се обсъдят резултатите от проверката, и да се анализира дейността на съдиите по приложение на процесуалните правила;

2. В изпълнение на правомощията по чл. 86, ал. 1, т. 11, предл. 2-ро ЗСВ да организират работата на отделните служби, като:

- запознат служителите с резултатите от проверката;
- се обсъди практиката по приложението на ПАС и да се вземат мерки за правилното му приложение и недопускане на нарушения от съдебните служители;
- се спазват изискванията на ПАС за поддръждане, съхранение и архивиране на делата, в това число с поставяне на съответните стикери;
- се създаде организация за проверка и контрол на дейността на всеки служител при изпълнение на конкретните му задължения;
- се предвидят подходящи форми на обучение за повишаване на квалификацията на съдебните служители.

3. Да се предприемат необходимите мерки и да се упражнява контрол за спазване на сроковете, предвидени в чл. 308 и чл. 340 НПК за изготвяне на мотивите на присъдите по първоинстанционните дела и съдебните актове по въззивните дела.

До административните ръководители и съдиите като цяло:

- да се преодолее неправилната практика насрочването или отлагането на делата да се извършва с ръкописни разпореждания и/или резолюции;

- по всички дела да се прилага информация за условията и реда за избор на членовете на състава на съда;

- диспозитивите на присъдите да се съобразяват с изискванията на чл. 305, ал. 4 НПК, като не се включват фактически обстоятелства, които са част от съдържанието само на мотивите, а при прилагане на чл. 58а, ал. 1 НК да се посочва само редуцираното наказание.

- до административните ръководители - председатели на ОС - Кюстендил и на ОС - Перник са отправени препоръки да упражнят правомощието си по чл. 327, ал. 1 ЗСВ по отношение на конкретни съдии с оглед констатиране допуснати нарушения на предвидените срокове за изготвяне на съдебни актове.

2.4. Постъпила в ИВСС информация от окръжните съдилища по дадените препоръки:

Актовете за резултати от комплексните планови проверки са изпратени до административните ръководители на окръжните съдилища, като ИВСС е уведомен за датите на запознаването на съдиите с направените констатации и препоръки, както и за предприетите мерки в изпълнение на дадените препоръки. Възражения от ОС – Търговище и ОС – Добрич не са постъпили.

В срока по чл. 58, ал. 3, изр. 2-ро ЗСВ са постъпили възражения срещу два от изготвените актове за резултати от проверки:

- срещу акта за резултати от проверката на ОС – Кюстендил е постъпило възражение от административния ръководител – председател на съда. С решението на главния инспектор е допусната частична отмяна на фактически констатации в акта и са направени редакционни промени относно констатирана забава при постановяване на решение по ВНОХД;

- срещу акта за резултати от проверката на ОС – Перник са постъпили две възражения. С решение на главния инспектор едното възражение, подадено от съдия е оставено без разглеждане, като недопустимо, тъй като се оспорва препоръка отправена до председателя на съда. С решение на главния инспектор по второто възражение, подадено от председателя на съда и проверявани съдии е допусната частична отмяна на оспорена препоръка; по отношение на други три оспорени препоръки възражението на съдиите е оставено без разглеждане като недопустимо, а в останалата част възражението е отхвърлено като неоснователно.

3. Проверени военни съдилища

През 2022 г. са проверени и трите военни съдилища: Военен съд - Сливен, Военен съд - София и Военен съд - Пловдив.

Административна и организационна дейност:

- в проверените военни съдилища е създадена много добра организация на административната дейност;

- постановените съдебни актове в по-голямата си част са много добре мотивирани;

- веществените доказателства се съхраняват по съответния ред. Получават се с приемо-предавателен протокол, съхраняват се в помещението за ВД, класифицират се със стикери с пореден номер от книгата за ВД. Връщането, предаването и унищожаването на ВД става с приемо-предавателен протокол след влизане в сила на съдебния акт;

- процесът на обслужване на гражданите е максимално оптимизиран. Осигурена е откритост, достъпност и прозрачност на действията на съдилищата, в това число и чрез достъп до съответната им интернет страница,

информацията в която ежедневно се обновява. Предоставя се информация за насрочените съдебни заседания и се публикуват съдебните актове по делата.

Деловодни книги:

- деловодните книги за наказателните дела за 2020 г. и за 2021 г. се водят по утвърден образец и съгласно изискванията, предвидени в ПАС. Не са установени нарушения при извършените вписвания в срочните книги и в книгите за веществените доказателства;

- всички книги са прономеровани, приключени с печат на съда и подпис на длъжностно лице, като е отбелязан броят на листовите, които съдържат.

Образуване, насрочване, разглеждане и решаване на наказателните дела:

- книгата, по които се образуват дела, се предават в деня на постъпването им или най-късно на следващия ден на административния ръководител на съда с оглед своевременното образуване на делата;

- делата се разпределят при спазване принципа на случайния подбор по чл. 9 ЗСВ, като се прилагат протоколите от избор на съдия-докладчик и на съдебни заседатели;

- не са установени нарушения при разпределение по видове на образуваните дела (чл. 80 ПАС);

- повечето от делата са насрочвани, разглеждани и приключвани в кратки срокове, включително особените производства;

- във всички случаи, когато се отлагат, делата се насрочват в разумен срок, но не по-късно от три месеца в съответствие с чл. 271, ал. 10 НПК, като не е констатирано безпричинно отлагане и забавяне на производството по проверените дела;

- съдебните секретари изготвят протоколите за проведените заседания в тридневен срок, като съдържанието им отговаря на изискванията на НПК;

- преобладаващият брой съдебни актове се постановяват в предвидените срокове;

- няма прекратени поради изтекла давност дела, дела с възобновено наказателно производство и възобновено съдебно следствие, както и изгубени наказателни дела;

- изготвянето и връчването на призовки, съобщения и други документи се извършва съобразно процесуалните срокове;

- не са констатирани нарушения на материалния и процесуалния закон, както и отклонения от тълкувателната практика на ВКС;

- организацията по привеждане в изпълнение на влезлите в сила присъди е на много добро ниво;

- делата се изпращат на по-горна инстанция от един до три дни след изтичане на срока за възражения по подадена жалба или протест;

- делата се съхраняват в деловодството, а свършените дела се предават в архив в определените за това срокове, като са спазвани изисквания на ПАС.

Пропуски в дейността на военните съдилища не са констатирани и предвид положителните констатации и изводи за тяхната дейност, препоръки не са давани.

Всички проверени военни съдилища са изпратили в ИВСС писма за запознаване на съдиите с актовете за резултатите от проверките, като от ВС – София и ВС – Сливен не са постъпили възражения.

В срока по чл. 58, ал. 3, изр. 2-ро ЗСВ е постъпило едно възражение от съдия срещу акта за резултатите от проверката на Военен съд – Пловдив. С решение главният инспектор е уважил възражението, като е изменил акта за резултатите от проверката в частта относно констатациите по едно дело на доклад на възразилия съдия.

4. През 2022 г. е проверен Военно-апелативния съд.

Административна и организационна дейност:

- във Военно-апелативния съд е създадена много добра организация на административната дейност;

- процесът на обслужване на гражданите е максимално оптимизиран. Осигурена е откритост, достъпност и прозрачност на действията на съдилищата, в това число и чрез достъп до съответната им интернет страница, информацията в която ежедневно се обновява. Предоставя се информация за насрочените съдебни заседания и се публикуват съдебните актове по делата;

Деловодни книги:

- деловодните книги по наказателните дела за 2020 г. и 2021 г. са по утвърден образец и са водени съгласно изискванията на ПАС. Не са установени пропуски при попълването на срочните книги и книгата за веществените доказателства;

- всички книги са прономеровани, приключени с печат на съда и подпис на длъжностно лице, като е отбелязан броят на листовите, които съдържат.

Образуване, насрочване, разглеждане и решаване на наказателните дела:

- постъпващите в съда книжа по наказателни дела се вписват, обработват, подготвят за доклад и се докладват в срока по чл. 35, ал. 4 ПАС;

- спазва се принципа за случайно разпределение на делата по чл. 9 ЗСВ и по всички дела се прилагат протоколи от проведеното разпределение;

- във всички случаи, когато се отлагат, делата се насрочват в разумен срок, но не по-късно от три месеца в съответствие с чл. 271, ал. 10 НПК, като не е констатирано безпричинно отлагане и забавяне на производството по проверените дела;

- повечето от делата са насрочвани, разглеждани и приключвани в кратки срокове;

- съдебните протоколи отговарят на изискванията на чл. 311 НПК;

- връчването на призовки, съобщения или преписи от жалби на участвали в производството страни се извършва в 3-дневен срок;

- няма прекратени дела поради изтекла давност, дела с възобновено наказателно производство и възобновено съдебно следствие, както и изгубени наказателни дела;

- изпращането на преписи от решенията на страните се извършва най-късно на следващия ден след предаване на решеното дело в деловодството, а на преписи от протести или жалби - най-късно на следващия ден след разпореждането на съдията;

- делата се изпращат на горната инстанция до 3 дни след изтичане на срока за възражения по жалба или протест;

- делата се съхраняват в деловодството, а свършените дела се предават в архив в определените за това срокове, като са спазвани изисквания на ПАС.

Не са констатирани пропуски в дейността на Военно-апелативния съд и препоръки не са дадени.

В ИВСС е получено писмо за запознаване на съдиите от Военно-апелативния съд с акта за резултатите от проверката, като не са подадени възражения.

В. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ В ПРОКУРАТУРИТЕ

През 2022 г. бяха извършени комплексни планови проверки в 13 районни прокуратури, които обхванаха периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2021 г.

1. Проверени районни прокуратури

Проверяващите екипи съобразиха осъществената оптимизация на организационната структура на Прокуратурата на Република България и трансформирането на повечето районни прокуратури в териториални отделения към съответните районни прокуратури в областните центрове. Проверени бяха следните районни прокуратури (РП) и териториални отделения (ТО): РП-Перник и териториалните отделения към нея - ТО-Радомир, ТО-Брезник и ТО-Трън; РП-Ботевград; РП-Кюстендил и ТО-Дупница; РП-Костинброд; РП-Сливница, преобразувана след 01.06.2022 г. в

териториално отделение към РП-Костинброд; РП-Своге, преобразувана след 01.06.2022 г. в териториално отделение към РП-Костинброд; РП-Пирдоп, преобразувана след 01.06.2022 г. в териториално отделение към РП-Елин Пелин; РП-Добрич и териториалните отделения към нея - ТО- Каварна, ТО- Генерал Тошево, ТО-Балчик и ТО-Тервел; РП-Разград и териториалните отделения към нея - ТО- Исперих и ТО-Кубрат; РП-Стара Загора и териториалните отделения към нея - ТО-Чирпан, ТО-Казанлък, ТО-Гълъбово и ТО-Раднево; РП-Бургас и териториалните отделения към нея- ТО-Несебър, ТО-Поморие, ТО-Средец, ТО-Малко Търново, ТО-Царево, ТО-Айтос и ТО-Карнобат; РП-Пазарджик и териториалните отделения към нея- ТО-Пещера и ТО-Панагюрище; РП-Смолян и териториалните отделения към нея- ТО-Мадан, ТО-Чепеларе, ТО-Девин и ТО - Златоград.

1.1. Общи положителни тенденции, констатирани при проверките:

- създадена е добра организация на деловодната дейност и документооборота в проверените прокуратури и съответните териториалните отделения към тях. Книгите, регистрите и дневниците се водят редовно, отбелязванията са достоверни, пълни и точни, спазват се разпоредбите на Правилника за администрацията на Прокуратурата на Република България (ПАПРБ), на Инструкцията за деловодната дейност и документооборота в Прокуратурата на Република България (ИДДПРБ) и съответните указания на Върховната касационна прокуратура (ВКП);

- прокурорските преписки са подредени хронологично, може да се направи справка по образуването и движението на същите. Не се установяват несъответствия между записванията по дневниците, водени на хартиен носител, отразяванията в Унифицираната информационна система на ПРБ (УИСПРБ) и материалите по проверените прокурорски преписки;

- данните в Унифицираната информационна система на ПРБ се въвеждат регулярно;

- разпределението на работата между съответната районна прокуратура и териториалните отделения към нея се извършва по начин, който осигурява добро организационно взаимодействие между тях;

- спазва се принципът на случайния подбор при разпределението на преписките и делата, в съответствие с чл.9 ЗСВ и заповедите на главния прокурор, като по наблюдателните преписки е приложен протокол от случайното разпределение;

- определените групи за разпределение на прокурорските преписки и досъдебни производства съответстват на унифицираните групи, предвидени в чл. 4 от Правилата за приложението на разпределението на преписките и досъдебните производства на принципа на случайния подбор в ПРБ. Спазени са разпоредбите, отнасящи се до задължителните групи и минималната натовареност на административния ръководител и неговите заместници;

- възлагането и извършването на проверки по ЗСВ е в указаните срокове и в съответствие с чл. 145, ал. 2 ЗСВ. След приключване на проверката, наблюдаващите прокурори се произнасят в кратки срокове, с мотивирани постановления;

- в постановленията за отказ да се образува досъдебно производство (ДП) се указва възможността за обжалване пред по-горестоящата прокуратура. В случаите на обжалване, преписките се административат своевременно и се изпращат на съответната окръжна прокуратура по компетентност;

- постановленията за образуване на досъдебно производство съдържат подробни указания към разследващите органи; указания се дават и в последващите прокурорски актове. При образуване на ДП на пострадалия се изпраща уведомление по чл. 75, ал.2 НПК;

- постановленията за спиране са мотивирани и притежават задължителните реквизити по чл. 199, ал. 2 НПК. Досъдебните производства, спрени на основание чл. 244, ал. 1, т. 1 и 3 НПК се възобновяват в срока по чл. 244, ал. 8 НПК. Спрените дела срещу неизвестен извършител се изпращат на съответните органи за продължаване на издирването, съгласно разпоредбата на чл. 245, ал.1 НПК;

- спрените досъдебните производства, водени срещу известен извършител се съхраняват в прокуратурата, а тези срещу неизвестен извършител се изпращат на органите на МВР за продължаване на издирването съгласно чл. 245, ал. 1 НПК;

- постановленията за прекратяване на досъдебните производства са обосновани, мотивирани и съобразени с разпоредбите на НПК, като прокурорите се произнасят по веществените доказателства при наличие на такива. В постановленията се отразява, че подлежат на обжалване в 7-дневен срок пред съответния окръжен съд и копие от тях се изпраща на страните;

- по наблюдателните преписки, съдържащи постановления за спиране и/или постановление за прекратяване на наказателното производство са приложени обратни разписки за връчване на съответния прокурорски акт;

- създадена е необходимата организация за спазване разпоредбата на чл. 110, ал. 5 НПК. Описването, съхранението, връщането и унищожаването на веществените доказателства се осъществява в съответствие с разпоредбите на действащия ПАПРБ;

- в наблюдателните преписки се съдържат копия от всички прокурорски актове. Постановленията за привличане на обвиняем се докладват по реда на чл. 219 НПК. Приложени са и протоколи за извършени доклади по чл. 226 НПК;

- обвинителните актове, споразуменията и постановленията с предложение по чл.78а НК като цяло се изготвят от прокурорите в срока по чл. 242, ал. 4 и ал.5 НПК. Обвинителните актове са обосновани, мотивирани и отговарят на изискванията на чл. 246 НПК;

- произнасянията на прокурорите по приключилите досъдебни производства, които са внесени в съда по реда на чл. 381 НПК са в рамките на предвидения в закона срок; споразуменията по форма и съдържание отговарят на изискванията на чл. 381 НПК; прилага се копие от определението на съда, с което е одобрено постигнатото споразумение;

- в проверените прокуратури е създадена необходимата организация по наказателно-съдебния надзор. Води се регистър на върнатите дела и досиета на всяко върнато дело;

- спазва се чл. 416, ал. 6 НПК при изпълнение на наказанията. Налични са данни за ежемесечни проверки на книгата за изпълнение на наказанията и регулярни проверки на азбучниците към нея;

- прокурорските преписки по гражданско-съдебния надзор са окомплектовани и съдържат необходимите реквизити, налични са описи. По всички са приложени призовките за участия на прокурорите в съдебните заседания и решенията на съда;

- организацията на административно-съдебния надзор е в съответствие с указанията на Върховната административна прокуратура (ВАП) и главния прокурор. При решаване на преписки по надзора за законност, защита на обществения интерес и правата на гражданите, прокурорите спазват указанията на ВАП;

- прокурорите се произнасят по преписките и досъдебните производства в законните срокове, като не допускат забавяния и нарушаване на сроковете, определени в закона;

- създадени са условия за постоянно повишаване на квалификацията и поддържането на висока професионална компетентност както на магистратите, така и на съдебните служители.

1.2. Пропуски, констатирани при проверките:

- върху изходящите документи (прокурорски актове и писма) не се поставя дата на деловодна обработка в деня на предоставянето на документа за регистриране, съгласно Инструкцията за деловодната дейност и документооборота в ПРБ (РП - Перник; РП - Кюстендил);

- книгата за изпълнение на присъдите не е приведена в съответствие с Указанията за дейността на прокуратурата по надзора върху изпълнение на наказанията и други принудителни мерки. Липсват данни за ежемесечни проверки на книгата за изпълнение на наказанията (РП - Ботевград).

- материалите по наблюдателните преписки не се подреждат хронологично, по някои от тях липсват прокурорски и съдебни актове, или писма, с които материалите са постъпили в прокуратурата (РП - Ботевград; РП - Перник, РП - Костинброд);

- преписките и наблюдаваните ДП не се разпределят равномерно между прокурорите в рамките на РП-Стара Загора и ТО към нея.

- по част от спрените ДП не се осъществява регулярен контрол от наблюдаващите прокурори върху разследващите органи за проведените ОИМ и резултатите от тях (РП - Добрич, РП - Пазарджик, РП - Перник, РП - Костинброд, РП - Елин Пелин, РП - Стара Загора);

- не винаги спрени досъдебни производства по чл. 244, ал.1, т. 3 НПК се възобновяват в срока по чл. 244, ал. 8 НПК (РП - Смолян; РП - Пазарджик);

- не по всички ДП се удостоверява провеждането на доклад по чл. 219, ал.1 НПК с подпис на наблюдаващия прокурор, дата и печат на прокуратурата в постановлението за привличане на обвиняем (РП - Ботевград, РП - Стара Загора);

- не по всички преписки се прилага копие от акта на съда по досъдебните производства, внесени в съда с обвинителен акт и със споразумение по реда на чл. 381 НПК (РП - Пазарджик)

- не винаги прокурори от РП - Стара Загора, ТО-Казанлък, които са внесли в съда наказателното производство с ОА, споразумения по чл.381 НПК или постановления по чл.375 НПК се явяват в съдебно заседание, като по преписките не са приложени заповед или разпореждане на административния ръководител за заместване на наблюдаващия прокурор от друг и причината, поради която се налага замяната.

- констатирано е неспазване на срока по чл.242, ал.4 и ал.5 НПК от двама прокурори от РП - Костинброд, ТО-Сливница, допуснали забавено произнасяне по наблюдавани от тях ДП за проверяваните 2020 г. и 2021 г.

1.3. Препоръки:

Препоръки са отправени към административните ръководители на РП – Пазарджик, РП – Смолян, РП – Стара Загора и РП – Костинброд, да създадат организация:

- за подобряване на работата и взаимодействието с органите на МВР във връзка с периодичното предоставяне на справки по спрените ДП за извършените ОИМ;

- за подобряване работата по спрените досъдебни производства на основание чл. 244, ал. 1, т. 3 НПК и за стриктно спазване на срока по чл. 244, ал. 8 НПК;

- за осъществяване на регулярен, ефективен и срочен контрол върху работата на прокурорите за спазване на сроковете по чл. 244, ал. 8 НПК;

- за прилагане на копие от акта на съда по досъдебните производства, внесени в съда с обвинителен акт и със споразумение по реда на чл. 381 НПК;

- за издаване на разпореждане или заповед за заместване на наблюдаващ прокурор в случаите, в които не може да се яви в съдебно заседание по внесен от него акт (ОА, споразумение, постановление по чл.375 НПК), като се посочат уважителните причини/обективната невъзможност,

поради които наблюдаващият прокурор не може да се яви в съдебно заседание и бъде определен друг прокурор за заседанието;

- за удостоверяване доклада по реда на чл. 219, ал.1 НПК с подпис, дата и печат на прокуратурата в постановлението за привличане на обвиняем;

- за преодоляване на неравномерното разпределение на преписките и наблюдаваните ДП между прокурорите в рамките на прокуратурата;

- до административния ръководител на РП-Костинброд е отправена препоръка за предоставяне на ИВСС на всяко първо число, в рамките на период от шест месеца, справки за сročността на произнасянията по чл. 242, ал. 4 и ал. 5 НПК на двамата прокурори от РП – Костинброд, ТО – Сливница, тъй като съдът е отменил наложената на всеки от тях дисциплинираща мярка по чл.327 ЗСВ от административния ръководител на прокуратурата, като е приел, че допуснатите забави са в резултат на обективни причини.

Съобразно направените положителни констатации, осъщественото реструктуриране на районни прокуратури в териториални отделения, довело до промени в обема на работа на тези органи на съдебната власт, както и с оглед на предприети незабавни организационни мерки от страна на административни ръководители за преодоляване на констатирани пропуски в хода на проверките, в актовете за резултати от проверките на РП - Бургас, РП - Разград, РП - Добрич, РП - Кюстендил, РП - Перник, РП - Ботевград, РП – Костинброд, ТО-Своге, РП – Костинброд и РП - Елин Пелин, ТО-Пирдоп не са давани препоръки.

1.4. Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебната власт по дадени препоръки:

От административните ръководители на проверените районни прокуратури е постъпила информация за запознаване на прокурорите с изготвените актове.

Административните ръководители на РП - Пазарджик, РП – Смолян и РП – Костинброд, ТО - Сливница са изпратили информация за изпълнение на дадените препоръки, във връзка с които са издадени съответните заповеди.

В срока по чл. 58, ал. 3, изр. 2-ро ЗСВ е постъпило възражение от административния ръководител на РП - Стара Загора срещу препоръки, направени с акта за резултатите от проверката. С решението на главния инспектор на ИВСС възражението е отхвърлено, като неоснователно.

Г. АНАЛИЗ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ДАДЕНИТЕ ПРЕПОРЪКИ ПРИ КОМПЛЕКСНИТЕ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ

Анализът на направените препоръки води до извода, че е налице съответствие между констатациите, които са направили проверяващите екипи

и изготвените актове за резултатите от проверките. В по-голямата част от случаите не са постъпили възражения срещу актовете, което сочи, че екипите са подхождали задълбочено и сериозно към задълженията за проверка, а направените изводи при проверките са в съответствие с разпоредбите на ГПК, АПК, НПК, ЗСВ, СК и другите приложими закони, както и с трайно установената съдебна практика. Постъпилата в ИВСС информация в отговор на направените препоръки показва, че те са обсъдени и съобразени не само като правилни, а и полезни, поради което се приемат и се набелязват съответни мерки за тяхното изпълнение. В повечето случаи административните ръководители на органите на съдебната власт, съдиите, прокурорите и следователите подхождат с отговорност към изпълнението на отправените препоръки и постигането на по-добри резултати, за което свидетелстват и изготвените на основание чл. 58, ал. 4 ЗСВ отговори до главния инспектор на Инспектората.

II. ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ

A. В съдилищата

В годишната програма на ИВСС за 2022 г. се включи тематична проверка на работата на районните и окръжните съдилища по **граждански и наказателни дела** на тема: „Проверка на районните съдилища, включени в годишната програма на ИВСС за 2022 г., както и на Районен съд – Пловдив, Районен съд - Силистра и Районен съд - Добрич, относно образуваните в Единната информационна система на съдилищата (ЕИСС) след 30.06.2021 г. дела в техния хартиен еквивалент, която да установи съдържа ли се на хартиен носител издаденият в електронна форма акт на съда и в какъв вид. Проверка на Окръжен съд - Пловдив, Окръжен съд - Благоевград, Окръжен съд – Перник, Окръжен съд - Кюстендил, Окръжен съд – Силистра, Окръжен съд – Добрич, Окръжен съд – Търговище и Окръжен съд – Шумен относно даваните от въззивната инстанция указания във връзка с администриране на въззивната жалба в случаите, когато оспореният първоинстанционен съдебен акт не е приложен по хартиеното дело или приложеният съдебен акт не е подписан със саморъчен подпис на съдията“. В решението на ИВСС по приемане на годишната програма на ИВСС за планови проверки се предвиди тематичната проверка да се извърши на място в рамките на комплексните планови проверки на районните и окръжните съдилища, включени в годишната програма по граждански и наказателни дела, а в Окръжен съд – Пловдив и Районен съд – Пловдив да се извършат отделни проверки на място, с отделна заповед, тъй като двата органа на съдебната власт не бяха включени в годишната програма на ИВСС за извършване на комплексни планови проверки.

В изпълнение на Заповед № ТП-22-1/10.05.2022 г. на главния инспектор на ИВСС, се извърши проверка на РС - Пловдив и ОС - Пловдив и се изготви акт за резултати от проверката.

Констатациите от тематичната проверка на РС – Добрич са отразени в Акта за резултати от комплексната планова проверка в Окръжен съд - Добрич, извършена в изпълнение на заповед № ПП-22-29/30.05.2022 г. на главния инспектор на ИВСС.

Констатациите от тематичната проверка на останалите районни и окръжни съдилища, извършена в изпълнение на издадените заповеди на главния инспектор и паралелно с комплексните планови проверки на съдилищата по граждански и наказателни дела, са отразени в изготвените актове за резултати от съответните комплексни планови проверки заедно с констатациите от тях.

1. Проверка в РС – Пловдив и в ОС – Пловдив

1.1. В РС – Пловдив проверката на гражданските и наказателните дела, образувани в ЕИСС след 30.06.2021 г., установи, че в образуваното електронно дело се съдържат всички постъпили документи на хартиен носител (надлежно сканирани) и всички постановени съдебни актове, подписани с квалифициран електронен подпис (КЕП). Образува се и хартиено дело, като в него се съхраняват само документите, постъпили на хартиен носител. Всички издадени съдебни актове са само в електронна форма, подписани с КЕП и достъпни в ЕИСС, като нямат хартиен еквивалент в хартиеното дело. Всички въззивни жалби срещу актовете на съда са изпратени на по-горния съд заедно с електронното и хартиеното дело, а придружителното писмо за изпращането им няма подпис на съдията-докладчик или официална заверка от съдебен служител, овластен от административния ръководител съгласно чл. 102а, ал. 4 ГПК.

1.2. В Окръжен съд - Пловдив проверката на гражданските и наказателни дела установи, че за периода от 01.07.2021 г. до 30.04.2022 г. съдът се е произнесъл по въззивни жалби, подадени срещу актове на районните съдилища по общо 379 граждански дела и по 247 наказателни дела. Окръжният съд е прекратил въззивното производство и е върнал на РС - Пловдив за администриране въззивните жалби по 61 граждански дела, както следва: 48 дела са прекратени и върнати с указания за полагане на мастилен подпис от съдията-докладчик върху обжалвания съдебен акт или алтернативно за изпълнение на процедурата по чл. 102а, ал. 4 ГПК; 6 дела са прекратени и върнати с общи указания за администриране по надлежния ред, поради липса на обжалвания съдебен акт в кориците на хартиеното дело; 5 дела са прекратени и върнати за полагане на мастилен подпис от съдията-докладчик;

2 дела са върнати за изпълнение на процедурата по чл. 102а, ал. 4 ГПК; по 1 въззивно частно гражданско дело съдът е прогласил определението на първоинстанционния съд за нищожно поради липса на форма, като делото е върнато на РС – Пловдив за постановяване на ново определение. От прекратените и върнати на РС – Пловдив 61 граждански дела за администриране, 48 дела са своевременно администрирани и изпратени повторно на ОС – Пловдив, а 13 дела след повторното постъпване в ОС – Пловдив отново са прекратени и са върнати на РС – Пловдив за изпълнение на първоначално дадените указания от въззивната инстанция.

Тематичната проверка е установила също, че ОС – Пловдив е прекратил и върнал за администриране 4 граждански дела на РС – Асеновград по причина, че оспореният първоинстанционен съдебен акт не е приложен по хартиеното дело, подписан мастилен подпис на издалия го съдия или заверен съгласно чл. 102а, ал. 4 ГПК.

От всички обжалвани 247 наказателни дела, ОС – Пловдив е прекратил и върнал на РС – Пловдив 7 дела – 2 дела са прекратени и върнати, тъй като подписаните с КЕП документи, включително обжалваният съдебен акт, не са приложени на хартиен носител и не са подписани с мастилен подпис от съдебния състав. По останалите прекратени и върнати наказателни дела е изискано прилагането на хартиен носител, в хронологична последователност, на всички създадени в ЕИСС съдебни актове. По 20 въззивни наказателни дела ОС – Пловдив, без да прекратява производството по образуваните пред него дела, е изискал с писма от РС – Пловдив протоколите и съдебните актове на хартиен носител, със значение на официален препис с надлежен подпис и заверка.

При проверката на първоинстанционните граждански и наказателни дела и въззивните граждански и въззивните наказателни дела в ОС – Пловдив, образувани в ЕИСС след 30.06.2021 г., се установи, че в образуваното електронно дело се съдържат всички постъпили документи на хартиен носител (надлежно сканирани) и всички постановени съдебни актове, изготвени в електронна форма като електронни документи, подписани с КЕП. Всички граждански и наказателни дела, образувани в ЕИСС, имат и свой хартиен еквивалент - хартиено дело. В него се съхраняват всички документи, постъпили на хартиен носител, както и хартиеният еквивалент на всички издадени в електронна форма съдебни актове, подписан с мастилен подпис от съдебния състав.

2. Тематична проверка по граждански дела

2.1. Проверката, извършена в РС – Перник, РС – Радомир, РС – Брезник, РС – Трън, РС – Благоевград, РС – Ботевград, РС – Етрополе, РС – Елин Пелин, РС – Ихтиман, РС – Козлодуй, РС – Шумен, РС – Нови пазар, РС

– Тервел, РС – Омуртаг, РС – Дулово, РС – Тутракан, РС – Кубрат, РС – Исперих, РС – Добрич, установи:

Всички граждански дела, образувани в ЕИСС след 30.06.2021 г., имат изготвен идентичен хартиен носител, съдържащ всички съдебни книжа и актове, издадени в електронна форма. Съдиите постановяват съдебните актове/решения или определения и на хартиен носител, като ги подписват. Само по едно дело по описа на РС – Добрич се констатира, че издаденият в електронна форма съдебен акт е възпроизведен на хартиен носител, който е заверен с печат като официален препис на електронен документ, като печатът удостоверява подписването на документа с КЕП.

При постъпване на жалби срещу актове на съда, след администрирането им, на контролиращата инстанция се изпраща обжалвания акт, подписан от постановилия го съдия. Въззивната жалба се изпраща по разпореждане на съдията-докладчик с подписано придружително писмо на хартиен носител, заедно с хартиеното и електронното дело.

2.2. При извършената тематична проверка по граждански дела в окръжните съдилища се стигна до заключение, че всички обжалвани първоинстанционни дела постъпват във въззивния съд в електронен и хартиен вид, като обжалваният съдебен акт е приложен в хартиеното дело със саморъчен подпис на съдията, който го е постановил. Фактическата проверка на делата в окръжните съдилища констатира, че и преди утвърдените от председателя на съответния съд правила, след администриране на постъпилите жалби срещу актове на съда, на контролиращия съд се изпраща обжалваният акт, подписан от постановилия го съдебен състав и цялото дело на хартиен носител.

От административното ръководство на отделни съдилища са предприети мерки за недопускане на пропуски при изготвяне на съдебните актове и подписването им на хартиен носител от съдията-докладчик, с оглед предотвратяване на евентуално възникнали проблеми при инстанционния контрол. Установено е, че със заповед от 08.12.2021 г. на административния ръководител на ОС - Шумен, издадена във връзка с Разпореждане № 171/01.10.2021 г. на председателя на I-во НО на ВКС, Разпореждане № 181/08.10.2021 г. на председателя на III-то НО на ВКС, Разпореждане № 60099/22.11.2021 г. на председателя на II-ро отделение на ТК на ВКС, е разпоредено да се уведомят районните съдилища, че при администриране на подадени жалби и протести срещу актове, постановени от районните съдилища, разпорежданията на съдията-докладчик и актовете, по отношение на които е направено искане за съдебен контрол от въззивната инстанция, следва да са отпечатани от ЕИСС и при прилагането им към картонената папка на делото да са подписани със саморъчните подписи на съдията-докладчик/съдебния състав. Със заповед от 07.12.2021 г. на административния

ръководител на ОС – Силистра, издадена във връзка със заповед № РД-0740/26.11.2021 г. на председателя на Апелативен съд – Варна и решение на Общото събрание на съдиите от ОС – Силистра, е разпоредено протоколите и съдебните актове да се разпечатват и прилагат по хартиените дела само от ЕИСС и при прилагането им към картонената папка на делото да са подписани със саморъчни подписи на съдията-докладчик/съдебния състав.

3. Тематична проверка по наказателни дела

3.1. При проверката, извършена в РС - Трън, РС – Радомир, РС – Брезник, РС – Дулово, РС – Исперих, РС – Кубрат, РС – Тервел, РС – Търговище, РС – Добрич, РС - Генерал Тошево, РС – Омуртаг, РС – Попово, РС – Разград, РС – Кюстендил, РС – Етрополе, РС – Пирдоп, РС - Своге, РС – Сливница, РС – Перник и РС - Козлодуй се констатира, че в хартиения еквивалент на образувания в ЕИСС след 30.06.2021 г. дела е приложен издаденият в електронна форма акт на съда със саморъчни подписи на съдията/съдебния състав, който го е постановил. В случай на жалба и/или протест делата се изпращат на въззивната инстанция в електронен и хартиен вид, като обжалваният съдебен акт е приложен в хартиеното дело със саморъчни подписи на съдията/съдебния състав, който го е постановил.

3.2. При проверката в окръжните съдилища по наказателни дела се установи, че всички обжалвани/протестирани съдебни актове по първоинстанционни дела на районните съдилища от съдебния район постъпват в ОС – Кюстендил, ОС – Перник, ОС - Добрич и ОС - Търговище в електронен и хартиен вид, като обжалваният/протестиран съдебен акт е приложен в хартиеното дело със саморъчен подпис на съдията/съдебния състав, който го е постановил.

От върнатите за администриране дела няма такива, които да са върнати поради липса на обжалван/протестиран съдебен акт на хартиен носител или поради липса на саморъчен подпис на съдията/съдебния състав върху него.

Няма изпращани първоинстанционни наказателни дела от ОС - Кюстендил, ОС - Перник, ОС - Добрич, ОС - Търговище на въззивна или касационна инстанция без съдебен акт на хартиен носител или без саморъчен подпис на съдия върху него.

4. При извършените тематични проверки, на проверените съдилища не са давани препоръки.

Извършената тематична проверка на съдилищата ще се обобщи в аналитичен доклад от звено „Аналитично“ на ИВСС и ще се публикува на интернет страницата на органа.

Б. ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ в прокуратурите през 2022 г. не са извършвани.

III. КОНТРОЛНИ ПРОВЕРКИ

През 2022 г. контролни проверки в съдилищата по граждански, административни, търговски и наказателни дела, както и в прокуратурите, не са извършвани.

IV. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ

А. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ ПО СИГНАЛИ ПО чл. 56, ал. 1 ЗСВ

1. Проверки по административни дела

В изпълнение на заповед № Ж-22-721/23.08.2022 г. на главния инспектор на ИВСС, издадена във връзка със сигнал на фондация „Антикорупционен фонд“, през 2022 г. се извърши проверка във Върховния административен съд по твърдения за допуснати от съда нарушения от съда при администрирането на адм. д. № 6328/2022 г., адм. д. № 6329/2022 г. и адм. д. № 6330/2022 г., всички по описа на ВАС, пето отделение, образувани по жалби на „Евролаб 2011“ ЕООД, София с рег. № 8554/16.06.2022 г., рег. № 9131/27.06.2022 г. и рег. № 9477/01.07.2022 г. по описа на съда.

Проверката обхваща спазването на чл. 9 ЗСВ при разпределението на тези дела; образуването, случайното разпределение, движението и приключването на делата, образувани по жалби по реда на чл. 229 и сл. АПК в периода 01.06.2022 г. - 31.07.2022 г. във ВАС и разгледани от Пето отделение.

Проверката приключи с акт за резултати от 18.10.2022 г., съдържащ констатации за неоснователност на сигнала. Установено е, че делата, предмет на сигнала до ИВСС, са образувани на 08.07.2022 г. по частни жалби. Атакувани са разпореждане на Административен съд - Хасково, постановено по искане по чл. 250 АПК, и определения на Административен съд – София-град за прекратяване на производствата по жалби срещу индивидуални административни актове, поради липса на правен интерес. Жалбите срещу прекратителните определения съдържат и искания за спиране на допуснато предварително изпълнение на обжалваните актове. За разглеждането и на трите производства законът предвижда съкратени процесуални срокове. В акта за резултати от проверката е направен извод, че при образуването, разпределението и разглеждането на производствата по трите дела са спазени действащите в съда правила. По тази причина не са дадени препоръки на проверявания орган.

2. През 2022 г. не са извършвани инцидентни проверки по сигнали по чл. 56, ал. 1 ЗСВ по граждански, търговски и наказателни дела в съдилищата, а така също и в прокуратурите.

Б. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ ПО САМОСЕЗИРАНЕ (чл. 63 ПОДИВССДАЕ)

В изпълнение на заповед № СС-22-1/18.03.2022 г. на главния инспектор на ИВСС, през 2022 г. се извърши една проверка по самосезиране в Административен съд – Варна, приключила с акт за резултати от 11.05.2022 г. Във връзка с констатации от текущ контрол и извършена контролна проверка в АдмС – Варна по Заповед № КП-21-16/22.06.2021 г. на главния инспектор на ИВСС, се извърши проверка на цялостната дейност на двама съдии от АдмС – Варна, свързана с движението и приключването на делата на техен доклад в периода 01.01.2021 г. - 20.03.2022 г., включително спазването на процесуалните срокове.

Проверката на работата на единия съдия констатира, че същият е администрирал разпределените му производства своевременно, като съществени забавяния се установяват предимно при изготвяне и обявяване на крайните съдебни актове по делата. Проверката констатира обективни обстоятелства, оказали съществено влияние върху влошаването на показателите в дейността на този съдия - в проверявания период съдията е имал съизмерим обем работа с останалите съдии, независимо от продължителните отсъствия, продължил е да замества други отсъстващи съдии за обработване на доклад и да участва в дежурства за разглеждане на бързи производства. При крайната оценка на работата на съдията са отчетени положеното старание и проявена работна етика да приключи с краен акт голямата част от делата. По тези съображения ИВСС прие, че установените пропуски не представляват основание за ангажиране на дисциплинарната отговорност на този съдия.

Установено е, че към 03.05.2022 г. другият проверяван съдия не е изготвил и обявил крайните съдебни актове по не малък брой административни дела, образувани през 2019 г., 2020 г. и 2021 г., чието разглеждане е приключено, като констатираните забави при постановяване на съдебното решение надвишават 1 година. Установено е още, че съдията не е извършил действия по администрирането на дела, като бездействието достига до 9 месеца. Въз основа на констатациите и изводите в акта за резултати от проверката, през 2022 г. ИВСС отправи предложение до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдията за извършените от него дисциплинарни нарушения по смисъла на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ. СК на ВСС образува дисциплинарно дело № 1/2023 г. по описа на ВСС, описано в раздел „Дейност по чл. 54, ал. 1, т. 5 и 6 ЗСВ“ от доклада.

В. През 2022 г. ВСС не е възлагал на ИВСС извършването на инцидентни проверки извън годишната програма на основание чл. 30, ал. 5, т. 10 ЗСВ.

V. ДЕЙНОСТ ПО ОТЧИТАНЕ ПРИКЛЮЧВАНЕТО НА ДЕЛАТА И ПРЕПИСКИТЕ В УСТАНОВЕНИТЕ СРОКОВЕ ОТ СЪДИЛИЩАТА, ПРОКУРАТУРАТА И СЛЕДСТВЕНИТЕ ОРГАНИ

С решение на ИВСС от 22.11.2022 г., въз основа на правомощието на Инспектората по чл. 54, ал. 1, т. 3 ЗСВ да анализира и обобщава делата, които са приключени с влязъл в сила съдебен акт, както и приключените преписки и дела на прокурорите и следователите, с оглед оптимизиране дейността на органа при обобщаване и анализиране на данните по приключването на делата и преписките от съдилищата, прокуратурите и следствените органи, беше допълнен Правилникът за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите. Създадена беше процедура за приемане от ИВСС на образци за отчитане приключването на делата и преписките в установените срокове от съдилищата, прокуратурите и следствените органи, като се предвиди съдебните органи да предоставят на Инспектората отчети за дейността си за предходната календарна година до 15 март на следващата година. Въведено беше задължение за Инспектората да анализира резултатите от приключените дела и преписки и да публикува анализа на своята интернет страница. Изпълнението на тази дейност стартира през настоящата 2023 г. с изготвяне на анализ за резултатите от приключените дела и преписки в установените срокове от съдилищата, прокуратурата и следствените органи за 2022 г.

Източник на информацията за изготвяне на анализа са отчетите за дейността по разглежданите и приключени дела и преписки за календарната 2022 г. на Върховния касационен съд, Върховния административен съд, апелативните, окръжните, военните, районните, административните съдилища и Прокуратурата на Република България, изготвени съгласно чл. 52а, ал. 2 ПОДИВССДАЕ.

Анализът съдържа обобщени статистическите данни за общия брой дела и преписки, образувани и разглеждани от съдилищата, прокуратурата и следствените органи през 2022 г., колко от тях са приключени и колко са останали неприключени в края на отчетния период. Отчита се също броят на приключените с влязъл в сила съдебен акт дела с цел да се даде информация за процента приключени производства с окончателен акт. Изследвано е в кои органи на съдебната власт има по-голям процент неприключени дела и преписки в края на отчетния период, както и в какъв срок приключват производствата. Анализът на данните, предоставени с отчетите, дава

възможност да се направят изводи както за срочността на приключване на делата и преписките, така и за видовете дела, разглеждането на които продължава по-дълго.

Продължителността на производствата за всички съдилища, прокуратурите и следствените органи е отчетена от датата на образуване на делото до датата на постановяване на съдебен или прокурорски акт.

1. Производства по граждански, административни и търговски дела

Обобщените статистически данни за работата на **районните съдилища** по граждански дела през 2022 г. показват, че в най - кратки срокове приключват заповедните и частните производства - над 95 % от свършените от тези видове дела от районните съдилища са приключени в срок до 3 месеца от образуването им. Определящи са естеството и характерът на делата и установените кратки процесуални срокове за разглеждането им. Гражданските дела, разгледани по общия ред, приключват най-често в срок от 6 месеца до 1 година, като отчетеният общ дял на приключените до 1 година граждански дела по общия исков ред е около 83 %.

При изследването се установи, че по-голямата част от районните съдилища са приключили висок процент от производствата по гражданските дела, поставени за разглеждане – между 80 % и 90 %, и над 90 %. Данните сочат, че в общия случай процентът на свършените дела поначало е обвързан с относителния дял на заповедните производства, за които законодателят е регламентирал кратък срок за разглеждането им. Затова се отчита много често, че съдилищата с по-голям процент заповедни производства имат по-малък процент неприключени дела и обратно. Установен е по-голям процент неприключени дела в края на отчетния период в някои районни съдилища - между 20% и 30%, и над 30%.

От отчетената обобщена информация за свършените граждански и търговски дела от **окръжните съдилища** се констатира, че в най-кратки срокове приключват частните граждански дела II инстанция и частните търговски дела - над 90 % от свършените частни производства са приключени в тримесечен срок от образуването им. На следващо място се нареждат въззивните граждански и търговски дела и търговските дела за несъстоятелност, като данните посочват, че почти половината от делата са приключени в срок до 3 месеца. Определящи за срочността на приключване на двете групи дела са техния предмет и/или установеният процесуален ред за разглеждането им. В тримесечен срок от образуването са приключени 39 % от първоинстанционните граждански дела, които са втората голяма група дела за разглеждане от окръжните съдилища. Отчетеният общ дял на приключените до 1 година граждански дела I инстанция е сравнително висок - 77 %. По-

голямата продължителност на производствата се обяснява с фактическата и правна сложност на делата.

Изследването на дейността на окръжните съдилища по граждански и търговски дела показва, че в края на отчетния период повечето съдилища са приключили между 75% и 85% от делата за разглеждане, което е сравнително висок процент.

По отношение на **апелативните съдилища** се констатира, че в тримесечен срок са свършени 32 % въззивни граждански дела, 39 % въззивни търговски дела и 97% частни производства. По-висок е процентът на приключените в срок до 6 месеца въззивни граждански и въззивни търговски дела – съответно 68% и 79%. Отчетените резултати дават основание да се направи заключение за много добра работа на съдиите от апелативните съдилища по срочно приключване на делата.

Данните за разгледаните и приключени граждански и търговски дела от **Върховния касационен съд** сочат, че процентът на приключените дела в срок до една година е най-голям, което се обяснява с правната и фактическа сложност на делата. Висок е и процентът на приключените дела с влязъл в сила съдебен акт. При преценка на срочността за разглеждане и приключване на делата се отчита ангажираността на върховните съдии и с други дейности.

При анализа на получената информация се очертаха сходни показатели в работата на отделните **административни съдилища** по отношение на останалите висящи производства в края на периода. Съдилищата са приключили сравнително висок процент от делата си за разглеждане - между 80% и 90% и над 90% от всички производства, които са имали за разглеждане. В най-кратки срокове приключват частните и касационните дела, което логично се обяснява с предмета на тези дела и установеният процесуален ред за разглеждането им. Това е причината сред тези дела да бъде много нисък и броят на делата, които са останали неприключени в края на изследвания период.

По отношение на сроковете, в които са приключени първоинстанционните административни дела с най-голям дял в тази категория и отличаващи се с висока фактическа и правна сложност, а именно делата по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, Закона за митниците, Закона за устройството на територията, Закона за кадастъра и имотния регистър, се установи, че в срок до 3 месеца са приключени под 45% от тези дела, а над 50% са приключените в тримесечния срок искиви производства по Административнопроцесуалния кодекс (АПК). Отчетеният общ дял на приключените до 1 година дела е висок - над 85% и над 90%.

Анализът на статистическите данни за разгледаните и приключени административни дела от **Върховния административен съд** свидетелства за много добра работа на съдиите. Висок е както процентът на приключените дела през годината от делата за разглеждане, така и процентът на

приключените дела с влязъл в сила съдебен акт. В срок до 1 година са свършени 98 % от приключените дела. При преценка на сročността за приключване на делата се отчита както правната и фактическа сложност на голяма част от делата, така и натовареността на върховните съдии с други дейности, извън основната им правораздавателна дейност.

2. По отношение на съдопроизводството по **наказателни дела** от обобщението на статистическата информация, изпратена от **районните съдилища** е видно, че в края на 2022 г. са приключени производствата по 85% от делата за разглеждане. В най-кратки срокове са приключени частните наказателни дела – 98% от свършените дела са приключени в срок до 3 месеца от образуването им.

Общо приключените до 1 година НОХД са 94 % от свършените дела, което е много добър показател за сročното разглеждане и приключване на тези производства.

В отделни районни съдилища извън областните центрове, е отчетен по-висок процент несвършени в края на 2022 г. дела – между 30 % и 40 %, а в изолирани случаи и над 50 % неприключени дела. За съдилищата, за които е установен по-висок процент на несвършени в края на отчетния период наказателни дела, ще се извърши допълнително проучване на причините за това, с оглед необходимостта от извършване на проверка на тези органи на съдебната власт през 2024 г.

Анализът на статистическите данни за дейността на **окръжните съдилища** сочи, че съдилищата са приключили през 2022 г. 90% от делата за разглеждане. В най-кратки срокове са приключени частните наказателни дела I инстанция и частните наказателни дела II инстанция – 98 % и съответно 92% са свършени в 3-месечен срок от образуването им. Над 90% от НОХД и въззивните наказателни дела са приключени в срок до 1 година. По-голямата продължителност на тези производства от 6 месеца до 1 година се дължи на обективни причини: процесуалният ред за разглеждането на тези производства, правната и фактическа сложност на голяма част от делата и др.

По отношение на **военните съдилища**, в това число и **Военно-апелативния съд**, може да бъде направен извод, че наказателните дела приключват в кратки срокове, наблюдава се нисък процент висиящност на производствата, което обстоятелство може да се обоснове с малкия брой дела, предвид подсъднастта на разглежданите от военните съдилища производства.

При всички **апелативни съдилища** се наблюдава, че приключените през годината производства са 86 % . И тук, както и при анализа на данните от работата на окръжните съдилища се установява, че в най-кратки срокове са приключени частните наказателни дела II инстанция. С по-голяма продължителност са производствата по въззивните наказателни дела от общ характер, които в повечето случаи се отличават с фактическа и правна

сложност, а тя обуславя и по-продължителен период на разглеждане (често над 6 месеца).

Анализът на статистическите данни за разгледаните и приключени наказателни дела от **Върховния касационен съд** сочи висок процент на приключените производства през 2022 г. и висок процент на делата приключени с влязъл в сила съдебен акт - 90% от приключените наказателни дела. Процентът на приключените до 6 месеца касационни наказателни дела е по-голям, което се обяснява с правната и фактическа сложност на делата, разглеждани от ВКС. При преценка на сročността за разглеждане и приключване на делата се отчита ангажираността на върховните съдии и с други дейности.

3. Анализът на дейността на Прокуратурата и следствените органи обхваща: приключени прокурорски преписки в териториалните прокуратури и във ВКП по следствения надзор; приключени досъдебни производства в районните и окръжните прокуратури, сроковете, в които са приключени и с какъв акт са приключени; работата на НСлС и следствените отдели в окръжните прокуратури, както и на следователите във военно-окръжните прокуратури; приключени прокурорски преписки на ВАП, апелативните, окръжните и районните прокуратури за 2022 г. по надзора за законност и по административно-съдебния надзор.

При анализа бе установено, че по **следствения надзор** през отчетната 2022 г. в **районните прокуратури (РП)** и териториалните отделения от всички **наблюдавани преписки** през отчетния период, приключени (решени) от прокурор са общо 95.41 %. От тях 99.63 % са приключени в едномесечен срок, а 0.37 % - над този срок. Прокурорите от 16 районни прокуратури са решили всички разпределени им преписки в едномесечен срок.

От приключените (решените) от прокурор в районните прокуратури през отчетния период, решени с постановление за отказ от образуване на досъдебно производство са 68.06 %, а с постановление за образуване на досъдебно производство (ДП) - 20.96 %.

Общият брой на неприключените (нерешени) преписки в края на отчетната 2022 г. в районните прокуратури е 4.59 % от общия брой наблюдавани преписки.

През отчетната 2022 г. в **окръжните прокуратури (ОП)** от всички наблюдавани преписки през отчетния период, приключени (решени) от прокурор, са общо 93.62 %. От тях 98.84 % са приключени в едномесечен срок, а 1.16 % - над този срок. Прокурорите от 20 окръжни прокуратури са решили всички разпределени им преписки в едномесечен срок.

От приключените (решените) от прокурор първоинстанционни преписки в окръжните прокуратури през отчетния период, решени с постановление за отказ от образуване на досъдебно производство са 68.06 %, а с постановление за образуване на досъдебно производство (ДП) - 20.96 %.

От наблюдаваните инстанционните преписки 84.64 % са приключени с постановление, с което актовете на долустоящите прокуратури са потвърдени, а 15.36 % – с постановление, с което са отменени.

Общият брой на неприключените (нерешени) преписки в края на отчетната 2022 г. в окръжните прокуратури е 6.36 % от общия брой наблюдавани преписки.

От всички наблюдавани преписки през отчетния период в **апелативните прокуратури**, приключени (решени) от прокурор, са 96.23 %. От тях 99.90 % са приключени в едномесечен срок, а 0.10 % - над този срок. Прокурорите от 3 апелативни прокуратури са решили всички разпределени им преписки в едномесечен срок.

От наблюдаваните инстанционните преписки 82.26 % са приключени с постановление, с което актовете на долустоящите прокуратури са потвърдени, а 17.74 % – с постановление, с което са отменени.

Общият брой на неприключените (нерешени) преписки в края на отчетната 2022 г. в апелативните прокуратури е 1.77 % от общия брой наблюдавани преписки, което свидетелства за отличната работа на прокурорите в апелативните прокуратури.

През отчетната 2022 г. във ВКП от всички наблюдавани преписки през отчетния период, приключени (решени) от прокурор, са общо 75.65 %.

От инстанционните преписки във ВКП 49.75% са приключени с постановление, с което актовете на долустоящите прокуратури са потвърдени, 13.10 % – с постановление, с което са отменени, а 37.16 % - с друг вид решение.

И във ВКП броят на отменените актове не надвишава този на потвърдените, което свидетелства за добро качество на работата на долустоящите прокуратури.

Неприключените (нерешени) преписки в края на отчетната 2022 г. във ВКП са 24.35 %, което е обяснимо с изключителната фактическа и правна сложност на случаите, по които прокурорите във Върховната касационна прокуратура се произнасят.

По отношение на наблюдаваните **досъдебните производства (ДП)** 99.90 % - са приключени в законовия срок по чл. 234, ал. 1 НПК, вкл. и в удължения срок от наблюдаващия прокурор, административния ръководител или оправомощен от последния прокурор, а 0.10 % - извън този срок.

В срок до 8 месеца са приключени 36 813 бр. ДП, до 1 година – 7278 бр. ДП, над 1 година – 6242 ДП, над 2 години – 2437 бр. ДП и над 3 години – 1487 ДП.

Общият брой на неприключените ДП в края на отчетната 2022 г. е 32.31 % от общия брой наблюдавани преписки.

От общия брой на наблюдаваните досъдебни производства 99.50 % - са приключени в законовия срок по чл. 234, ал. 1 НПК, вкл. и в удължения срок

от наблюдаващия прокурор, административния ръководител или оправомощен от последния прокурор, а 0.50 % - извън този срок.

В срок до 8 месеца са приключени 2316 бр. ДП, до 1 година – 817 бр. ДП, над 1 година – 925 ДП, над 2 години – 542 бр. ДП и над 3 години – 636 бр. ДП.

Общият брой на неприключените ДП в края на отчетната 2022 г. е 47.92 % от общия брой наблюдавани ДП.

Във връзка с работата на **Националната следствена служба (НСлС), в следствените отдели (СлО) в окръжните прокуратури (ОП) и СГП** при анализа се констатира, че следователите са провели разследване по общо 9 213 бр. ДП, от които приключени са 4 395 бр. ДП.

В законовия срок по чл. 234, ал.1 НПК са приключени 3 842 бр. ДП; няма ДП, приключени извън законовия срок, а 4 818 броя ДП са останали неприключени.

В срок до 6 месеца са приключени 913 бр. ДП, до 1 година - 797 бр. ДП, над 1 година са приключени 857 бр. ДП, над 2 години са приключени 459 бр. и над 3 години - 816 бр. ДП.

В края на 2022 г. са останали неприключени общо 4 818 бр. ДП.

През 2022 г. следователите във **Военно-окръжните прокуратури (ВОП)** са провели разследване по общо 135 бр. ДП, от които приключените ДП са 71 бр., като всички са приключили в законовия срок по чл. 234, ал. 1 НПК.

В срок до 6 месеца са приключени 33 бр. ДП, до 1 година - 719 бр. ДП, над 1 година са приключени 13 бр. ДП, над 2 години са приключени 3 бр. и над 3 години - 3 бр. ДП.

В края на 2022 г. са останали неприключени общо 64 бр. ДП, като от общо 153 239 бр. разследвани в страната през 2022 г. досъдебни производства, следователите във **военноокръжните прокуратури** са провели разследване по общо 135 бр. ДП или 0,09 %.

През 2022 г. по **надзора за законност** прокурорите във **Върховната административна прокуратура (ВАП), АП, ОП и РП** са работили по общо 12 672 бр. преписки, от които 93,53% са новообразувани (новопостъпили).

Общият брой на реално проверените актове (индивидуални, общи, нормативни, административни актове, актове за установяване на административни нарушения и наказателни постановления) е 69 958, от които ВАП е проверила 465 бр.

Общият брой на извършените проверки по чл. 145, ал. 1, т. 1 - 3 ЗСВ е 11 535 броя, от които са изискани документи по 33,41%, извършени са лични проверки по 56,09% и са възложени проверки по 10,50 %. ВАП е извършила общо 107 проверки.

Общият брой на приключените преписки е 11 913 бр., от които 94% са решени по същество, а 6% са изпратени по компетентност. Преписките,

приключени от ВАП, са 510 бр., от които решени по същество - 185, а 325 бр. са изпратени по компетентност.

Общият брой на приключените инстанционни преписки е 104, от които на ВАП - 30 бр.

Общо потвърдените актове са 60,57%, а отменените - 39,42%.

В края на 2022 г. по надзора за законност са останали неприключени 5,98%, от които 13 бр. на ВАП.

През 2022 г. по **административно-съдебния надзор** прокурорите във **ВАП, АП, ОП и РП** са работили общо по 9 327 броя преписки, от които 99,77% са решени по същество, а 0,23% са изпратени по компетентност. Във ВАП по същество са решени 319 бр., като няма изпратени преписки по компетентност.

В края на 2022 г. по административно-съдебния надзор са останали неприключени 4,12 %, от които 3 бр. са на ВАП.

Изложените статистически данни показват висок процент разглеждани в законовите срокове и приключени прокурорски преписки и досъдебни производства, което свидетелства много добра работа на прокурорите и следователите.

Направените констатации и изводи в статистическия анализ за работата на съдилищата, прокуратурата и следствените органи през 2022 г. позволяват да се направи преценка на работата им по приключване на делата и преписките в установените срокове. Като цяло не се наблюдават негативни резултати, въпреки някои отклонения от общите показатели. Всичко това дава основание за положителна оценка на дейността на органите на съдебната власт. Изведените данни могат да послужат като допълнителен критерий за преценка в кои органи на съдебната власт да бъдат извършени комплексни планови проверки от Инспектората към Висшия съдебен съвет през 2024 г.

VI. ПРЕПИСКИ, ОБРАЗУВАНИ ПО СИГНАЛИ, ЖАЛБИ И МОЛБИ

В периода от 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г. в Инспектората са постъпили общо 1141 нови сигнала за допуснати нарушения от съдебните органи, отправени във връзка с правомощията на институцията по чл. 54, ал. 1, т. 1 - 3 ЗСВ, от които 1119 са от граждани, 22 от институции. Постъпили са и 1166 допълнения към сигнали, както и 188 възражения по приключени преписки, по които е изготвен отговор от главния инспектор.

Приключена е работата по всички сигнали, постъпили през отчетния период, като по 1077 от тях са изготвени становища, приключени са и 1166 допълнения по сигнали, постъпили по вече приключени преписки. От

постъпилите сигнали 76 са изпратени по компетентност на други органи и институции.

През 2022 г., в рамките на предварителното проучване, ИВСС констатира пропуски в дейността по чл. 54, ал. 1, т. 1 - 3 ЗСВ, поради което по 24 преписки са отправени препоръки за предприемане на съответни мерки до административните ръководители на органите на съдебната власт:

- по граждански и административни дела - във връзка с констатирани нарушения на сроковете по движението и приключването на конкретни съдебни производства;

- по наказателни дела - във връзка с констатирани нарушения на сроковете по изготвяне на мотивите към постановени присъди;

- по дела и преписки в прокуратурите - предимно са отправяни сигнали за своевременно приключване на разследването по отделни досъдебни производства.

При преценка на разумния срок за разглеждане и приключване на делата и за изготвяне на съответните съдебни актове, и през 2022 г. ИВСС се съобрази с изложеното в точка X. от Правилата и мерките за работа на съдилищата в условията на пандемия, приети с решение на СК на ВСС по Протокол № 15/12.05.2020 г., посл. изм. и доп. с решение по Протокол № 21/01.06.2021 г., предвид продължилата до 01.04.2022 г. извънредна епидемична обстановка в страната. Част от установените забави при образуването, насрочването, движението и приключването на дела през календарната 2020 г., се считат за допуснати по обективни причини.

Видно от получената информация за изпълнението на отправените препоръки е, че в повечето случаи са предприети мерки за тяхното изпълнение както от страна на административните ръководители, така и от конкретния съдия, прокурор или следовател.

VII. СИГНАЛИ ЗА УЕДНАКВЯВАНЕ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА И ЗА ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОМЕНИ. СТАНОВИЩА ПО КОНСТИТУЦИОННИ И ТЪЛКУВАТЕЛНИ ДЕЛА

1. През 2022 г. от ИВСС е изготвен **един сигнал** на основание чл. 54, ал. 1, т. 4 ЗСВ за образуване на тълкувателно дело и приемане на тълкувателно решение с оглед констатирана противоречива практика.

След анализ на редица определения на въззивни съдилища и на Върховния касационен съд, работата по сигнал от изпълнителния директор на Агенцията за публичните предприятия и контрол приключи с изготвяне на сигнал по чл. 54, ал. 1, т. 4 ЗСВ до председателя на ВКС за отправяне на искане, на основание чл. 125 ЗСВ, за приемане на тълкувателно решение по установена противоречива съдебна практика, което да отговори на въпроса: „Представлява ли свръхобезпечеността основание в производството по

чл. 402, ал. 2, изр. 1-во ГПК за отмяна на законосъобразно наложени обезпечителни мерки в производството по чл. 389 и сл. ГПК“.

В ИВСС постъпи отговор от ВКС, съгласно който не е налице основанието по чл. 125 във вр. с чл. 54, ал. 1, т. 4 ЗСВ за образуване на тълкувателно дело по поставения правен въпрос, тъй като твърдяното противоречиво тълкуване е изразено инцидентно в съдебната практика, не е споделено от съдебните състави на Върховния касацсаионен съд, а и законовата разпоредба е ясна.

2. През отчетния период 01.01.2022 г. - 31.12.2022 г. са изготвени становища по едно конституционно дело (КД) и по две тълкувателни дела (ТД), както следва:

2.1. Становище по КД № 7/2022 г. по описа на Конституционния съд, образувано по искане на пленума на Върховния административен съд за даване на задължително тълкуване на разпоредбата на чл. 132а във връзка с чл. 1, ал. 1 и 2, чл. 4, ал. 1, чл. 8 и 117, ал. 2 от Конституцията на Република България, по която според вносителя, са налице противоречиви тълкувания на текста при приложението му от Висшия съдебен съвет и Инспектората към ВСС.

С определение от 17 май 2022 г. ИВСС е конституиран като заинтересована институция по конституционното дело във връзка с отговор на следните въпроси:

„Прекратяват ли се с изтичане на мандата им правомощията на главния инспектор и инспекторите от ИВСС или същите продължават да изпълняват своите функции до избирането от Народното събрание на нов главен инспектор, съответно инспектори? Конституционно допустимо ли е преустановяване за неопределено време на дейността на Инспектората към ВСС поради изтичане на мандата на главния инспектор и инспекторите, и неизбиране на нови от Народното събрание“.

По първия поставен въпрос ИВСС изрази следното становище:

„Главният инспектор и инспекторите като персонален състав на Инспектората към ВСС прекратяват дейността си при изтекъл мандат само ако Народното събрание е изпълнило конституционното си задължение към този момент и е излъчило нов състав на Инспектората“.

По втория поставен въпрос ИВСС изрази следното становище:

„Конституционно недопустимо е преустановяване за неопределено време на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет поради изтичане на мандата на главния инспектор и инспекторите, и неизбиране на нови от Народното събрание“.

С решение № 12 от 27.09.2022 г. Конституционният съд се произнесе в следния смисъл:

„С изтичането на срока, за който са избрани, главният инспектор и инспекторите в ИВСС изпълняват своите функции до избиране от Народното събрание на главен инспектор, съответно на инспектори.

Конституционно недопустимо е да се преустанови автоматично за неопределено време дейността на Инспектората към ВСС поради изтичане на срока на пълномощията на главния инспектор и на инспекторите и неизбирането от Народното събрание на нов състав на Инспектората, осигуряващ му функциониране в съответствие с конституционните предписания. Дискреционната власт на парламента е лимитирана и обратното подрива демократичния ред под върховенството на правото, което е конституционно установено по волята на суверена като елемент на фундаменталната структура на Основния закон“.

2.2. Становище по ТД № 7/2021 г. по описа на ВАС, общо събрание на съдиите (ОСС) от колегията на ВАС, за преодоляване на противоречива практика по въпроса: „По каква процедура се развива административното производство пред ДКСИ по обжалване на индивидуални административни актове за отказ, прекратяване или отнемане на издадено разрешение за достъп до класифицирана информация и по конкретно по реда на глава V, раздел I АПК „Индивидуални административни актове“, или по реда на чл. 62 - 67 от специалния ЗЗКИ“.

По образуваното тълкувателно дело ИВСС изрази следното становище:

Административното производство по обжалване на индивидуални административни актове за отказ, прекратяване или отнемане на издадено разрешение за достъп до класифицирана информация следва да се разглежда по реда на глава V, раздел I АПК „Индивидуални административни актове“.

ОСС от I и II колегия на ВАС се произнесе с тълкувателно решение № 1 от 17.01.2023 г., с което прие, че „Административното производство пред Държавната комисия по сигурността на информацията по обжалване на индивидуални административни актове за отказ, прекратяване или отнемане на издадено разрешение за достъп до класифицирана информация се развива по реда на чл. 62 - 67 от Закона за защита на класифицираната информация, който не изключва приложението на общите разпоредби на чл. 34 - чл. 36 и чл. 45 - чл. 46 от глава пета, раздел I АПК, относими към правото на участие на адресата на акта и събирането на доказателства в административната фаза на административното производство пред ДКСИ, при спазване принципа „необходимост да се знае“.

2.3. Становище по ТД № 1/2022 г. по описа на Върховния касационен съд за приемане на съвместно тълкувателно постановление от общото събрание на съдиите от гражданска колегия и търговска колегия на Върховния касационен съд и първа и втора колегия на Върховния

административен съд, за преодоляване на противоречива практика по следния въпрос: „Подлежи ли на обжалване определение за спиране, постановено от първоинстанционен или въззивен съд, поради отправено по реда на чл. 628 и сл. ГПК преюдициално запитване от друг съд“.

По образуваното тълкувателно дело ИВСС изрази следното становище:

Не подлежи на обжалване с частна жалба определение за спиране, постановено от първоинстанционен или въззивен съд, поради отправено от друг съд преюдициално запитване по реда на чл. 628 и сл. ГПК до Съда на Европейските общности.

Към момента на изготвяне на отчетния доклад гражданска и търговска колегии на Върховия касационен съд и първа и втора колегии на Върховния административен съд не са приели тълкувателно постановление по посоченото тълкувателно дело.

VIII. ДЕЙНОСТ НА ИВСС ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛАТА В РАЗУМЕН СРОК

1. От 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г. в Инспектората към ВСС по реда на глава трета „а“ ЗСВ са постъпили общо е 539 заявления. От тях по граждански, търговски и административни дела са 372 заявления, а по наказателни - 167 заявления.

След извършените от ИВСС проверки, включително и по заявления, останали от предходен период, през 2022 г. в предвидения от закона срок са изготвени 521 констативни протокола и становища, които са изпратени на министъра на правосъдието на основание чл. 60д ЗСВ, ведно със заявленията и всички постъпили към тях документи. Установено е, че:

- 307 от заявленията са основателни. От тях по наказателни дела са 82 заявления, а 225 са по граждански, търговски и административни дела;

- 32 от заявленията са подадени извън срока по чл. 60а, ал. 4 ЗСВ;

- 41 от заявленията са се отнасяли до производства, които не са приключили с окончателен акт, а това по силата на чл. 60а, ал. 4 ЗСВ изключва разглеждането им по реда на глава трета „а“ ЗСВ;

- 115 от подадените заявления са неоснователни, тъй като проверяващите състави са констатирани, че в производството няма периоди на забавяния, за които отговорност носи компетентен орган на съдебната власт;

- 13 заявления са подадени от лица, които не притежават качеството страна по приключени граждански, административни или наказателни производства, или обвиняем, пострадал или ошетен юридическо лице по прекратени досъдебни производства, съгласно чл. 60а, ал. 2, т. 1 и 2 ЗСВ;

- 7 заявления не отговарят на изискването на чл. 60а, ал. 1 ЗСВ, а именно - да са подадени срещу актове, действия или бездействия на органите на

съдебната власт, с които се нарушава правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, и по тази причина ИВСС не е компетентен да разглежда такива заявления;

- 6 заявления са изпратени на министъра на правосъдието със становище за връщане на заявителите, тъй като не са отстранени допуснатите в тях нередовности.

По информация от Министерство на правосъдието, през 2022 г. са сключени 204 споразумения, като общата изплатена сума за обезщетения е 618 800 лв.

През 2022 г. Инспекторатът е изготвил и изпратил до Висшия съдебен съвет четири отчета на основание чл. 60м ЗСВ - за всяко едно тримесечие на годината, с информация за основните причини за нарушаване на разумния срок за разглеждане на делата, установени от проверяващите състави от специализираното звено на ИВСС.

2. Приетите за основателни 82 заявления по наказателни дела са разпределени по апелативни райони, както следва:

- Апелативен район Бургас - 3 заявления;
- Апелативен район Варна - 1 заявление;
- Апелативен район Велико Търново - 4 заявления;
- Апелативен район Пловдив - 6 заявления;
- Апелативен район София - 68 заявления;

От разгледаните през 2022 г. основателни заявления, касаещи производства по наказателни дела, 4 са с административнонаказателен характер, образувани по жалби срещу наказателни постановления, а 78 касаят производства за престъпления, както следва:

- Престъпления против личността - 31 бр.;
- Престъпления против правата на гражданите - 3 бр.;
- Престъпления против собствеността - 25 бр.;
- Престъпления против стопанството - 4 бр.;
- Документни престъпления – 1 бр.;
- Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции - 2 бр.;
- Престъпления против реда и общественото спокойствие - 4 бр.;
- Общопасни престъпления - 8 бр.

Заявленията, по които през 2022 г. е констатирана най-голяма продължителност на наказателно производство, са:

- **заявление с вх. рег. № РС-21-449/01.11.2021 г.**, подадено от заявителя в качеството на подсъдим в проверяваното производство (ДП № 863/2004 г. по

описа на ОСЛО в ОП - Бургас, пр.пр. № 1744/2004 г. по описа на ОП - Бургас, пр.пр. № 82/2012 г. по описа на Специализираната прокуратура (СПП), НОХД № 229/2010 г. по описа на ОС - Бургас, НОХД № 145/2011 г. по описа на ОС - Бургас, ВЧНД № 68/2011 г. по описа на АС - Бургас, НОХД № 1786/2011 г. по описа на ОС - Бургас, НОХД № 114/2012 г. по описа на Специализирания наказателен съд (СПНС), ЧНД № 310/2012 г. по описа на ВКС, НОХД № 237/2012 г. по описа на ОС - Бургас, НОХД № 494/2012 г. по описа на СПНС, ВЧНД № 101/2012 г. по описа на Апелативния специализиран наказателен съд (АпСПНС), ВЧНД № 124/2012 г. по описа на АпСПНС, ЧНД № 836/2013 г. по описа на ОС - Бургас, ВЧНД № 202/2013 г. по описа на АС - Бургас, НОХД № 1839/2014 г. по описа на СПНС, ВЧНД № 19/2015 г. по описа на АпСПНС, ЧНД № 658/2015 г. по описа на СПНС, НОХД № 1704/2015 г. по описа на СПНС, НОХД № 1243/2016 г. по описа на СПНС, ВЧНД № 125/2016 г. по описа на АпСПНС, ЧНД № 1681/2016 г. по описа на СПНС, ВЧНД № 340/2016 г. по описа на АпСПНС, НОХД № 919/2017 г. по описа на СПНС, ВЧНД № 308/2017 г. по описа на АпСПНС, НОХД № 3320/2017 г. по описа на СПНС, ВЧНД № 84/2018 г. по описа на АпСПНС, ВНОХД № 362/2020 г. по описа на АпСПНС и к.н.д. № 227/2021 г. по описа на ВКС).

Общата продължителност на производството е 16 години, 9 месеца и 1 ден.

Проверяваното производство е образувано за престъпление по чл. 213а, ал. 3, т. 1, вр. ал. 1 НК, след преценка на събраните по делото доказателства е водено срещу две лица, срещу първото от които - за престъпления по чл. 144, ал. 3, вр. ал. 1 НК, по чл. 144, ал. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК и по чл. 213а, ал. 3, т. 1, предл. 2-ро вр. ал. 2, т. 1, 3, 4 и 6 вр. ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2, вр. чл. 26, ал. 1 НК и срещу второто - за престъпление по чл. 213а, ал. 3, т. 1, пр. 2-ро, вр. ал. 2, т. 4 и 6 вр. ал. 1, предл. 3-то, вр. чл. 20, ал. 2, вр. чл. 26, ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

Забавянията в производството са допуснати в досъдебната му фаза, с обща продължителност от 14 години, 3 месеца и 18 дни. Наказателното производство е образувано на 27.07.2004 г., като делото е било на разположение на разследващите органи в продължение на около 12 години и 9 месеца, тъй като в период от общо около 1 година и 8 месеца са разглеждани: НОХД № 229/2010 г. по описа на ОС - Бургас, НОХД № 145/2011 г. по описа на ОС - Бургас, ВЧНД № 68/2011 г. по описа на АС - Бургас, НОХД № 1786/2011 г. по описа на ОС - Бургас, НОХД № 114/2012 г. по описа на СПНС, ЧНД № 310/2012 г. по описа на ВКС, НОХД № 237/2012 г. по описа на ОС - Бургас, НОХД № 494/2012 г. по описа на СПНС, ВЧНД № 101/2012 г. по описа на АпСПНС, ВЧНД № 124/2012 г. по описа на АпСПНС, ЧНД № 836/2013 г. по описа на ОС - Бургас, ВЧНД № 202/2013 г. по описа на АС - Бургас, НОХД № 1839/2014 г. по описа на СПНС, ВЧНД № 19/2015 г. по описа на АпСПНС, ЧНД № 658/2015 г. по описа на СПНС, НОХД № 1704/2015 г. по описа на СПНС,

НОХД № 1243/2016 г. по описа на СпНС, ВЧНД № 125/2016 г. по описа на АпСпНС, ЧНД № 1681/2016 г. по описа на СпНС, ВЧНД № 340/2016 г. по описа на АпСпНС, НОХД № 919/2017 г. по описа на СпНС и ВЧНД № 308/2017 г. по описа на АпСпНС.

Разследването е провеждано от следователи в Окръжна следствена служба – Бургас (Окръжен следствен отдел в ОП - Бургас след изм. на чл. 148 ЗСВ, ДВ, бр. 33/2009 г.) в продължение на близо 10 години от образуване на наказателното производство до март, 2014 г., когато с постановление от 18.03.2014 г. на прокурор в Специализираната прокуратура разследването е възложено на разследващ полицай при ОДМВР – Бургас.

На първо място, продължителността на производството е увеличена с над 1 година и 6 месеца в резултат на допуснати от разследващите органи (следователи в ОСЛО в ОП - Бургас) процесуални нарушения, изразяващи се в неизпълнение на дадените от наблюдаващия прокурор указания, което обстоятелство е станало причина за многократното връщане на делото от наблюдаващия прокурор на разследващите (в периода, през който разследването е водено от следователи в ОСЛО в ОП – Бургас делото е връщано 12 пъти).

При проверка на материалите по делото проверяващият състав на ИВСС е установил и периоди на бездействие на разследващите органи. Продължили са общо около 2 години и 3 месеца, през които не са провеждани действия по разследването или е провеждано само по едно следствено действие (от 29.07.2004 г. до 29.11.2004 г.; от 29.11.2004 г. до 04.01.2005 г.; от 11.01.2005 г. до 17.02.2005 г.; от 17.02.2005 г. до 26.06.2005 г.; от 02.07.2005 г. до 27.04.2006 г.; от 01.06.2007 г. до 19.09.2007 г.; от 20.09.2007 г. до 05.11.2007 г. и от 14.04.2009 г. до 08.06.2009 г.). Срокът за разследване е удължаван многократно, общо над 4 години и 10 месеца. Проверяващият състав на ИВСС е констатирал, че наблюдаващите прокурори не са осъществявали контрол върху разследващите, исканията за удължаване на сроковете за разследване са изготвяни при неспазване на нормата на чл. 234, ал. 3 НПК (в действалите към момента редакции), като сроковете за разследване са удължавани със задна дата.

Поведението на наблюдаващите прокурори също е допринесло за увеличаване продължителността на производството. Пропуски на наблюдаващия прокурор са станали причина съдът четири пъти да прекрати съдебното производство по делото и да го върне на прокуратурата за отстраняване на допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, както следва:

- с разпореждане по НОХД № 145/2011 г. по описа на ОС - Бургас съдът е установил, че при изготвянето на обвинителния акт е допуснато съществено нарушение на чл. 246, ал. 2 и 3 НПК, което е довело до ограничаване правото на защита на обвиняемите;

- с разпореждане по НОХД № 494/2012 г. по описа на СпНС съдът е установил, че при изготвянето на обвинителния акт е допуснато съществено нарушение по чл. 248, ал. 2, т. 3 НПК (ред. преди изм., ДВ, бр. 63/2017 г.) - обвинителният акт е бил фактически необоснован, което обстоятелство е довело до ограничаване правото на защита на обвиняемите;

- с разпореждане по НОХД № 1839/2014 г. по описа на СпНС – съдът е установил разминаване между обстоятелствената и заключителната част на обвинителния акт, което е довело до ограничаване правото на защита на обвиняемите;

- с разпореждане по НОХД № 919/2017 г. по описа на СпНС съдът е установил, че при изготвянето на обвинителния акт е допуснато съществено нарушение на чл. 246, ал. 2 и 3 НПК, което е довело до ограничаване правото на защита на обвиняемите - СпП е включила в обвинителния акт обвинение за престъпление, относно което наказателното производство е било прекратено и това е довело до неяснота във волята на държавното обвинение.

Делото е внесено за пети път с обвинителен акт в съда 13 години и 4 месеца след образуване на наказателното производство. С определение в разпоредително заседание по НОХД № 3320/2017 г. по описа на СпНС съдът на основание чл. 248, ал. 5, т. 3 НПК е прекратил съдебното производство и е върнал делото на прокуратурата за отстраняване на съществени нарушения на процесуалните правила, довели до ограничаване правото на защита на обвиняемите, изразяващи се в необоснованост на повдигнатото обвинение. Този акт на СпНС е отменен с определение по ВЧНД № 84/2018 г. по описа на АпСпНС и делото е върнато на същия състав на СпНС за продължаване на съдопроизводствените действия.

На последно място, за увеличаване продължителността на досъдебната фаза на процеса е довело и обстоятелството, че наказателното производство 3 пъти е прекратявано частично, като постановленията на прокурора са отменяни от съда, поради допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, както следва:

- с постановление от 18.07.2013 г. наблюдаващият прокурор от ОП – Бургас е прекратил частично наказателното производство срещу заявителя за престъпления по чл. 144, ал. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 23, ал. 1 НК и по чл. 144, ал. 3 вр. ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1, вр. чл. 23, ал. 1 НК поради изтичане на предвидения в закона давностен срок за наказателно преследване. Прокурорският акт е потвърден с определение по ЧНД № 836/2013 г. по описа на ОС - Бургас и отменен с определение по ВЧНД № 202/2013 г. по описа на АС - Бургас, а делото е върнато на ОП – Бургас за допълнително разследване, поради допуснати от страна на наблюдаващия прокурор процесуални нарушения, довели до ограничаване правото на защита на един от обвиняемите;

- с постановление от 23.02.2015 г. прокурор от СпП е прекратил частично наказателното производство срещу заявителя за престъпления по чл. 144, ал.

3, вр. чл. 23, ал. 1 НК. Прокурорският акт е отменен с определение от 08.04.2015 г. на съдия от СпНС (проверяващият състав на ИВСС е констатирал, че в материалите по проверяваното производство не е посочен номер на ЧНД, образувано по подадената на основание чл. 243, ал. 4 НПК жалба), като съдът е приел, че същият е необоснован, тъй като въпросът относно съставомерността на деянията е останал неизяснен;

- с постановление от 20.05.2015 г. наблюдаващият прокурор в СпП частично прекратил наказателното производство срещу заявителя за престъпление по чл. 144, ал. 3, вр. чл. 26, ал. 1 НК. С определение от 08.07.2015 г. по ЧНД № 658/2015 г. СпНС е прекратил съдебното производство и е върнал делото на СпП, тъй като е установил, че не е изпълнена процедурата по чл. 243, ал. 3 НПК (ред. преди изм., ДВ, бр. 63/2017 г.) като е дал указания за последващо администриране на делото. СпП не е изпълнила дадените указания от съда, като вместо това е внесла обвинителен акт срещу двамата обвиняеми в СпНС. Образувани са НОХД № 1704/2015 г. и НОХД № 1243/2016 г. по описа на съда, съдебните производства по които са прекратени и делото е върнато на СпП за администриране и осъществяване на въззивен контрол по реда на чл. 243, ал. 6 НПК на постановлението от 20.05.2015 г. Впоследствие, това постановление е отменено с определение по ЧНД № 1681/2016 г. по описа на СпНС поради необоснованост и делото е върнато на СпП със задължителни указания относно прилагането на закона.

Съдебната фаза на производството е продължила по-малко от 3 години и 6 месеца, като делото е разгледано от три инстанции - СпНС, АпСпНС и ВКС. Първоинстанционният съд се е произнесъл с присъда, с която подсъдимият е признат за виновен, потвърдена по реда на инстанционния контрол. Въззивният съд е оставил без уважение протеста на прокуратурата срещу определения с присъдата на СпНС размер на наложеното наказание, като е приел, че прекомерната продължителност на воденото наказателно производство, надхвърляща разумния срок, е изключително смекчаващо обстоятелство по смисъла на чл. 55, ал. 1, т. 1 НК.

- **заявление с вх. рег. № РС-22-112/21.03.2022 г.**, подадено от заявителя в качеството на подсъдим в проверяваното производство (ДП № 6285/2006 г. по описа на 06 РПУ-СДП, пр.пр. № 44456/2006 г. по описа на СРП, при отделяне на материали заведени, както следва: ДП № 3М 15002/2009 г. по описа на 06 РУ-СДВР и пр.пр. № 52765/2008 г. по описа на СРП, преобразувано в ДП № 5608/2009 г. по описа на СДВР, НОХД № 12512/2009 г. по описа на СРС, НОХД № 5181/2010 г. по описа на СРС, НОХД № 14210/2010 г. по описа на СРС, ВНОХД № 2072/2017 г. по описа на СГС, НОХД № 18257/2017 г. по описа на СРС, ВНЧД № 3789/2018 г. по описа на СГС, НОХД № 16253/2018 г. по описа на СРС, ВНЧД № 1773/2019 г. по описа на СГС, НОХД № 17956/2019 г. по описа на СРС, НОХД № 17956/2019 г. по описа на

СРС, ВНЧД № 211/2021 г. по описа на СГС и НОХД № 4993/2021 г. по описа на СРС).

Общата продължителност на производството е **15 години, 3 месеца и 7 дни.**

Проверяваното производство е образувано за престъпление по чл. 212, ал. 1 НК, след преценка на събраните по делото доказателства е водено срещу три лица, срещу първото от които – за престъпления по чл. 211, пр. 1 вр. чл. 209, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2 вр. ал. 1 НК и по чл. 316, вр. чл. 308, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК, а срещу заявителя и друго лице - за престъпление по чл. 211, предл. 1-во вр. чл. 209, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1, вр. чл. 20, ал. 4 вр. ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

Наказателното производство е прекратено с протоколно определение от 08.02.2022 г. по НОХД № 4993/2021 г. по описа на СРС на основание чл. 24, ал. 1, т. 3 НПК - поради изтичане на абсолютната давност за наказателно преследване.

В досъдебната фаза на наказателното производство, образувано на 17.11.2006 г., са допуснати забавяния. ДП № 6285/2006 г. по описа на 06 РПУ-СДП (пр.пр. № 44456/2006 г. по описа на СРП) е образувано с постановление от 17.11.2006 г. на прокурор от СРП и е с обща продължителност от около 4 години и 6 месеца. На първо място, при проверка на материалите по делото проверяващият състав на ИВСС е установил периоди на бездействие на разследващите органи, които са продължили общо около 2 години и през тях не са провеждани действия по разследването или е провеждано само по едно следствено действие (от 28.09.2007 г. до 21.02.2008 г.; от 17.03.2008 г. до 11.11.2008 г.; от 11.11.2008 г. до 15.01.2009 г. и от 11.02.2009 г. до 04.11.2009 г.)

На следващо място, за увеличаване продължителността на производството е допринесло и поведението на наблюдаващия прокурор. Негови пропуски са станали причина съдът шест пъти да прекрати съдебното производство по делото и да го върне на прокуратурата за отстраняване на допуснати съществени нарушения на процесуалните правила по чл. 246, ал. 2 НПК, довели до ограничаване правото на защита на обвиняемите, както следва:

- с разпореждане по НОХД № 12512/2009 г. по описа на СРС съдът е установил, че в обстоятелствената част на обвинителния акт прокурорът не е обсъдил от обективна и субективна страна елементите на извършените деяния;

- с разпореждане по НОХД № 5181/2010 г. по описа на СРС съдът е установил, че при изготвянето на обвинителния акт отново е допуснато съществено нарушение по чл. 246, ал. 2 НПК;

- с решение по ВНОХД № 2072/2017 г. по описа на СГС въззивната инстанция е установила, че в рамките на досъдебното производство при

изготвянето на обвинителния акт прокурорът е допуснал съществено нарушение по чл. 246, ал. 2 НПК, което е довело до необоснованост на акта;

- с разпореждане по НОХД № 18257/2017 г. и с протоколни определения по НОХД № 16253/2018 г. и НОХД № 17956/2019 г., всички по описа на СРС. Съдебните състави, постановили прекратителните съдебни актове, са констатирани, че наблюдаващият прокурор е внесъл делото с обвинителен акт в съда, без да отстрани констатираните в решение по ВНОХД № 2072/2017 г. по описа на СГС съществени нарушения на процесуалните правила.

Основното забавяне в производството е допуснато в съдебната му фаза, при разглеждане на НОХД № 14210/2010 г. по описа на СРС, продължило близо 6 години и 6 месеца, причина за което е обстоятелството, че постановената по делото присъда е била изцяло отменена с решение по ВНОХД № 2072/2017 г. по описа на СГС. Въззивният съд, при извършената цялостна служебна проверка на първоинстанционната присъда, е констатирал, че в рамките на досъдебното производство и по-специално в действията на прокурора след приключване на разследването, са допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, които първоинстанционният съд, при проверката по чл. 248, ал. 2 НПК (ред. преди изм., ДВ, бр. 63/2017 г.) е следвало да констатира като прекрати съдебното производство и върне делото на прокурора, на основание чл. 248, ал. 2, т. 3, вр. чл. 249, ал. 1 и ал. 2 НПК (ред. преди изм., ДВ, бр. 63/2017 г.). Като не е сторил това, а напротив – явно е приел, че обвинителният акт е редовен и делото следва да бъде насрочено за разглеждане, СРС е допуснал съществено нарушение на съдопроизводствените правила – основание за отмяна на постановления от него съдебен акт от въззивната инстанция.

Проверяващият състав на ИВСС е констатирал, че прекомерната продължителност на производството по НОХД № 14210/2010 г. по описа на СРС от над 6 години е в резултат на следните обстоятелства – на първо място, с оглед спазване принципа за неизменност на съдебния състав по чл. 258 НПК производството по делото е започнало отначало 4 години и 2 месеца след образуването му, поради смяна на съдията-докладчик, на следващо място – мотивите към постановената по делото присъда са изготвени близо 6 месеца след изтичане на 30-дневния срок по чл. 308, ал. 2 НПК (ред. преди изм., ДВ, бр. 63/2017 г.).

- заявления с вх. рег. № РС-22-160/03.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-161/03.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-162/03.05.2022 г. и вх. рег. № РС-22-163/03.05.2022 г., подадени от заявителите в качеството на частни обвинители и граждански ищци в проверяваното производство (ДП № 89/2008 г. по описа на СДВР, пр.пр. № 105/2008 г. по описа на СГП, НОХД № 4004/2010 г. по описа на СГС, ЧНД № 4732/2014 г. по описа на СГС, ВЧНД № 84/2015 г. по описа на САС, ЧНД № 722/2015 г. по описа на СГС, ЧНД № 3582/2016 г. по описа на СГС, ЧНД № 4938/2016 г. по описа на СГС, НОХД № 102/2017 г. по

описа на СГС, ВНЧХД № 639/2017 г. по описа на САС, НОХД № 3079/2017 г. по описа на СГС, ВНОХД № 711/2020 г. по описа на САС и к.н.д № 419/2021г. по описа на ВКС).

Общата продължителност на производството е **14 години и 11 дни**.

Проверяваното производство е образувано и водено срещу четири лица за престъпление по чл. 123, ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

Основните забавяния в наказателното производство са допуснати в досъдебната му фаза, продължила 9 години, 5 месеца и 19 дни и е в резултат на поведението на разследващите органи и наблюдаващите прокурори. ДП № 89/2008 г. по описа на СДВР (пр. пр. № 105/2008 г. по описа на СГП) е образувано на 15.02.2008 г. Проверяващият състав на ИВСС е установил, че разследването не е било добре организирано, водено е неритмично, назначавани са множество различни съдебно-медицински експертизи с еднотипни задачи. По-голямата част от процесуално-следствените действия са извършени по искания по чл. 229, ал. 1 НПК от повереника на наследниците на пострадалата, направени при предявяване на разследването. Установени са периоди на бездействие от страна на органите на досъдебното производство, с обща продължителност над 4 години и 1 месец, през които не са извършвани процесуално-следствени действия или единствено е удължаван срока на разследването (от 15.04.2008 г. до 14.05.2008 г., от 14.05.2008 г. до 30.06.2008 г., от 30.06.2008 г. до 23.07.2008 г., от 23.07.2008 г. до 03.09.2008 г., от 23.09.2008 г. до 11.10.2008 г., от 12.01.2009 г. до 06.03.2009 г., от 06.03.2009 г. до 21.04.2009 г., от 19.05.2009 г. до 07.07.2009 г., от 14.07.2009 г. до 03.09.2009 г., от 09.11.2009 г. до 23.12.2009 г., от 23.12.2009 г. до 08.02.2010 г., от 08.02.2010 г. до 17.03.2010 г., от 29.03.2010 г. до 18.05.2010 г., от 14.02.2011 г. до 01.04.2011 г., от 04.05.2011 г. до 03.11.2011 г., от 25.11.2011 г. до 02.04.2012 г., от 02.04.2012 г. до 22.06.2012 г., от 05.09.2012 г. до 05.10.2012 г., от 14.12.2012 г. до 25.01.2013 г., от 25.01.2013 г. до 03.04.2013 г., от 07.06.2013 г. до 21.10.2013 г., от 20.12.2013 г. до 21.04.2014 г. и от 17.02.2014 г. до 06.08.2014 г.). Досъдебната фаза на процеса е увеличена с над 6 години в резултат на обстоятелството, че два пъти съдът е прекратявал съдебното производство и е връщал делото на прокуратурата за отстраняване на допуснати на досъдебната фаза на процеса процесуални нарушения, довели до нарушаване правото на защита на обвиняемите, както следва:

- с разпореждане по НОХД № 4004/2010 г. по описа на СГС, като съдът е установил, че на двама от обвиняемите са повдигнати неконкретизирани и непълни обвинения;

- с протоколно определение по НОХД № 102/2017 г. по описа на СГС, като съдът е установил, че материалите по досъдебното производство не са били предявени на защитника на единия от подсъдимите след направено изрично негово искане на основание чл. 227, ал. 2 НПК. В съдебния акт на СГС

изрично е отбелязано, че това обстоятелство е установено едва при провеждане на второто съдебно заседание по делото, след като защитникът на този подсъдим е представил екземпляр от искането си до СГП по чл. 227, ал. 2 НПК, което не се е намирало в материалите по досъдебното производство при внасянето му в съда, а е останало по наблюдателната преписка в СГП.

За увеличаване продължителността на процеса е довело и обстоятелството, че два пъти, с постановление на наблюдаващ прокурор наказателното производство е прекратявано на основание чл. 24, ал. 1, т. 1 НПК, поради несъбиране на достатъчно непротиворечиви и несъмнени по характера си доказателства за извършено престъпление от общ характер. И двете постановления са отменени от съда поради допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, изразяващи се в необоснованост на прокурорските актове и делото е връщано на прокуратурата за отстраняването им.

Делото е внесено за разглеждане в съда след подадени от обвиняемите молби на основание чл. 368, ал. 1 НПК и определен от съда на прокуратурата срок по чл. 369, ал. 1 НПК.

Обстоятелството, че досъдебната фаза на производството е с прекомерна продължителност е коментирано и от първоинстанционния съд при постановяване на присъдата по НОХД № 3079/2017 г. по описа на СГС. При определяне размера на наложеното наказание съдебният състав е приел, че спрямо всеки един от подсъдимите е налице изключително смекчаващо отговорността обстоятелство, а именно изтеклият над 12-годишен период от време (9 години от които по време на досъдебната фаза на процеса) от извършването на деянието до постановяването на първоинстанционната присъда, което сочело за драстично нарушение на изискването за провеждане на наказателното производство в разумен срок по смисъла на чл. 6, т. 1 от КЗПЧ.

Проверяващият състав на ИВСС е установил забавяния и в съдебната фаза на производството, както следва:

- при разглеждането на НОХД № 3079/2017 г. по описа на СГС, продължило 3 години и 3 дни, тъй като мотивите към постановената по делото присъда са изготвени 7 месеца след изтичане на законоустановения 60-дневен срок по чл. 308, ал. 2 НПК (изм. ДВ, бр. 63/2017 г.);
- при разглеждането на ВНОХД № 3079/2017 г. по описа на САС, продължило 10 месеца и 7 дни, е установено забавяне в администрирането на касационната жалба на защитника на един от подсъдимите с 5 месеца.

- **заявление с вх. рег. № РС-22-360/14.09.2022 г.**, подадено от заявителя в качеството на подсъдим в проверяваното производство (ДП № 5549/2007 г. по описа на СДВР (СДП), пр.пр. № 28779/2007 г. по описа на СРП, НОХД №

19943/2016 г. по описа на СРС, НОХД № 986/2018 г. по описа на СРС и ВНЧД № 734/2021 г. по описа на СГС).

Общата продължителност на производството е **14 години, 6 месеца и 13 дни.**

Проверяваното производство е образувано за престъпление по чл. 212, ал. 1 НК, след преценка на събраните доказателства по делото е водено срещу две лица за престъпление по чл. 212, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

Наказателното производство спрямо заявителя е приключило с протоколно определение от 01.03.2022 г. по НОХД № 986/2018 г. по описа на СРС, с което наказателното производство срещу него е прекратено на основание чл. 24, ал. 1, т. 3 НПК, вр. чл. 81, ал. 3, вр. чл. 80, ал. 1, т. 3 НК, поради изтичане на абсолютната давност за наказателно преследване.

Основните забавяния са допуснати в досъдебната фаза на процеса. ДП № 5549/2007 г. по описа на СДВР (СДП), пр. пр. № 28779/2007 г. по описа на СРП е образувано на 29.10.2007 г. и е с обща продължителност от около 9 години и 7 месеца. На първо място, за увеличаване продължителността на производството с над 7 месеца е допринесло поведението на наблюдаващия прокурор. Негови пропуски са станали причина съдът, с разпореждане по НОХД № 19943/2016 г. по описа на СРС да прекрати съдебното производство и да върне делото на прокуратурата за отстраняване на допуснато съществено нарушение на процесуалните правила по смисъла на чл. 246, ал. 2 НПК, довело до ограничаване правото на защита на обвиняемите. На следващо място, проверяващият състав на ИВСС е установил, че досъдебната фаза на производството е увеличена с над 4 години и 4 месеца, с времето, което е било необходимо за изпълнение на двете съдебни поръчки, изпратени до САЩ за установяване на пострадалите от действията на обвиняемите лица и впоследствие за провеждане на разпита им (първата – от 09.12.2011 г. до 22.04.2014 г., а втората – от 30.04.2014 г. до 07.01.2016 г.). Проверяващият състав на ИВСС е направил извод, според който за продължителността на производството е допринесло и обстоятелството, че делото е представлявало фактическа и правна сложност, като за разкриване на обективната истина разследващите органи са извършили множество процесуално-следствени действия, разпитани са голям брой свидетели и са изготвени 4 съдебни експертизи.

В съдебната фаза на производството прекомерна продължителност е установена при разглеждането на НОХД № 986/2018 г. по описа на СРС, продължило общо 4 години, 3 месеца и 24 дни. По делото са били насрочени 15 съдебни заседания, 5 от които, в нарушение на законоустановения 3-месечен срок по чл. 271, ал. 10 НПК, в периоди между 4 до 9 месеца. В 10 съдебни заседания не е даден ход на делото и същото е отложено поради наличие на процесуални пречки - неявяване на защитник на единия от

подсъдимите поради служебна ангажираност по друго дело, нередовно призоваване на защитника на един от подсъдимите, заболяване на защитника на един от подсъдимите, отсъствие на съдебен заседател поради заболяване.

3. Приетите за основателни 225 заявления по граждански, търговски и административни дела, разпределени по апелативни райони са, както следва:

- Апелативен район Варна - 5 заявления;
- Апелативен район Велико Търново – 5 заявления;
- Апелативен район Пловдив - 5 заявления;
- Апелативен район София - 210 заявления.

Разпределение на заявленията с оглед предмета на делото:

- По вещноправни спорове - 22 бр.;
- По облигационни и търговски спорове относно задължения, основани на договори, непозволено увреждане и неоснователно обогатяване -151 бр.;
- По семейноправни спорове и спорове относно наследство - 9 бр.;
- По трудови спорове - 32 бр.;
- Административни дела - 9 бр.
- Охранителни производства - 2 бр.

Заявленията, по които през 2022 г. е констатирана най-голяма продължителност на производство по граждански, търговски и административни дела са:

- **заявление вх. рег. №РС-21-480/25.11.2021 г.** по описа на ИВСС, подадено от заявителя в качеството на ищец в проверяваното производство (гр.д. № 5493/1998 г. по описа на СРС, гр.д. № 4175/2006 г. по описа на СГС, гр.д. № 1815/2008 г. по описа на ВКС, гр.д. № 12943/2011 г. по описа на СГС, гр.д. № 9307/1997 г. по описа на СРС, гр.д. № 755/2001 г. по описа на СГС, гр.д. № 187/2002 г. по описа на ВКС, гр.д. № 5030/2002 г. по описа на СГС, гр.д. № 372/2004 г. по описа на ВКС).

Проверяваното производство е образувано по иск с правно основание чл. 34 ЗС.

Общата продължителност на производството е 24 години и 21 дни.

Поведение на компетентните органи:

Производството по делото във фазата по допускане на делбата е с продължителност от близо 12 години. Първоинстанционното производство по гр.д. № 5493/1998 г. по описа на СРС е било спряно в периода от 23.04.1998 г. до 17.06.2005 г. на основание чл. 182, ал. 1, б. „г“ от ГПК (отм.) до приключване на гр.д. № 9307/1997 г. по описа на СРС, образувано по иск с правно основание чл. 21, ал. 1 от Семейния кодекс (отм.) между същите страни за установяване, че собствеността върху придобития през време на брака делбен недвижим

имот е придобита в резултат на трансформация на лично имущество на единия от съпрузите. Забавяния са допуснати както в основното, така и в преюдициалното производство. В основното производство разпореждането на съда за оставяне на исковата молба без движение на основание чл. 129, ал. 2 вр. чл. 127, ал. 1, т. 4 ГПК е постановено 1 година и 5 месеца след образуване на делото, а определение на основание чл. 140 ГПК, с което съдът се произнася по всички предварителни въпроси и насрочва съдебно заседание по делото е постановено 8 месеца след постъпване на отговор на исковата молба от ответниците.

В преюдициалното производство, продължило 7 години, е допуснато забавяне при разглеждането му от въззивната инстанция, като постановеното на 15.10.2001 г. решение по гр.д. № 755/2001 г. по описа на СГС е отменено с решение от 18.11.2002 г. по гр.д. № 187/2002 г. по описа на ВКС и делото е върнато на СГС за ново разглеждане от друг съдебен състав. В резултат на това, разглеждането на въззивните жалби е започнало отначало 1 година и 8 месеца след подаването им.

В подготвителната фаза на делбеното производство е допуснато забавяне по гр.д. № 1815/2008 г. по описа на ВКС, като единственото съдебно заседание в това производство е насрочено 1 година и 2 месеца след образуване на делото.

Във фазата по извършване на делбата, продължила 12 години, са допуснати забавяния при допълването на решение, постановено в производството по гр.д. № 5493/1998 г. по описа на СРС. На 10.05.2010 г. по делото е постановено решение, с което съдът е постановил делбеният недвижим имот да бъде изнесен на публична продажба. На 20.05.2010 г. е подадена молба от ищеца за допълване на това решение, като с отговора по тази молба от 26.09.2010 г. ответникът също е направил искане за допълване на решението. По двете молби е постановено решение от 16.03.2011 г., а на 27.09.2011 г. делото е изпратено на СГС за разглеждане на постъпилите въззивни жалби. На 10.05.2012 г. е проведено съдебно заседание по гр.д. № 12943/2011 г. по описа на СГС, в което е постановено определение за даване на ход по същество на делото. С определение, постановено в закрито заседание от същата дата – 10.05.2012 г., определението за даване на ход по същество е отменено и делото е изпратено на СРС с указания за допълване на решението от 16.03.2011 г. и за поправка на очевидна фактическа грешка. След връщане на делото на СРС, първото съдебно заседание в производство по реда на чл. 192, ал. 2 ГПК (отм.) е насрочено за 19.02.2014 г., а с определение от 28.04.2014 г. делото е обявено за решаване. До 17.02.2020 г. по делото не е постановено решение, а с определение от последната дата определението за даване на ход по същество от 28.04.2014 г. е отменено, тъй като делото е преразпределено на нов докладчик, поради освобождаване от длъжност на първоначалния.

Насрочени са съдебни заседания на 06.04.2020 г. и на 13.07.2020 г., а на 10.08.2020 г. е постановено съдебно решение.

- заявления вх. рег. №РС-22-233/06.06.2022 г. и вх. рег. №РС-22-234/06.06.2022 г. по описа на ИВСС, подадени от заявителите в качеството на ответници в проверяваното производство (гр.д. № 10923/2004 г. по описа на СРС, гр.д. № 1741/2005 г. по описа на СГС, гр.д. № 199/2014 г. по описа на ВКС, гр.д. № 16080/2015 г. по описа на СГС, гр.д. № 2622/2018 г. по описа на ВКС, гр.д. № 14406/2019 г. по описа на СГС, гр.д. № 1797/2005 г. по описа на СГС, гр.д. № 2818/2009 г. по описа на САС, гр.д. № 994/2011 г. по описа на ВКС).

Проверяваното производство е образувано по иск с правно основание чл. 34 от Закона за собствеността (ЗС).

Общата продължителност на производството е **17 години, 5 месеца и 27 дни.**

Поведение на компетентните органи:

В производството по делото са допуснати забавяния и в двете фази на делбата. Въззивното производство във фазата по допускане на делбата по гр.д. № 1741/2005 г. по описа на СГС е продължило 8 години и 8 месеца. Това производство е било спряно в периода от 20.09.2005 г. до 26.01.2011 г. на основание чл. 182, ал. 1, б. „г“ ГПК (отм.) до приключване на производството по гр.д. № 1797/2005 г. по описа на СГС. Забавяния са допуснати в основното производство по гр.д. № 1741/2005 г. по описа на СГС. За да бъде спряно то, съдът е приел, че изходът на спора относно привидността на договора за продажба на идеални части от делбения имот между двама от съделителите е от значение за изхода на производството по допускане на делбата на този имот. С определение от 26.01.2011 г. по гр.д. № 1741/2005 г. по описа на СГС съдът е възобновил производството преди приключване на преюдициалното дело, като е посочил, че основаниято за нищожност на договора за продажба е допустимо да бъде установено и в делбеното производство. По този начин през посочения период с продължителност от 5 години и 4 месеца, производството във фазата по допускане на делбата е било спряно неправилно.

Във въззивното производство във фазата по извършване на делбата по гр.д. № 16080/2015 г. по описа на СГС е допуснато забавяне, тъй като постановеното в това производство решение от 29.12.2017 г. е било частично отменено с решение от 22.10.2019 г. по гр.д. № 2622/2018 г. по описа на ВКС и делото е върнато на СГС за ново разглеждане от друг състав на съда. По този начин разглеждането на въззивните жалби е започнало отначало 4 години след подаването им.

- заявления вх. рег. №РС-22-85/04.03.2022 г., вх. рег. №РС-22-86/04.03.2022 г., вх. рег. №РС-22-288/18.07.2022 г. и вх. рег. №РС-22-

289/18.07.2022 г. по описа на ИВСС, подадени от заявителите в качеството на жалбоподатели в проверяваното производство (адм.д. № 3058/2004 г. по описа на СГС, адм.д. № 5336/2014 г. по описа на ВАС, ч.адм.д. № 9878/2016 г. по описа на ВАС).

Проверяваното производство е образувано по жалби срещу решение с правно основание чл. 6, т. 6 от Закона за териториално и селищно устройство (отм.).

Общата продължителност на производството е **17 години, 3 месеца и 24 дни.**

Поведение на компетентните органи:

Производството по делото е образувано по 17 жалби срещу решение на Столичния общински съвет за одобряване на проект за кадастрален план, улично-регулационен план, застроителен план и регулационен план за части от две местности от общия градоустройствен план на Столична община. Наред с жалбоподателите, като заинтересовани страни в производството са конституирани повече от 70 лица – собственици на имоти, засегнати от одобрените подробни градоустройствени планове.

В производството по адм.д. № 3058/2004 г. по описа на СГС, продължило 9 години и 6 месеца, е допуснато забавяне при конституиране на заинтересованите страни. На 01.09.2005 г. съдът е указал на Столична община да представи подробен списък с имена и адреси на собствениците на имоти, които да бъдат конституирани като заинтересовани страни. На 24.10.2005 г. е представен списък, но той не е приет от съда, като на Столична община повторно е указано да представи списък на заинтересованите страни. Указанията на съда са изпълнени на 25.02.2008 г. Забавения в това производство са допуснати и при администриране на касационните жалби, подадени срещу решението по делото от 23.06.2011 г., като те в голяма степен са обусловени от големия брой на страните. Срещу решението са постъпили 4 касационни жалби, като те са изпратени на страните за становище първоначално на 24.08.2011 г., на 07.09.2011 г., на 13.09.2011 г. и на 12.10.2011 г., но процедурата по администриране на жалбите е приключила на 11.04.2014 г.

Производството по адм.д. № 5336/2014 г. по описа на ВАС е продължило 7 години и 10 месеца. В това производство, въпреки голямата му продължителност не са допуснати забавения, защото то е било спирано осем пъти в периодите от 14.05.2014 г. до 22.04.2015 г., от 15.05.2015 г. до 31.03.2016 г., от 31.03.2017 г. до 07.02.2018 г., от 14.03.2018 г. до 12.09.2018 г., от 11.10.2018 г. до 16.04.2019 г., от 14.05.2019 г. до 20.12.2019 г., от 23.01.2020 г. до 14.09.2020 г. и от 08.10.2020 г. до 03.12.2021 г. Производството е спирано на основание чл. 229, ал. 1, т. 2 ГПК вр. чл. 144 АПК, като съдът е предприемал своевременно всички необходими мерки за установяване и конституиране на наследниците на починалите страни.

- **заявление вх. рег. №РС-22-274/06.07.2022 г.** по описа на ИВСС, подадено от заявителя в качеството на ответник в проверяваното производство (гр.д. № 10455/2005 г. по описа на СРС, гр.д. № 1869/2007 г. по описа на СГС, гр.д. № 967/2016 г. по описа на ВКС, гр.д. № 8022/2016 г. по описа на СГС, гр.д. № 4887/2017 г. по описа на СГС, гр.д. № 2561/2021 г. по описа на ВКС, гр.д. № 25377/2009 г. по описа на СРС, гр.д. № 7191/2010 г. по описа на СГС, гр.д. № 3814/2012 г. по описа на САС, гр.д. № 5973/2013 г. по описа на ВКС).

Проверяваното производство е образувано по иск с правно основание чл. 108 ЗС.

Общата продължителност на производството е **16 години, 1 месец и 19 дни.**

Поведение на компетентните органи:

Производство по гр.д. № 1869/2007 г. по описа на СГС е продължило 8 години и 9 месеца. Това производство е било спряно в периода от 17.06.2009 г. до 10.12.2014 г. на основание чл. 182, ал. 1, б. „г“ ГПК (отм.) до приключване на производството по гр.д. № 7191/2010 г. по описа на СГС. Забавания са допуснати в основното производство по гр.д. № 1869/2007 г. по описа на СГС, тъй като постановеното в това производство решение от 14.09.2015 г. е отменено с решение от 21.06.2016 г. по гр.д. № 967/2016 г. по описа на ВКС и делото е върнато на СГС за ново разглеждане от друг съдебен състав. За да постанови това решение, решаващият касационен състав е приел, че обжалваното въззивно решение е постановено при съществено нарушение на процесуалните правила, защото във въззивното производство е установено, че процесният имот е бил обект на завет на основание чл. 16, ал. 2 от Закона за наследството, но въззивният съд не е конституирал заветника като страна в процеса. В резултат на това, разглеждането на въззивната жалба е започнало отначало 9 години след подаването ѝ.

Във въззивното производство по гр.д. № 4887/2017 г. по описа на СГС, продължило 4 години и 2 месеца, са насрочени 6 съдебни заседания, като те са насрочвани през интервали от 3 до 8 месеца. Три от тези заседания са отложени, поради нередовно призоваване на един от ответниците.

4. Основни причини, водещи до нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок.

Причините, водещи до прекомерна продължителност на съдебните, прокурорските и следствените дела са определени след анализ на десетгодишната практика по прилагането на глава трета „а“ ЗСВ (нова, ДВ, бр. 50/2012 г.) от Инспектората към ВСС и са свързани единствено с процесуалните действия на съдебните органи, тъй като само в тази хипотеза държавата носи отговорност за нарушаване правото на разглеждане на делата в разумен срок. Обусловени са от спецификите в законодателната уредба на

отделните производства - наказателни, административно-наказателни, граждански и административни и по тази причина са с устойчив характер. Част от групите причини са общи за всички производства, а други се отнасят само за производствата по граждански, търговски и административни дела или само за производствата по наказателни дела.

4.1. Недобра подготовка на делата за разглеждане в открито съдебно заседание (общо за всички производства).

Тази група включва пропуските на съда да извърши определените в приложимия процесуален закон необходими процесуални действия по подготовка на делото за разглеждане в открито съдебно заседание. Най-често резултатът от тези пропуски се изразява в отлагане на съдебни заседания, за да се извършат пропуснатите действия (например, за да се произнесе съдът по редовността на исковата молба, по допустимостта на някои доказателства и др.). Проверяващите състави на ИВСС са констатирали следните пропуски в подготовката на делата за разглеждане в съдебно заседание:

- несвоевременно произнасяне на съдията-докладчик по предварителните въпроси и насрочване на първото открито съдебно заседание (например, заявления с вх. рег. № РС-22-220/30.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-414/19.10.2022 г., вх. рег. № РС-22-194/17.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-195/17.05.2022 г. и вх. рег. № РС-22-196/17.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-197/18.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-198/18.05.2022 г. и вх. рег. № РС-22-224/02.06.2022 г., вх. рег. № РС-21-412/06.10.2021 г., и др.). През 2022 г., аналогично и на предходни години, проверяващите състави на ИВСС са посочили като основна причина за продължителността на производството обстоятелството, че съдът е постановявал определението си по чл. 140 ГПК, с което се произнася по всички предварителни въпроси и насрочва делото за разглеждане в открито съдебно заседание, в периоди от 4 месеца до 4 години и 1 месец след постъпване на отговора на исковата молба от ответника. Това обстоятелство е установено от проверяващите състави на ИВСС при около 30 % от разгледаните по реда на глава трета „а“ ЗСВ заявления по граждански дела (заявления с вх. рег. № РС-22-25/14.01.2022 г., вх. рег. № РС-22-88/07.03.2022 г., вх. рег. № РС-21-427/20.10.2021 г., вх. рег. № РС-21-475/24.11.2021 г., вх. рег. № РС-22-402/12.10.2022 г., вх. рег. № РС-22-448/08.11.2022 г., вх. рег. № РС-22-224/14.06.2022 г. и др.). Като красноречив пример в тази насока може да бъде посочено продължилото повече от 6 години и 10 месеца производство по гр. д. № 69671/2014 г. по описа на СРС, образувано по иск с правно основание чл. 213, ал. 2 Кодекса на труда (КТ), проверено по заявление вх. рег. № РС-21-475/24.11.2021 г. Проверяващият състав от ИВСС е констатирал следните забавяния – на първо място, разпореждането на основание чл. 131, ал. 1 ГПК за изпращане на исковата молба за отговор на ответника е постановено 1 година и 1 месец след

отстраняване на нередовностите в исковата молба. На следващо място, определението на основание чл. 140 ГПК, е постановено 4 години и 1 месец след постъпване на отговор на исковата молба от ответниците.

- пропуски в разрешаването на всички предварителни въпроси - конституиране на страните, допускане на доказателства, насрочване на открито съдебно заседание (заявления с вх. рег. № РС-21-485/29.11.2021 г., вх. рег. № РС-22-392/03.10.2022 г., вх. рег. № РС-22-334/25.08.2022 г. и др.). В производството по гр.д. № 4159/2012 г. по описа на СРС, продължило 9 години и 4 месеца, образувано по иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 3-то от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), проверено по заявление вх. рег. № РС-22-334/25.08.2022 г., проверяващият състав на ИВСС е установил, че производството по делото е било спряно в периода от 11.02.2014 г. до 13.03.2017 г. на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК до приключване на производството по гр.д. № 5432/2008 г. по описа на СГС. Преюдициалното производство е приключило с влязло в сила съдебно решение от 22.07.2015 г., а това по гр.д. № 4159/2012 г. по описа на СРС е възобновено близо 1 година и 8 месеца по-късно - на 13.03.2017 г., въпреки че съдът е бил уведомен от страните за приключването на преюдициалния спор. Проверяващият състав на ИВСС е установил и други забавяния в производството по гр.д. № 4159/2012 г., допуснати в резултат на поведението на съдията-докладчик - определението на основание чл. 140 ГПК е било постановено 5 месеца след постъпване на отговор на исковата молба от ответника, а съдебното решение - 2 години и 5 месеца след изтичане на установения в чл. 235, ал. 5 ГПК 1-месечен срок. На последно място е установено и забавяне при разглеждане на молбата на ищеца за изменение на решението от 27.11.2019 г. в частта за разноските, като определението на основание чл. 248, ал. 3 ГПК е постановено 1 година след постъпване на отговор по молбата от ответниците;

- несвоевременно конституиране на страните по делото и формализъм при призоваването им (заявления с вх. рег. № РС- 22-288/18.07.2022 г., вх. рег. № РС- 22-289/18.07.2022 г., вх. рег. № РС- 22-319/06.06.2022 г. и др.);

- несвоевременно представяне на заключение на вещите лица по назначени съдебни експертизи (заявления с вх. рег. № РС-21-446/28.10.2021 г., вх. рег. № РС-22-11/05.01.2022 г., вх. рег. № РС-21-416/11.10.2021 г., вх. рег. № РС-21-459/05.11.2021 г., вх. рег. № РС-21-478/25.11.2021 г. и др.) В производството по гр.д. № 34973/2008 г. по описа на СРС, продължило 4 години и 9 месеца, образувано по искове с правно основание чл. 49 вр. чл. 45, ал. 1 ЗЗД, проверено по заявление вх. рег. № РС-21-446/28.10.2021 г., проверяващият състав на ИВСС е установил, че в производството по делото са установени забавяния в организацията на съдебните заседания. Насрочени са 15 съдебни заседания, като 10 от тях са отложени за събиране на доказателства. В заседанието на 01.03.2010 г. е допусната съдебно-счетоводна експертиза, като вещото лице, което да изготви заключение по експертизата, е определено

от съда в съдебно заседание на 09.02.2012 г. В периода от допускане на експертизата до назначаване на вещото лице са насрочени 6 съдебни заседания, но не става ясна причината, поради която не е определен експерт за изготвяне на заключението. След определяне на експерт по СТЕ, за изготвянето ѝ са отложени 6 съдебни заседания (в периода между 23.03.2012 г. и 26.04.2013 г.), защото пет вещи лица са заменени от съда по тяхно искане.

По наказателни дела е установено и несвоевременно изпълнение от страна на съда на задължението му по чл. 248, ал. 2, т. 3 НПК (ред. преди изм. ДВ, бр. 63/2017 г.) да извърши проверка за допуснати на досъдебното производство отстраними съществени нарушения на процесуалните правила, довело до прекратяване на съдебното производство с протоколно определение на основание чл. 288 НПК (ред. преди изм., ДВ, бр. 63/2017 г.) и връщането му на прокуратурата (заявления вх. рег. № РС-22-78/23.02.2022 г., вх. рег. № РС-22-99/14.03.2022 г., вх. рег. № РС-22-218/30.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-298/25.07.2022 г. и др.). В производството по НОХД № 710/2012 г. по описа на ОС - Плевен, продължило 1 година, 5 месеца и 11 дни, разглеждано по заявление вх. рег. № РС-22-298/25.07.2022 г. проверяващият състав на ИВСС е установил, че основното забавяне в това производство е допуснато в резултат на поведението на съдията-докладчик, който не е изпълнил задължението си по чл. 248, ал. 2, т. 3 НПК (ред. преди изм., ДВ, бр. 63/2017 г.), а именно в разпоредителното заседание да провери допуснато ли е на досъдебното производство отстранимо съществено нарушение на процесуални правила, довело до ограничаване на процесуалните права на обвиняемия или на неговия защитник, на пострадалия или на неговите наследници. Вместо това е насрочил делото за разглеждане в съдебно заседание и едва в дванадесетото поред, на основание чл. 288, т. 1 НПК (ред. преди изм., ДВ, бр. 63/2017 г.) е прекратил съдебното производство и е върнал делото на прокурора за отстраняване на допуснати съществени нарушения на процесуалните правила в досъдебното производство.

4.2. Недостатъчно добра организация на процесуалните действия. Нарушаване на процесуалните срокове за насрочване и разглеждане на делата. Лоша организация на доказателствената дейност (общо за всички производства).

- неспазване на предвидените от процесуалните закони срокове за насрочване на делата (чл. 247а, ал. 2 НПК, чл. 252 НПК (ред. преди изм., ДВ, бр. 67/2017 г.) и чл. 252, ал. 4 НПК (изм. ДВ, бр. 44/2018 г.). През 2022 г., аналогично на предходни години, при разглеждане на голяма част от основателните заявления, проверяващите състави са установили, че наказателни дела са насрочвани за разглеждане в съдебно заседание в нарушение на законоустановените срокове в периоди от 5 месеца до 1 година и 3 месеца от образуване на делото (например заявления с вх. рег. № РС-21-

441/26.10.2021 г., вх. рег. № РС-22-23/14.01.2022 г., вх. рег. № РС-22-24/14.01.2022 г., вх. рег. № РС-22-52/26.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-53/09.02.2022 г., вх. рег. № РС-22-120/25.03.2022 г. и др.). През 2022 г. проверяващите състави отново са направили констатации, че първото открито заседание по въззивни дела, образувани пред Софийския градски съд е насрочвано в периоди от 5 месеца до 1 година и 3 месеца от образуването на делото (например по заявления с вх. рег. № РС-22-4/06.01.2022 г. и вх. рег. № РС-22-6/06.01.2022 г., вх. рег. № РС-21-431/21.10.2021 г. вх. рег. № РС-21-411/04.10.2021 г., вх. рег. № РС-22-186/13.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-183/10.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-222/31.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-311/05.08.2022 г. и др.).

- насрочване на съдебните заседания през големи периоди от време (общо за всички производства). През 2022 г. проверяващите състави на ИВСС отново са констатирани, че отлагането на съдебните заседания през големи периоди се отразява съществено върху общата продължителност на делата, като е установено насрочване през големи интервали от време от 4 месеца до 1 година (напр. заявления с вх. рег. № РС-21-518/21.12.2021 г., вх. рег. № РС-22-23/14.01.2022 г., вх. рег. № РС-22-24/14.01.2022 г., вх. рег. № РС-22-52/26.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-10/10.01.2022 г., вх. рег. № РС-22-95/09.03.2022 г., вх. рег. № РС-22-208/23.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-309/03.08.2022 г. и др.). При разглеждане на заявление вх. рег. № РС-21-518/21.12.2021 г. проверяващият състав на ИВСС е констатирал, че във въззивното производство по гражданско дело по описа на СГС, продължило 3 години и 4 месеца, са допуснати забавяния, свързани с организацията на съдебните заседания. По делото са насрочени 4 съдебни заседания, като първите 3 от тях са проведени през интервали от една година. Заседанията са отлагани за отстраняване на нередовности във въззивната жалба и за произнасяне по молбата на въззивниците за отправяне на преюдициално запитване на основание чл. 629, ал. 1 ГПК.

И през 2022 г. се запазва констатацията на проверяващите състави на ИВСС, че голяма част от заявленията, по които за основна причина, довела до нарушаване на правото на разглеждане на делата в разумен срок, е дефинирано наличието на продължителни периоди между съдебните заседания, се отнасят до производства по съдебни дела, разглеждани от съдилищата с най-висока натовареност - Софийският районен съд и Софийският градски съд. Това обстоятелство обективно се отразява на бързината на съдебните производства, но съгласно практиката на ЕСПЧ, не изключва отговорността на държавата за вреди от бавно правосъдие, тъй като тя е длъжна да организира правосъдната си система по начин, който да гарантира своевременното приключване на делата с цел гарантиране правото на всяко лице по чл. 6 ЕКПЧ производството му да бъде разгледано в разумен срок;

- недобра организация на съдебните състави при допускане и събиране на доказателствата. Проверяващите състави на ИВСС и през 2022 г., произнасяйки се по подадените по реда на глава трета „а“ ЗСВ заявления са констатирали безкритично уважаване от страна на съдии на всички искания на страните за събиране на доказателства и съответно отлагане на голям брой открити съдебни заседания без да са налице основателни причини (например по заявления с вх. рег. № РС-22-139/08.04.2022 г., вх. рег. № РС-21-437/25.10.2021 г., вх. рег. № РС-22-173/04.05.2022 г. и др.).

- установени са и продължителни срокове по администриране на подаваните срещу изготвените съдебни актове жалби (напр. заявления вх. рег. № РС-21-492/01.12.2021 г., вх. рег. № РС-22-85/04.03.2022 г., вх. рег. № РС-22-86/04.03.2022 г., вх. рег. № РС-22-219/30.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-166/03.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-167/03.05.2022 г. и др. В производството по гр.д. № 79075/2015 г. по описа на СРС, продължило 5 години и 1 месец, образувано по иск с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, проверено по заявления вх. рег. № РС-22-166/03.05.2022 г. и вх. рег. № РС-22-167/03.05.2022 г. проверяващият състав на ИВСС е установил, че е допуснато забавяне при администриране на частната жалба на ответниците срещу определение от 09.01.2020 г., с което съдът е оставил без уважение молбата им за изменение на съдебното решение в частта за разноските. Частната жалба е подадена на 28.01.2020 г., на 04.02.2020 г. е оставена без движение, а съобщението до жалбоподателите за отстраняване на нередовностите в нея е изпратено на 11.02.2021 г., т.е. със забавяне от 1 година.

4.3. Неспазване на законоустановените срокове за постановяване на съдебните актове (общо за всички производства).

През 2022 г., както и в предходни години, проверяващите състави на ИВСС са констатирали, че основното забавяне в производството, предмет на разгледани по реда на глава трета „а“ ЗСВ заявления, се изразява в бездействие на различните по степени съдилища при обявяване на съдебните актове в предвидените от процесуалните закони срокове. По някои от разгледаните производства тези забавяния са в продължение на години:

- по наказателни дела (чл. 308 и чл. 340 НПК) - например, заявления с вх. рег. № РС-22-7/06.01.2022 г., вх. рег. № РС-22-28/19.01.2022 г., вх. рег. № РС-22-47/04.02.2022 г., вх. рег. № РС-22-80/25.02.2022 г., вх. рег. № РС-21-390/09.09.2021 г., вх. рег. № РС-22-445/07.11.2022 г., вх. рег. № РС-22-446/07.11.2022 г. и др. По заявления с вх. рег. № РС-22-445/07.11.2022 г. и вх. рег. № РС-22-446/07.11.2022 г., проверяващият състав на ИВСС е установил, че основната причина за прекомерната продължителност от близо 11 години на производството по НОХД № 16718/2010 г. по описа на СРС е обстоятелството, че съдията-докладчик е изготвил мотивите към постановената по делото присъда 2 години и 6 месеца след изтичане на

законоустановения 60- дневен срок по чл. 308, ал. 2 НПК (изм. ДВ, бр. 63/2017 г.).

- по граждански, търговски и административни дела (чл. 235, ал. 5 ГПК и чл. 172, ал. 1 АПК) - например, заявления с вх. рег. № РС-22-210/25.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-75/21.02.2022 г., вх. рег. № РС-22-45/31.01.2022 г., вх. рег. № РС-22-317/12.08.2022 г., вх. рег. № РС-22-367/19.09.2022 г., вх. рег. № РС-22-291/22.07.2022 г., вх. рег. № РС-22-430/27.10.2022 г., вх. рег. № РС-22-226/02.06.2022 г., вх. рег. № РС-22-244/14.06.2022 г., вх. рег. № РС-22-453/10.11.2022 г. и др. По заявление с вх. рег. № РС-22-235/07.06.2022 г. е установено, че съдебното решение по гр.д. № 12932/2016 г. по описа на СГС е постановено 4 години и 8 месеца след изтичане на установения в чл. 235, ал. 5 ГПК 1-месечен срок.

През 2022 г. по заявления, касаещи производства по граждански дела (например заявления с вх. рег. № РС-22-168/04.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-236/07.06.2022 г., вх. рег. № РС-21-480/25.11.2021 г., вх. рег. № РС-21-483/26.11.2021 г., вх. рег. № РС-21-474/23.11.2021 г., вх. рег. № РС-22-292/22.07.2022 г., вх. рег. № РС-22-297/25.07.2022 г. и др.) отново е установено, че забавянията са допуснати при постановяване на решенията от първоинстанционния съд. Във всички разгледани първоинстанционни производства първоначалният съдия-докладчик е дал ход по същество и е обявил, че ще се произнесе с решение в законоустановения срок. По делата не е постановявано решение в много дълги периоди от време, които варират от 11 месеца до 6 години и 6 месеца. Така например, във връзка с разгледаното по заявление вх. рег. № РС-22-236/07.06.2022 г. по описа на ИВСС производството по гр.д. № 61526/2012 г. по описа на СРС, образувано по иск с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1 и 3 КТ и продължило 7 години и 10 месеца е установено, че в открито съдебно заседание по делото на 07.08.2013 г. съдът е постановил определение за даване на ход по същество и е обявил, че ще се произнесе с решение. До 13.02.2020 г. по делото не е постановено решение, а с разпореждане от последната дата на заместник-председателя на съда то е преразпределено на друг докладчик, тъй като досегашният е освободен от длъжност. След преразпределянето, определението за даване на ход по същество е отменено, производството по делото е възобновено, проведени са съдебни заседания на 04.03.2020 г. и на 25.06.2020 г. като съдебното решение е обявено в последното проведено съдебно заседание на 25.06.2020 г. По всички разгледани дела от изброените по-горе заявления проверяващите състави на ИВСС са установили, че спрямо първоначално определените съдии-докладчици ИВСС е отправял предложения за образуване на дисциплинарни производства, а новите съдии-докладчици са извършили своевременно необходимите процесуални действия по делата и са постановили съдебни решения.

4.4. Непознаване на материалния и процесуалния закон - причина за отмяна на съдебните актове по реда на инстанционния контрол (общо за всички производства).

Като причина за голямата продължителност на производството по част от разгледаните през 2022 г. основателни заявления проверяващите състави са посочили непознаването на материалния и процесуалния закон от страна на съдиите-докладчици, довело до постановяване на неправилни съдебни актове. При последващата им отмяна по реда на инстанционния контрол, в някои от законовите хипотези делата са връщани за ново разглеждане от друг състав на по-ниските по степен съдилища, което обстоятелство съществено се е отразило върху продължителността на делата:

- по граждански, търговски и административни дела (заявления с вх. рег. № РС-21-488/01.12.2021 г., вх. рег. № РС-21-426/20.10.2021 г., вх. рег. № РС-22-42/28.01.2022 г., вх. рег. № РС-22-138/06.04.2022 г., вх. рег. № РС-22-63/17.02.2022 г., вх. рег. № РС-22-64/17.02.2022 г., вх. рег. № РС-22-65/17.02.2022 г., вх. рег. № РС-22-66/17.02.2022 г., вх. рег. № РС-22-67/17.02.2022 г., вх. рег. № РС-22-188/16.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-145/14.04.2022 г., вх. рег. № РС-22-165/03.05.2022 г. и др.). По заявление вх. рег. № РС-22-355/12.09.2022 г. основната причина за голямата продължителност на производството по делото, образувано по иск с правно основание чл. 19, ал. 3 ЗЗД е обстоятелството, че постановеното във въззивното производство по гр.д. № 4483/2015 г. по описа на СГС съдебно решение от 09.06.2018 г. и потвърденото с него решение от 13.11.2014 г. по гр.д. № 1907/2013 г. по описа на СРС са обезсилени с решение на ВКС, като постановени в нарушение на правилата за родовата подсъдност на предявения иск и делото е върнато на СГС за ново разглеждане. По тази причина разглеждането на иска е започнало отначало 5 години и 6 месеца след предявяването му.

- по наказателни дела (например по заявления вх. рег. № РС-21-447/29.10.2021 г., вх. рег. № РС-21-476/17.11.2021 г., вх. рег. № РС-21-198/10.05.2021 г., вх. рег. № РС-22-120/25.03.2022 г. и др.). В проверените по посочените заявления наказателни производства е констатирано, че основните забавяния в наказателния процес са в резултат на поведението на съдията-докладчик в първоинстанционните производства, който не е извършил проверка на основание чл. 248, ал. 2, т. 3 НПК (ред. преди изм. ДВ, бр. 63/2017 г.) за наличие на допуснато съществено нарушение на процесуалните правила на досъдебното производство, довело до ограничаване правото на защита на обвиняемия – основание за прекратяване на съдебното производство и връщане на делото на прокуратурата. Вместо това съдията-докладчик е насрочвал делото за разглеждане, производството е приключвало с постановяване на присъда, която в последствие е отменяна по реда на инстанционния контрол от съответния въззивен съд и делото е връщано на

прокуратурата за отстраняване на допуснатите на досъдебната фаза съществени процесуални нарушения.

4.5. Голяма продължителност на наказателното производство във фазата на досъдебното производство (за производства по наказателни дела).

При разглеждане на основателните заявления, съдържащи оплаквания относно продължителността на производства по наказателни дела, многократно е констатирано, че досъдебните производства не се организират, ръководят и провеждат по начин, който да осигури приключване на наказателното производство в разумен срок. Проверяващите състави и през 2022 г. са установили продължителни периоди от време, през които разследващите органи не са извършвали следствени действия или са извършвали епизодични такива (напр. заявления с вх. рег. № РС-22-325/19.08.2022 г., вх. рег. № РС-22-299/28.07.2022 г., вх. рег. № РС-22-300/28.07.2022 г., вх. рег. № РС-22-202/20.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-39/27.01.2022 г., вх. рег. № РС-22-87/04.03.2022 г., вх. рег. № РС-22-29/20.01.2022 г., вх. рег. № РС-22-30/20.01.2022 г., вх. рег. № РС-22-31/20.01.2022 г. и др.). За поредна година проверяващите състави са констатирали допуснати от органите на досъдебното производство съществени процесуални нарушения, довели до многократно връщане на делото от съда, при това на едно и също основание. По заявление с вх. рег. № РС-22-169/04.05.2022 г. е установено, че делото е връщано 4 пъти от съда на прокуратурата за отстраняване на допуснати на досъдебната фаза на производството съществени нарушения на процесуалните правила, ограничаващи правото на защита на обвиняемия, състоящи се в наличие на противоречия между обстоятелствената и заключителната част на обвинителния акт (с разпореждане по НОХД № 437/2012 г. по описа на РС - Бургас, НОХД № 326/2013 г., НОХД № 1608/2013 г. и НОХД № 453/2014 г., и трите по описа на СпС). При последното връщане на делото от съда на прокуратурата съдът е установил, че в четвъртия поред внесен обвинителен акт не са отстранени нарушенията, констатирани от съда с разпореждания по НОХД № 326/2013 г. и НОХД № 1608/2013 г., и двете по описа на СпС, допуснати на фазата на досъдебното производство.

И през 2022 г. проверяващите състави са констатирали случаи на пасивност от страна на компетентните органи в издирване на свидетели и събиране на доказателства (напр. заявления с вх. рег. № РС-22-202/20.05.2022 г., вх. рег. № РС-22-100/14.03.2022 г. и вх. рег. № РС-22-74/21.02.2022 г.). Отново са установени и дела, продължили дълъг период от време, които са останали на фазата на досъдебното производство и са прекратени поради изтичане на абсолютната давност за наказателно преследване (напр. заявления с вх. рег. № РС-22-74/21.02.2022 г. и вх. рег. № РС-22-172/04.05.2022 г. и др.).

4.6. Несъобразяване с практиката на Европейския съд по правата на човека по прилагането на чл. 6 ЕКЗПЧОС в частта ѝ за приоритетно разглеждане на дела, представляващи особен интерес за страните (за производства по граждански дела).

Практиката на ЕСПЧ приема, че значимостта на делото за съответната страна се извежда от неговия предмет. Дела за упражняване на родителски права, дела по трудови спорове (особено ако се отнасят за трудови възнаграждения или незаконно уволнение), дела за пенсии, дела на тежко болни хора, на задържани лица и др. следва да се разглеждат по-бързо и с предимство. И през 2022 г., при разглеждане на подадените в ИВСС по реда на глава трета „а“ ЗСВ заявления, проверяващите състави на ИВСС са установили случаи на дела, по които съдът не е съобразил, че предметът им представлява особен интерес за страните и това налага приоритетното им разглеждане. Тази констатация е направена основно спрямо производства по трудови дела (например, по заявление с вх. рег. № РС-22-268/04.07.2022 г. - за производство, образувано по искове с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1, 2 и 3 КТ, чл. 128, т. 2 КТ, чл. 245, ал. 2 КТ, чл. 150 КТ, чл. 244, ал. 1 КТ, чл. 220, ал. 1 КТ, чл. 203, ал. 1 КТ и чл. 221, ал. 2 КТ, продължило 9 години, 4 месеца и 17 дни проверяващият състав на ИВСС е установил, че основните забавяния са допуснати в производството по гр.д. № 23973/2013 г. по описа на СРС, продължило 8 години и 7 месеца. Определението на основание чл. 140 ГПК, с което съдът се произнася по всички предварителни въпроси и насрочва съдебно заседание по делото е постановено 1 година и 8 месеца след постъпване на отговор на исковата молба от ответника. Забавяне е допуснато и при възобновяването на производството по делото, което е обусловено от начина, по който съдът го е спрял. На 05.11.2015 г. съдът е постановил определение за даване на ход по същество на делото, като на 09.08.2016 г. е постановил решение по предявения на основание чл. 203, ал. 1 КТ иск, а в частта по предявения на основание чл. 221, ал. 2 КТ иск е отменил определението за даване на ход по същество и е спрял производството. На 30.05.2017 г. делото е изпратено на СГС по въззивна жалба срещу решението по предявения на основание чл. 203, ал. 1 КТ иск. Производството по този иск е приключило с решение от 29.01.2017 г. по гр.д. № 6999/2017 г. по описа на СГС, след което делото е върнато на СРС. В резултат на тези действия производството по делото в частта му на предявения на основание чл. 221, ал. 2 КТ иск е възобновено едва на 11.06.2021 г., а не своевременно след отпадане на основаниято за спиране, тъй като преюдициалното производство по гр.д. № 33736/2012 г. по описа на СРС е приключило на 26.02.2018 г.

4.7. Прекомерна продължителност на производства, за които законът е предвидил кратки срокове за разглеждането им (за производства по граждански дела) - бързи производства и заповедни производства.

И през 2022 г. проверяващите състави на ИВСС са установили нарушаване на разумния срок по производства, за които законодателят е предвидил кратки процедури и срокове, в отклонение на правилата, приложими в общия исков процес. Причини за установената голяма продължителност на тази категория дела са неспазването от страна на съда (констатацията е направена както за първата, така и за въззивните инстанции) на предвидените срокове за подготовка на делото за разглеждане в открито заседание, насрочване на заседанията, обявяване на съдебното решение - например заявление вх. рег. № РС-21-417/27.09.2022 г. В производството, проверено по това заявление, с продължителност от 4 години, 4 месеца и 3 дни, заповедното производство по ч.гр.д. № 24968/2017 г. по описа на СРС е продължило 3 години и 5 месеца. Съдът се е произнесъл по заявлението за издаване на заповед за изпълнение 3 години и 3 месеца след подаването му. Заявлението е подадено на 24.04.2017 г., като до 06.03.2020 г. по делото не са извършвани никакви процесуални действия от съда. Със заповед от последната дата на административния ръководител на СРС то е преразпределено на друг докладчик, поради освобождаване от длъжност на първоначалния. След преразпределянето заявлението е оставено без движение с разпореждане от 06.03.2020 г., а с молба от 24.03.2020 г. нередовностите в него са отстранени. Разпореждането за издаване на заповед за изпълнение е постановено на 20.07.2020 г.

След обобщаване и анализ на производствата по глава трета „а“ ЗСВ, разгледани от ИВСС през 2022 г., се запазват направените и в предходни години изводи:

1. Във всички от разгледаните по реда на глава трета „а“ ЗСВ приключени съдебни дела и прокурорски преписки и през 2022 г. проверяващите състави на ИВСС са констатирали повече от две отделни нарушения на органите на съдебната власт, обусловили краен извод в констативните протоколи за нарушаване на принципа за разглеждане и решаване на делата в разумен срок.

2. Проверяващите състави, както и в предходни години, отново констатира, че основна причина за нарушаване на разумния срок за разглеждане на делата е неспазване на установените процесуални срокове по образуване, движение и приключване на делата.

3. Запазва се тенденцията от предходни години големият процент от разгледаните заявления, по които е констатирано нарушаване правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, да са срещу действия на органи на съдебната власт на територията на Софийския апелативен район - 83

% от заявления по наказателни дела и 93 % от заявления по граждански, търговски и административни дела.

4. Всички заявления, по които е констатирано, че продължителните периоди между съдебните заседания са основната причина, довела до нарушаване на правото на разглеждане на делата в разумен срок, се отнасят до производства по съдебни дела, разглеждани от Софийския районен съд и Софийския градски съд, което обстоятелство е в резултат основно на високата натовареност на тези съдилища.

IX. ДЕЙНОСТ ПО ПРОВЕРКА НА ИМУЩЕСТВЕНИТЕ ДЕКЛАРАЦИИ НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ

1. ПРОВЕРКА НА ИМУЩЕСТВЕНИТЕ ДЕКЛАРАЦИИ НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ

През отчетната 2022 г. ИВСС продължи извършването на проверки по глава девета, раздел Ia ЗСВ на декларациите за имущество и интереси на съдиите, прокурорите и следователите, както и на лицата, изгубили качеството съдия, прокурор или следовател.

Подадени са 4393 декларации за имущество и интереси, в които са декларираны обстоятелства, отнасящи се за 2021 г., в т.ч.:

- 4132 ежегодни декларации за 2021 г.;
- 114 встъпителни декларации - в едномесечен срок от встъпване в длъжност;
- 81 финални декларации - в едномесечен срок от освобождаване от длъжност и
- 66 окончателни декларации - в едномесечен срок от изтичането на една година от освобождаването от длъжност.

Подадени са и 312 декларации за промяна в декларираны обстоятелства в декларациите по чл. 175а ал. 1, т. 1 ЗСВ в частта за интересите и за произхода на средствата при предсрочно погасяване на задължения и кредити (по чл. 175а, ал. 1, т. 2 ЗСВ).

Инспекторатът провери 4391 имуществени декларации, като в хода на проверките е извършена съпоставка между декларираны обстоятелства за имуществото на съдиите, прокурорите и следователите, на техните съпрузи или лицата, с които се намират във фактическо съжителство на съпружески начала, както и на ненавършилите им пълнолетие деца, и получената информация от съответните регистри, в които тези обстоятелства подлежат на вписване, обявяване или удостоверяване.

Фактически е проверено имуществото на 10 034 лица, включително наличностите по банковите им сметки.

В 4066 от проверените декларации е установено съответствие между декларираните факти и получената информация.

Установени са 325 несъответствия между декларираните факти и получената информация, които са отстранени чрез подаването на коригираща декларация в 14-дневния срок по чл. 175ж, ал. 2 ЗСВ.

Към настоящия момент не са приключени проверките на 2 имуществени декларации, тъй като не е получена цялата информация от органите и институциите, пред които декларираните факти подлежат на вписване, обявяване или удостоверяване, и все още не е изтекъл 6-месечният срок по чл. 175д, ал. 1 ЗСВ за извършване на проверките.

2. АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

През 2022 г. във връзка с допуснати нарушения на задължението за подаване на декларации за имущество и интереси в законовите срокове в ИВСС са образувани 26 административнонаказателни производства (АНП), от които:

- 2 са срещу магистрати (1 прокурор и 1 младши прокурор), неподали в срок встъпителна декларация за имущество и интереси (чл. 175в, ал. 1, т. 1 ЗСВ). По тях са издадени 2 предупреждения по чл. 28 от ЗАНН поради маловажност на случая;

- 19 са срещу магистрати (13 съдии, 5 прокурори и 1 следовател), неподали в срок ежегодна декларация за имущество и интереси (чл. 175в, ал. 1, т. 2 ЗСВ). По тях са издадени 18 предупреждения по чл. 28 ЗАНН поради маловажност на случая и 1 наказателно постановление. Наказателното постановление е влязло в сила, а наложената с него глоба в размер на 300 лв. е платена изцяло.

- 3 са срещу лица, изгубили качеството прокурор, които не са подали в срок финална декларация за имущество и интереси (чл. 175, ал. 1, т. 3 ЗСВ). По тях са издадени 2 предупреждения по чл. 28 ЗАНН поради маловажност на случая и е сключено 1 споразумение по чл. 58г ЗАНН;

- 2 са срещу лица, изгубили качеството прокурор, които не са подали в срок окончателна декларация за имущество и интереси (чл. 175, ал. 1, т. 4 ЗСВ). По тях са сключени 2 споразумения по чл. 58г ЗАНН.

В обобщение, образуваните през 2022 г. 26 АНП са приключили с:

- **1 наказателно постановление**, което е влязло в сила, а наложената с него глоба в размер на 300 лв. е платена изцяло.

- **3 споразумения** по чл. 58г ЗАНН;

- **22 предупреждения** по чл. 28 ЗАНН.

Обстоятелството, че АНП, образувани през 2022 г. (26), са със 17 по-малко спрямо образуваните през 2021 г. (43) и с 30 по-малко спрямо образуваните през 2020 г. (56), се дължи на все по-доброто познаване от

магистратите на разпоредбите на ЗСВ, отнасящи се до задължението за подаване на декларации за имущество и интереси, за което допринесе и разяснителната кампания на ИВСС (чрез публикуването на съобщения на интернет страницата на Инспектората и изпращането им до медиите, както и до административните ръководители на органите на съдебната власт). 85 % от образуванияте през 2022 г. АНП са приключили с издаване на предупреждение по чл. 28 ЗАНН (22 бр.), тъй като наказващият орган, съобразявайки се с трайната и непротиворечива съдебна практика за периода 2018 г. – 2021 г., е приел, че при подаването на изискуемите имуществени декларации със закъснение от един до девет дни след изтичане на законовия срок се касае за маловажен случай и на основание чл. 28 ЗАНН е отправил писмено предупреждение до нарушителя, че при извършване на друго нарушение от същия вид, представляващо маловажен случай, в едногодишен срок от влизане в сила на предупреждението, за това друго нарушение ще му бъде наложено административно наказание. Важно е да се отбележи също, че 75 % от магистратите, до които наказващият орган е отправил предложение за сключване на споразумение по чл. 58г ЗАНН, са приели предложението, поради което броят на сключените споразумения по чл. 58г ЗАНН (3) е по-голям от броя на издадените НП (1).

Х. ПРОВЕРКИ ЗА ПОЧТЕНОСТ И КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ И ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО НАКЪРНЯВАТ ПРЕСТИЖА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ, И ПРОВЕРКИ, СВЪРЗАНИ С НАРУШАВАНЕ НЕЗАВИСИМОСТТА НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ

Проверките за почтеност и конфликт на интереси и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт и проверки, свързани с нарушаване независимостта на съдиите, прокурорите и следователите се извършват от Инспектората при условията и по реда на глава девета, раздел Іб ЗСВ (в сила от 01.01.2017 г.).

През периода 01.01.2022 г. - 31.12.2022 г. в Инспектората са образувани общо 106 преписки по сигнали, съдържащи твърдения за нарушения по чл. 175к, ал. 1 - 4 ЗСВ, 10 от които не бяха приключени към 31.12.2022 г.

По 13 преписки, образувани през 2022 г. е наредено извършване на проверка със заповед на главния инспектор, за установяване на достатъчно данни за извършено нарушение по чл. 175к ЗСВ.

От тези 13 проверки, наредени със заповед на главния инспектор, три са образувани за установяване на действия, водещи до нарушаване на независимостта на магистрата по чл. 175к, ал. 3 ЗСВ, девет - за установяване на действия, накърняващи престижа на съдебната власт по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ и една - за нарушения по чл. 175к, ал. 3 и ал. 4 ЗСВ.

От образуваните 13 проверки, 4 приключиха през 2022 г. с доклади, съдържащи становище за липсата на достатъчно данни за действия или бездействия, които накърняват престижа на съдебната власт, или свързани с нарушаването на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите.

Три от образуваните проверки приключиха през 2022 г. с предложения по чл. 312, ал. 1, т. 3 ЗСВ – за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание на магистрати за извършени нарушения по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ, описани в раздел „Дейност по чл. 54, ал. 1, т. 5 и 6 ЗСВ“.

От останалите 6 проверки, наредени със заповед на главния инспектор, 2 от които образувани за нарушения по чл. 175к, ал. 3 ЗСВ и 4 – за нарушения по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ, 5 бр. приключиха през 2023 г. с доклади, според които липсват достатъчно данни за такива нарушения, а една проверка все още не е приключила.

Извън проверките, наредени със заповед на главния инспектор, останалите **93 преписки**, образувани през 2022 г. по реда на глава девета, раздел Іб ЗСВ, **са прекратени със становища.**

Шестдесет преписки са прекратени със становище поради неотстраняване на нередовности на сигнала.

Останалите 33 преписки са прекратени със становища по различни причини: 8 бр., поради обстоятелството, че сигналите са подадени за конфликт на интереси по неприключени дела; 5 бр., поради изтекла давност за търсене на дисциплинарна отговорност; 16 бр., поради установеното по безспорен начин при предварителното проучване, че сигналите не са от компетентността на Инспектората към ВСС; 1 бр., поради освобождаване на магистрата, срещу когото е подаден сигнала, от длъжност; 1 бр., поради наличието на вече образувано дисциплинарно производство за същото нарушение и 2 бр., които са присъединени към други преписки.

Видно от изнесените статистически данни, през 2022 г. продължава тенденцията към известно покачване на броя на постъпващите сигнали, съдържащи данни за нарушения по чл. 175к, ал. 1 – 4 ЗСВ. През 2021 г. тези сигнали бяха 72, през 2020 г. – едва 50, докато през отчетния период са 106.

Увеличението на подадените сигнали се дължи както на разработените още през 2021 г. Насоки за подаване на сигнали за извършени нарушения по глава девета, раздел Іб ЗСВ, съдържащи указания относно необходимите реквизити на сигнала до ИВСС, така и на публикуваните на интернет сайта на ИВСС анонимизирани случаи на констатирани нарушения по чл. 175к от ЗСВ, за които има влезли в сила съдебни актове, с които допуснатите нарушения са приети за доказани.

Независимо обаче от увеличения брой сигнали, по които са образувани преписки по реда на глава девета, раздел Іб ЗСВ и въпреки предприетите от ИВСС мерки за разясняване на подателите на изискванията, на които следва

да отговарят сигналите, съдържащи твърдения за нарушения на интегритета, продължава практиката за подаване на нередовни сигнали, които не отговарят на изискванията на чл. 175л, ал. 5 ЗСВ. В повечето от подадените сигнали за нарушения по чл. 175к ЗСВ не се сочат нито конкретни данни за мястото и периода на извършване на твърдяното нарушение, нито има позоваване на документи или други източници, които съдържат информация, подкрепяща изложеното в сигнала, нито се посочват лица, които биха могли да потвърдят съобщеното или да предоставят допълнителна информация. Напротив, редовно в подаваните до ИВСС сигнали отсъства описание на деянието, за което се заявява, че представлява нарушение на интегритета и на обстоятелствата, при които е било извършено. След указване на подателите да отстранят нередовностите, същите преповтарят съдържанието на първоначално подадения сигнал и на практика не отстраняват допуснатите нередовности.

Не са малко и случаите, в които се подава сигнал за нарушение на интегритета само поради недоволство от постановен съдебен акт и когато на подателя на сигнала се укаже да даде сведения относно осъщественото поведение и за конкретните извършени от магистрата действия или бездействия, които противоречат на принципите за почтеност, същият не го прави, защото не е налице такова поведение.

Що се отнася до образуваните през отчетния период проверки, които са приключили с доклади за липса на данни за извършени нарушения по чл. 175к, ал. 1 - 4 ЗСВ, причините за прекратяването им са както липсата на установени нарушения на етичните правила, така и отчасти на законовата уредба, на база на която същите могат да бъдат установявани и доказвани. Инспекторатът може да изисква обяснения от проверяваните лица, писмени документи и сведения от трети лица, но доколкото не е разследващ орган и не разполага с правомощията на органите на предварителното производство, при липса на писмени доказателства или свидетели на извършеното нарушение, не може да събере достатъчно данни за извършването му, което налага прекратяване на проверката. Често третите лица, които имат знание за нарушението не съдействат в хода на проверката, а липсата на такова съдействие довежда до несъбирането на достатъчно данни за извършено нарушение.

Трудности при извършване на дейността на ИВСС по глава девета, раздел 1б ЗСВ създава и отсъствието на ясни законово идентифицирани съставомерни признаци на нарушенията на интегритета. В тази връзка ИВСС още през 2020 г. предложи на министъра на правосъдието изготвянето на изменения и допълнения в ЗСВ, с които да се регламентират всички съставомерни признаци на нарушенията по чл. 175к ЗСВ. Уредбата на възможните прояви на непочтеност е от изключителна важност, тъй като настоящите дефиниции в закона за „почтеност“, „независимост“, „накърняване на престижа на съдебната власт“ са неточни и неизчерпателни, и затрудняват

не само извършването на проверките от Инспектората, но и самите съдии, прокурори и следователи, у които при настоящата законодателна уредба не съществува яснота досежно конкретното поведение, което от гледна точка на етичните правила следва да спазват. В резултат на предложението ни министърът на правосъдието на 21.12.2020 г. създаде работна група за разработване на изменения и допълнения в ЗСВ, чиято работа беше прекратена през 2021 г. Впоследствие на заседания, проведени на 19.09.2022 г. и на 05.12.2022 г. предложенията ни от 2020 г. за промени в ЗСВ се обсъдиха от Съвета по прилагане на Националния координационен механизъм за върховенството на правото и се постигна съгласие за създаване отново на работна група в Министерство на правосъдието, която да разработи предложения за цялостно изменение и допълнение на ЗСВ. В този смисъл очакваме министърът на правосъдието да създаде работната група, за участието в която сме посочили представители.

С предприетите стъпки, описани по-горе, ИВСС положи всички възможни усилия за пълното изясняване на стандартите и очакванията по отношение на поведението на магистратите, и за повишаване ефективността на проверките за интегритет, извършвани по реда на глава девета, раздел 16 ЗСВ.

XI. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 15 ЗСВ

Инспекторатът към ВСС осъществява надзор за защита на физическите лица при обработване на личните им данни от съдилищата при осъществяване на техните правораздавателни функции и от Прокуратурата на Република България и следствените органи, когато обработването се извършва за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания, включително предпазването от заплахи за обществения ред и сигурност и тяхното предотвратяване.

Органите на съдебната власт, поради характера на своята дейност, се подчиняват на особен правен режим, когато обработват лични данни. В Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО, последователно е проведена идеята за ограничаване на правомощията на общите надзорни органи за защита на личните данни по отношение на съдилищата при осъществяване на техните правораздавателни функции. Това положение е изрично закрепено в чл. 55, пар. 3 от Регламент (ЕС) 2016/679, съгласно който надзорните органи не са компетентни да осъществяват надзор на дейностите по обработване, извършвани от съдилищата при изпълнение на съдебните им функции. Същото разрешение е

установено с разпоредбите на чл. 17, ал. 1, т. 2 във вр. чл. 42 и сл. ЗЗЛД и по отношение на Прокуратурата на Република България и следствените органи, когато обработват лични данни за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания. Тази уредба е мотивирана от европейския законодател в съображение 20 от Регламент (ЕС) 2016/679 и съображение 80 от Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. с необходимостта да се гарантира независимостта на органите на съдебната власт при изпълнението на съдебните им задължения, включително вземането на решения.

През 2022 г. в ИВСС са постъпили **14 жалби** от субекти на данни, **4 сигнала** от граждани, юридически лица и учреждения, съдържащи твърдения за допуснати нарушения от органи на съдебната власт и **3 искания** от административни ръководители на съдилища или от други държавни органи за изразяване на становище на надзорния орган относно задължения на съдилищата по прилагането на Регламент (ЕС) 2016/679 и ЗЗЛД.

Към този момент **производствата по подадените 14 жалби от субекти на данни са приключени**. Осем от жалбите са оставени без разглеждане, а производствата са прекратени, като 2 от тях са изпратени по компетентност на КЗЛД, а други 2 са преобразувани по искане на подателите в сигнали за допуснати нарушения при образуването, движението и приключването на прокурорски преписки. **По същество са разгледани 6 жалби от субекти на данни**. По една от жалбите (рег. № ЛДЖ-22-2/08.03.2022 г. по описа на ИВСС) е установено нарушение на задължението на администратора за установяване подходящо ниво на сигурност на данните, обработвани под негов контрол. Налице е пропуск при упражняване на контрол за спазване на мерките за персонална защита на данните, които гарантират, че достъпът до лични данни се осъществява само в рамките на необходимото за целите на изпълняваната длъжност или конкретно възложена задача, за реализиране на субективно право или законен интерес или друга подобна легитимна цел. При извършената проверка е установено, че съдебен деловодител в Софийския районен съд е осъществявал многократно достъп до чувствителни лични данни по конкретно съдебно дело, като този достъп не е бил част от възложените му служебни задачи и задължения. За допуснатото нарушение на администратора на лични данни са приложени принудителни административни мерки на основание чл. 58, пар. 2, б. „б“ от Регламент (ЕС) 2016/679 и на основание чл. 58, пар. 2, б. „г“ от Регламент (ЕС) 2016/679. Целта на първата мярка е да се предупреди официално администратора затова, че разгледаните операции по обработване на личните данни по делото, извършени от съдебен деловодител, нарушават разпоредбата на чл. 32, пар. 4 от Регламент (ЕС) 2016/679, а на втората – да се запознаят изрично всички съдебни служители в Софийски районен съд, които обработват лични данни в контекста на правораздавателната дейност на съда,

с мерките за персонална защита на личните данни, установени в Правилата за мерките и средствата за защита на личните данни, обработвани в СРС, като по този начин да се способства за предотвратяване на бъдещи нарушения. Решението на Инспектората по жалбата е обжалвано по установения в АПК ред и към момента не е влязло в сила.

При разглеждането на другите **5 жалби** от субекти на данни, които са оставени без уважение е установено, че те се отнасят до различни операции по обработване на лични данни по съдебни дела, при които данните се разкриват пред получатели по смисъла на чл. 4, пар. 9 от Регламент (ЕС) 2016/679. Те се изразяват в разкриване на данни от материалите по делата пред другите страни (ЛДЖ-22-3/17.03.2022 г., ЛДЖ-22-5/30.03.2022 г. и ЛДЖ-22-11/10.10.2022 г.), разкриване на обстоятелства по делата пред адвокат (ЛДЖ-22-7/09.08.2022 г.) и разкриване на данни пред адвокатски съвет при изпълнение на процедура за предоставяне на правна помощ (ЛДЖ-22-14/14.12.2022 г.).

От постъпилите **4 сигнала** за нарушения на правилата за защита на правата на субектите при обработване на личните им данни от органите на съдебната власт, 3 са оставени без разглеждане, като 2 от тях са препратени по компетентност на Комисията за защита на личните данни, тъй като не се отнасят до обработване на лични данни, осъществено от органите на съдебната власт при изпълнение на съдебната им функция. При разглеждане на единствения допустим сигнал за нарушения при обработване на лични данни от съдилищата при осъществяване на съдебната им функция, през 2022 г. не са констатирани нарушения на правилата за защита на личните данни. Производството по този сигнал е приключило със становище за липса на нарушение във фазата на предварителното проучване по реда на чл. 94ж, ал. 4 във вр. ал. 2 ПОДИВССДАЕ.

От образуваните **3 преписки по искания за становища** в областта на правото и практиките за защита на данните, ИВСС е изразил становище в определения от закона срок по 1 от тях, едно е препратено по компетентност на Комисията за защита на личните данни, а производството по третото от исканията не приключило към настоящия момент.

При изпълнение на надзорните си функции в областта на защита на правата на субектите при обработване на личните им данни, ИВСС изпълнява задачи като:

- да наблюдава и осигурява прилагането на Регламент (ЕС) 2016/679;
- да насърчава обществената информираност и разбиране на рисковете, правилата, гаранциите и правата, свързани с обработването;
- да насърчава информираността на администраторите и обработващите лични данни за задълженията им по Регламент (ЕС) 2016/679 и закона;
- да си сътрудничи с други надзорни органи, включително чрез обмен на информация;

- да наблюдава развитието в областта на информационните и комуникационните технологии, дотолкова доколкото то оказва влияние върху защитата на личните данни и др.

Задачите на Инспектората да наблюдава и осигурява прилагането на Регламент (ЕС) 2016/679 и на ЗЗЛД, както и да насърчава информираността на администраторите за задълженията им по тези нормативни актове, като част от надзорните му функции, имат особено значение, защото по отношение на обработването на лични данни, осъществявано от съдилищата и Прокуратурата на Република България при изпълнение на съдебните им функции, те не са задължени да определят длъжностно лице по защита на данните. Това разрешение е направено в уредбата с цел длъжностните лица по защита на данните при изпълнение на задачите си да не въздействат върху независимостта на органите на съдебната власт при осъществяване на съдебната им функция. Като резултат, функциите да бъдат подпомагани органите на съдебната власт в качеството на администратори на лични данни при изпълнение на съдебните им функции от лица с експертни познания в областта на правото и практиките за защита на данните, които по принцип се изпълняват от длъжностните лица по защита на данните, са възложени да се изпълняват от надзорния орган при изпълнение на задачата по чл. 17а, ал. 1, т. 1 ЗЗЛД и по чл. 79, ал. 1, т. 3 ЗЗЛД.

През 2022 г. Инспекторатът извърши деветнадесет планови проверки в ОС – Ямбол, РС – Елхово, ОС – Добрич, РС – Добрич, ОС – Силистра, РС – Силистра, ОС – Русе, РС – Русе, ОС – Габрово, РС – Севлиево, ОС – Стара Загора, РС – Казанлък, ОС – Смолян, РС – Смолян, ОС – Перник, РС – Перник, ОС – Видин, РС – Видин и в Прокуратурата на Република България. Предмет на проверките беше да се установи дали съдилищата и Прокуратурата на Република България като администратори на лични данни са запознати и спазват установения в чл. 5, пар. 2 от Регламент (ЕС) 2016/679 и в чл. 45, ал. 4 ЗЗЛД принцип за отчетност.

Целта на проверките беше да се провери прилагането на принципа за отчетност, установен в чл. 5, пар. 2 от Регламент (ЕС) 2016/679 и в чл. 45, ал. 4 ЗЗЛД и въз основа на направените при проверките констатации, ИВСС да предприеме действия по чл. 57, пар. 1, б. „г“ от Регламент (ЕС) 2016/679 и по чл. 79, ал. 1, т. 3 ЗЗЛД за насърчаване на осведомеността на органите на съдебната власт за задълженията им като администратори на лични данни.

Проверките се извършиха по документи, за да се съобрази натовареността на инспекторите с извършването на комплексните планови проверки по срочното образуване, движение и приключване на съдебните дела и прокурорските преписки на място в органите на съдебната власт. Част от обстоятелствата от предмета на проверката в Прокуратурата на Република България бяха установени чрез проверка на място, тъй като те са свързани със спазването на изискванията на чл. 63, ал. 1 и ал. 2 ЗЗЛД относно

възможностите на системите за автоматизирано обработване на данни да водят системни дневници (логове), тяхното съдържание, съхранение и използване. Този подход беше наложен, за да се провери спазването на § 45 от ПЗР от ЗИД на ЗЗЛД (ДВ, бр. 17 от 2019 г.), съгласно който системите за автоматизирано обработване, използвани от компетентните органи по чл. 42, ал. 4 за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания, включително предпазването от заплахи за общественения ред и сигурност и тяхното предотвратяване, създадени преди 6 май 2016 г., се привеждат в съответствие с чл. 63, ал. 1 и 2 до 6 май 2023 г. За целите на проверката са разгледани функциониращите в ПРБ автоматизирани информационни системи – Унифицирана информационна система на ПРБ (УИС), Централизирана информационна система на следствените служби (ЦИССС) и Единна информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП).

Всяко конкретно достъпване в УИС, ЦИССС и ЕИСПП се регистрира автоматизирано в одитен журнал и се съхранява, като за УИС е определен срок за съхранение от минимум 5 години, съгласно заповед на главния прокурор.

Към настоящия момент в системните журнали се съхранява цялата събрана информация от началото на работа на трите системи. Системните дневници (логове) са организирани така, че да обхващат и съхраняват широк набор от данни, което позволява директно проследяване на настъпили събития в системата. Администрирането и наблюдението на логовете се извършва с помощта на вградени инструменти в използваната система за управление на бази данни по ясни критерии и с ограничени права, като така е осигурена и защита от манипулация на записите.

При проверката на място в сградата на случаен принцип са подбрани записи от системните дневници на трите системи и са разгледани за съответствие с изискванията на ЗЗЛД. Констатирано е, че системите за автоматизирано обработване на данни, въведени в експлоатация в ПРБ, водят системни дневници (логове), в които се отразяват операции като събиране, промяна, справки, разкриване, включително предаване, комбиниране и изтриване на лични данни. При извършване на справка или разкриване на данни тези дневници дават възможност за установяване на основанието, датата и часа на тези операции и доколкото е възможно – идентификацията на лицето, което е направило справка или е разкрило личните данни, както и данни, идентифициращи получателите на тези лични данни. В този смисъл проверката установи, че Прокуратурата на Република България спазва изискванията на чл. 63, ал. 1 и ал. 2 ЗЗЛД и е изпълнила задължението по § 45 от ПЗР от ЗИД на ЗЗЛД (ДВ, бр. 17 от 2019 г.).

При извършване на плановите проверки за спазване на принципа за отчетност, Инспекторатът към ВСС прие, че органите на съдебната власт ще бъдат в състояние да докажат, че спазват принципа за отчетност, ако са

идентифицирали естеството, обхвата и целите, за които обработват лични данни в контекста на правораздавателната дейност и са изготвили документи за предприетите от тях мерки за защита на правата на субектите поне в следните четири направления: в отношенията със субектите; по отношение на сигурността на личните данни; в отношенията с надзорния орган; други изисквания за отчетност. Извършването на проверките по този начин на практика позволява непосредствено да се установи дали и по какъв начин компетентните органи прилагат нормативните изисквания за прозрачност в отношенията си със субектите, и специалните изисквания за водене на отчетност. По отношение на изискванията за създаване на сигурност на данните и за комуникация с надзорните органи се установява дали компетентните органи са запознати със задълженията си и по какъв начин са документирали предприетите от тях мерки в тази насока.

При плановите проверки се установи, че 10 от проверените съдилища, а именно - ОС – Добрич, РС – Добрич, ОС – Габрово, РС – Севлиево, ОС – Стара Загора, РС – Казанлък, ОС – Смолян, ОС – Перник, ОС – Видин и РС – Видин, както и Прокуратурата на Република България са изпълнили всички изисквания на Регламент (ЕС) 2016/679 и на ЗЗЛД за спазване на принципа за отчетност. При проверките на останалите съдилища са установени малко на брой повтарящи се пропуски в съдържанието на изготвените от съдилищата документи, доказващи спазването на отделните изисквания, установени в Регламент (ЕС) 2016/679 и в чл. 45, ал. 4 ЗЗЛД. Съобразно възприетите при проверките критерии по отношение на действията, които съдилищата предприемат в отношенията със субектите, по отношение на сигурността на личните данни, в отношенията с надзорния орган и по някои други изисквания за отчетност се установи следното:

- по отношение на приетите от съдилищата правила за спазване на принципа за прозрачност по чл. 5, пар. 1, т. 1 от Регламент (ЕС) 2016/679 ИВСС констатира, че такива са приети от всички съдилища. От проверките на тяхното съдържание се установи, че съдилищата са идентифицирали и предоставят на субектите необходимата информация за целта, обхвата и естеството на обработваните данни, както и за основните права по чл. 15 – чл. 22 от Регламент (ЕС) 2016/679, и за начина на упражняването им. Отделни пропуски са установени в съдържанието на документите за прозрачност, приети в ОС – Силистра и в РС – Силистра, като в тях не е изрично посочено, че правото на жалба до компетентен надзорен орган, когато правата на субектите са нарушени при обработване на личните им данни в контекста на правораздавателната дейност, се упражнява пред ИВСС съгласно чл. 17, ал. 1 ЗЗЛД;

В отделни случаи се констатира пропуск при предоставяне на информация до субектите по отношение на техните права при обработване на

личните им данни в контекста на правораздавателната дейност за целите на наказателното преследване по чл. 42 ЗЗЛД. Той се обяснява с разликите в основанията за предоставяне и в обхвата на тази информация. На основание чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗЗЛД администраторите са длъжни да предоставят на субектите на данни информация за възможността им при отказ по чл. 54, ал. 3, по чл. 55, ал. 3 и 4 и чл. 56, ал. 6 и 7 ЗЗЛД да упражнят правата си на информация, на достъп до данните, право на коригиране, допълване, изтриване или ограничаване на обработването чрез ИВСС. В комуникацията със субектите на данни тази информация липсва. Това е установено при извършените планови проверки на ОС – Русе и РС – Елхово;

- по отношение на мерките за сигурност на данните се установи, че във всички проверени съдилища са предприети действия за документиране на действията за установяване на подходящо ниво на сигурност на данните. Като пропуск в създаването на отчетност за тези действия, се установи, че в ОС – Русе, РС – Русе и РС – Елхово не е извършен анализ на рисковете на основание чл. 32, пар. 2 от Регламент (ЕС) 2016/679 респективно – на основание чл. 66, ал. 1 ЗЗЛД. Анализът на риска е задължителен елемент от процеса по управление на риска за защитата на личните данни. Съгласно чл. 32, пар. 2 от Регламент (ЕС) 2016/679, респективно - на основание чл. 66, ал. 1 ЗЗЛД, той предхожда и обуславя прилагането на подходящи технически и организационни мерки за сигурност на данните. Като такъв той се прилага спрямо всички операции по обработване, извършвани под контрола на администратора. Като резултат от него се определят всички рискове, които могат да засегнат правата на физическите лица при обработване на личните им данни. В тази връзка на съдилищата са дадени препоръки да бъде извършен анализ на рисковете с различна вероятност и тежест за правата на субектите, чиито данни се обработват в контекста на правораздавателната дейност, като въведените технически и организационни мерки за защита на данните бъдат съобразени с резултатите от анализа на риска;

- по отношение на комуникацията с надзорния орган се установи, че всички проверени съдилища са приели процедура за уведомяване на надзорния орган в случай на нарушение на сигурността на личните данни. От съдържанието на тези процедури се констатира, че в само в РС – Елхово, не са уредени изрично случаите, когато нарушението на сигурността засяга лични данни, обработвани от съдилищата в контекста на правораздавателната дейност. В тези случаи на основание чл. 33 от Регламент (ЕС) 2016/679 във вр. с чл. 17, ал. 1 ЗЗЛД за нарушението следва да се уведоми компетентния надзорен орган в лицето на ИВСС, а ако нарушението засяга лични данни, обработвани за целите по чл. 42, ал. 1 ЗЗЛД, то уведомяването се извършва на основание чл. 67, ал. 1 ЗЗЛД;

- по отношение на изискването за водене на регистър на дейностите по обработване на лични данни се установи, че всички проверени съдилища са

спазили изискването за водене на регистър на дейностите по обработване на лични данни на основание чл. 30, пар. 1 от Регламент (ЕС) 2016/679, респективно - чл. 62, ал. 1 ЗЗЛД.

Съобразно направените при проверките констатации, ИВСС възприе подхода да отправи препоръки до съдилищата да изменят и допълнят съдържанието на приетите от тях документи за отчетност в случаите, в които то не отговаря на установените нормативни изисквания. Към този момент всички дадени препоръки до съдилищата са изпълнени, като за това е получена обратна информация в ИВСС.

Анализът на резултатите от проверките показва, че органите на съдебната власт познават добре задълженията, които имат при обработване на лични данни в контекста на правораздавателната си дейност. Все по - добре се познава промяната в обхвата на надзорната компетентност на общите надзорни органи по защита на личните данни, въведена с новата правна рамка през 2018 година. Тя е въведена в чл. 55, пар. 3 от Регламент (ЕС) 2016/679 и в чл. 78, ал. 2 ЗЗЛД и предвижда, че на Инспектората към ВСС са възложени правомощията да осъществява надзор за защита на физическите лица при обработване на личните им данни от съдилищата при осъществяване на техните функции на органи на съдебната власт и от прокуратурата и следствените органи, когато обработването се извършва за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания, включително предпазването от заплахи за обществения ред и сигурност и тяхното предотвратяване. Този извод се потвърждава от установените при проверките факти, че по отношение на личните данни, обработвани в контекста на правораздавателната дейност, съдилищата предоставят на субектите на данни информация за правото им на жалба до ИВСС.

Като положителна констатация следва да се посочи, че само в две от проверените съдилища (ОС – Русе и РС – Елхово) в комуникацията със субектите на данни е пропусната информацията по чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗЗЛД относно правата на субектите при обработване на личните им данни за целите на наказателното преследване по чл. 42 ЗЗЛД. Това се обяснява с разликите в основанието за предоставяне и в обхвата на тази информация. На основание чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗЗЛД, администраторите са длъжни да предоставят на субектите на данни информация за възможността им при отказ по чл. 54, ал. 3, по чл. 55, ал. 3 и 4 и чл. 56, ал. 6 и 7 ЗЗЛД да упражнят правата си на информация, на достъп до данните, право на коригиране, допълване, изтриване или ограничаване на обработването чрез ИВСС.

В процедурите за уведомяване на надзорния орган в случай на нарушение на сигурността на личните данни само в един от проверените съдилища е допуснат пропуск, при посочване на компетентния надзорен орган, който следва да бъде уведомен от администратора в случай на нарушение на

сигурността на лични данни, обработвани от съдилищата в контекста на правораздавателната дейност. В тези случаи на основание чл. 33 от Регламент (ЕС) 2016/679, съответно - на основание чл. 67, ал. 1 ЗЗЛД, се уведомява Инспекторатът към ВСС.

Като положителна тенденция следва да се отбележи, че изискването за водене на регистър на дейностите по обработване на лични данни на основание чл. 30, пар. 1 от Регламент (ЕС) 2016/679 и чл. 62, ал. 1 ЗЗЛД, се спазва от всички проверени през 2022 г. органи на съдебната власт.

XII. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 5 и 6 ЗСВ

За периода 01.01.2022 г. - 31.12.2022 г. ИВСС отправи следните предложения за налагане на дисциплиниращи мерки и дисциплинарни наказания:

1. До Висшия съдебен съвет:

На основание чл. 312, ал. 1, т. 3 ЗСВ са отправени 7 предложения за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание на съдия, прокурор или следовател:

1.1. ИВСС отправи предложение през м. март 2022 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в РС – Самоков за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в акта за резултати от извършената комплексна планова проверка на РС – Самоков, възложена със заповед № ПП-21-46/15.11.2021 г. на главния инспектор. С решение по т. 8.1 от протокол № 12 от заседание от 22.03.2022 г. СК на ВСС е отказала да образува дисциплинарно производство по направеното предложение. С решение по т. 8.2 от протокол № 12 от същото заседание СК на ВСС е изпратила акта за резултати от извършената комплексна планова проверка на РС – Самоков, възложена със заповед № ПП-21-46/15.11.2021 г. на главния инспектор, на председателя на РС – Самоков, председателя на Апелативен съд – София, председателя на ВКС и на министъра на правосъдието, по компетентност. По жалба на ИВСС срещу решението на СК на ВСС е образувано адм.д. № 3318/2022 г. по описа на ВАС. С определение от 14.11.2022 г. ВАС е отменил решение по т. 8.1 от протокол № 12 от заседание от 22.03.2022 г. на СК на ВСС, с което е отказано образуване на дисциплинарно производство срещу съдията и е върнал преписката на административния орган за продължаване на административно-производствените действия. С решение по т. 22 от протокол № 47 от заседание от 13.12.2022 г. на СК на ВСС е образувано ДД № 13/2022 г. по описа на ВСС. С решение на СК на ВСС по т. 3 от протокол № 11 от 28.03.2023 г. на привлеченото към дисциплинарна отговорност лице е наложено наказание „забележка”.

1.2. ИВСС отправи предложение през м. март 2022 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в РС – Самоков за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в акта за резултати от извършената комплексна планова проверка на РС – Самоков, възложена със заповед № ПП-21-46/15.11.2021 г. на главния инспектор. С решение по т. 9.1 от протокол № 12 от заседание от 22.03.2022 г. СК на ВСС е отказала да образува дисциплинарно производство по направеното предложение. С решение по т. 9.2 от протокол № 12 от същото заседание СК на ВСС е изпратила акта за резултати от извършената комплексна планова проверка на РС – Самоков, възложена със заповед № ПП-21-46/15.11.2021 г. на главния инспектор, на председателя на РС – Самоков, председателя на Апелативен съд – София, председателя на ВКС и на министъра на правосъдието, по компетентност. По жалба на ИВСС срещу решението на СК на ВСС е образувано адм.д. № 3319/2022 г. по описа на ВАС. С определение от 01.12.2022 г. ВАС е отменил решение по т. 9.1 от протокол № 12 от заседание от 22.03.2022 г. на СК на ВСС, с което е отказано образуване на дисциплинарно производство срещу съдията и е върнал преписката на административния орган за продължаване на административно-производствените действия. С решение по т. 4 от протокол № 1 от заседание от 17.01.2023 г. на СК на ВСС е образувано ДД № 2/2023 г. по описа на ВСС. Дисциплинарното производство не е приключено към момента на изготвяне на доклада.

1.3. ИВСС отправи предложение през м. април 2022 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в ОС – Кюстендил за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в акта за резултати от извършената комплексна планова проверка на ОС – Кюстендил, възложена със заповед № ПП-21-53/19.11.2021 г. на главния инспектор. С решение по т. 39.1 от протокол № 17 от заседание от 19.04.2022 г. СК на ВСС е отказала да образува дисциплинарно производство по направеното предложение. С решение по т. 39.2 от протокол № 17 от същото заседание СК на ВСС е изпратила акта за резултати от извършената комплексна планова проверка на ОС – Кюстендил, възложена със заповед № ПП-21-53/19.11.2021 г. на главния инспектор, на председателя на ОС – Кюстендил, председателя на Апелативен съд – София, председателя на ВКС и на министъра на правосъдието, по компетентност. По жалба на ИВСС срещу решението на СК на ВСС е образувано адм.д. № 4654/2022 г. по описа на ВАС. С определение от 03.11.2022 г. ВАС е отменил решение по т. 39.1 от протокол № 17 от заседание от 19.04.2022 г. на СК на ВСС, с което е отказано образуване на дисциплинарно производство срещу съдията и е върнал преписката на административния орган за продължаване на

административно-производствените действия. С решение по т. 4 от протокол № 46 от заседание от 06.12.2022 г. на СК на ВСС е образувано ДД № 11/2022 г. по описа на ВСС. С решение на СК на ВСС по т. 1 от протокол № 9 от 14.03.2023 г. дисциплинарното производство срещу привлеченото към дисциплинарна отговорност лице е прекратено на основание чл. 310, ал. 1 ЗСВ в частта относно допуснато бездействие по конкретни дела, а във връзка с останалата част от направеното предложение с рег. индекс ВСС-6239/11.04.2022 г. не е наложено дисциплинарно наказание.

1.4. ИВСС отправи предложение през м. юни 2022 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 3, вр. чл. 175к, ал. 4 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е направено след извършена проверка, образувана за нарушение по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ и въз основа на мотивиран доклад на инспектора, осъществил проверката. С решение по т. 3.1 от протокол № 26 от заседание от 26.06.2022 г. СК на ВСС е отказала да образува дисциплинарно производство по направеното предложение. С решение по т. 26.2 от протокол № 26 от същото заседание СК на ВСС е изпратила препис от решението, ведно с направеното предложение на ИВСС на председателя на СРС, председателя на СГС, председателя на Апелативен съд – София и председателя на ВКС и на министъра на правосъдието, по компетентност. По жалба на ИВСС срещу решението на СК на ВСС е образувано адм.д. № 8134/2022 г. по описа на ВАС. С определение от 10.11.2022 г. ВАС е отменил решение по т. 3.1 от протокол № 26 от заседание от 26.06.2022 г. на СК на ВСС, с което е отказано образуване на дисциплинарно производство срещу съдията и е върнал преписката на административния орган за продължаване на административно-производствените действия. С решение по т. 6.3 от протокол № 47 от заседание от 13.12.2023 г. СК на ВСС е образувано ДД № 12/2022 г. по описа на ВСС, производството по което към момента на изготвяне на доклада не е приключено.

1.5. ИВСС отправи предложение през м. юли 2022 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в Административен съд – Варна за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в акта за резултати от извършената проверка в Административен съд – Варна, възложена със заповед № СС-22-1/18.03.2022 г. на главния инспектор. С решение по т. 37.1 от протокол № 28 от заседание от 12.07.2022 г. СК на ВСС е отказала да образува дисциплинарно производство по направеното предложение. С решение по т. 37.2 от протокол № 28 от същото заседание СК на ВСС е изпратила акта за резултати от извършената проверка в Административен съд – Варна на председателя на АдмС – Варна, председателя на ВАС и на министъра на

правосъдието, по компетентност. По жалба на ИВСС срещу решението на СК на ВСС е образувано адм. д. № 8186/2022 г. по описа на ВАС. С определение от 16.11.2022 г. ВАС е отменил решение по т. 37.1 от протокол № 28 от заседание от 12.07.2022 г. на СК на ВСС, с което е отказано образуване на дисциплинарно производство срещу съдията и е върнал преписката на административния орган за продължаване на административно-производствените действия. С решение по т. 3 от протокол № 1 от заседание от 17.01.2023 г. на СК на ВСС е образувано ДД № 1/2023 г. по описа на ВСС, производството по което е спряно с решение по т. 2 от протокол № 10 от заседание от 21.03.2023 г. на СК на ВСС, до влизане в сила на решение по т. 2 от протокол № 8 от заседание от 07.03.2023 г. на СК на ВСС.

1.6. ИВСС отправи предложение през м. май 2022 г. до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в Районен съд – Плевен за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 3 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е направено след извършена проверка, образувана за нарушение по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ и въз основа на мотивиран доклад на инспектора, осъществил проверката. С решение по т. 4.1 от протокол № 24 от заседание от 16.06.2022 г. СК на ВСС е отказала да образува дисциплинарно производство по направеното предложение. Решението на СК на ВСС не е обжалвано от ИВСС.

1.7. ИВСС отправи предложение през м. август 2022 г. до ПК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу прокурор в Окръжна прокуратура - Добрич за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 3, вр. чл. 175к, ал. 4 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е направено след извършена проверка, образувана за нарушение по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ и въз основа на мотивиран доклад на инспектора, осъществил проверката. С решение по т. 2. от протокол № 31 от заседание от 14.09.2022 г. ПК на ВСС е отказала да образува дисциплинарно производство по направеното предложение. По жалба на ИВСС срещу решението на ПК на ВСС е образувано адм.д. № 9617/2022 г. по описа на ВАС. С определение от 03.11.2022 г. ВАС е отменил решение по т. 2 от протокол № 31 от заседание от 14.09.2022 г. ПК на ВСС, с което е отказано образуване на дисциплинарно производство срещу съдията и е върнал преписката на административния орган за продължаване на административно-производствените действия. С решение по т. 12 от протокол № 44 от заседание от 30.11.2022 г. ПК на ВСС е отказала да образува дисциплинарно производство по направеното предложение. По жалба на ИВСС срещу решението на ПК на ВСС е образувано е адм. д. № 24/ 2023 г. по описа на ВАС.

1.8. Няма отправени предложения през предходни години до ВСС, по които са образувани дисциплинарни производства, неприключени към 31.12.2022 г.

2. Сигнали, отправени през 2022 г. до административните ръководители:

На основание чл. 54, ал. 1, т. 5 във връзка с чл. 311, т. 1 и чл. 327 ЗСВ са отправени **21 сигнала** до административни ръководители на органи на съдебната власт за налагане на дисциплинираща мярка по чл. 327 ЗСВ или за ангажиране на дисциплинарната отговорност на съдия, прокурор или следовател за допуснати от тях забави по движението и/или приключването на конкретно дело/преписка, като някои сигнали съдържат предложения за повече от един магистрат.

2.1 До административните ръководители на съдилищата: СГС - 6 сигнала, като за двама съдии са отправени по 2 сигнала; ОС – Враца – 1 сигнал за и.ф. адм. ръководител - председател на районен съд от съдебния район; ОС – Кюстендил – 1 сигнал; СРС - 7 сигнала; РС – Пловдив – 1 сигнал; РС – Мездра – 1 сигнал; РС – Панагюрище – 1 сигнал;.

Във връзка с отправените сигнали е постъпила информация от административните ръководители, както следва:

Административният ръководител на СГС е информирал ИВСС, че за двама от съдиите, за които Инспекторатът е отправил по два сигнала, е образувал дисциплинарни производства, а за един съдия е преценил, че не са налице предпоставките за налагане на дисциплинираща мярка.

Административният ръководител на ОС – Враца е информирал ИВСС, че е издал заповед за налагане на дисциплинираща мярка по чл. 327 ЗСВ на и.ф. адм. ръководител - председател на районен съд от съдебния район.

Административният ръководител на ОС – Кюстендил е информирал ИВСС, че е започната процедурата за налагане на дисциплинираща мярка на съдията.

Административният ръководител на СРС е информирал ИВСС, че на основание извършените проверки е преценил, че не следва да се предприемат дисциплиниращи мерки, съответно дисциплинарни наказания спрямо предложените съдии.

Административният ръководител на РС – Пловдив е уведомил ИВСС, че ще извърши допълнителна проверка с оглед преценка налице ли са основанията за налагане на дисциплинираща мярка по чл. 327 ЗСВ на съдията.

Административният ръководител на РС – Мездра е уведомил ИВСС, че не са налице предпоставки за налагане на дисциплинираща мярка на съдията.

Административният ръководител на РС – Панагюрище е информирал ИВСС, че е издал заповед за налагане на дисциплинираща мярка по чл. 327 ЗСВ на съдия.

2.2. До административните ръководители на прокуратурите: Специализирана прокуратура – 1 сигнал за трима прокурори; ОП – Пловдив – 1 сигнал за един прокурор и един следовател; РП – Перник – 1 сигнал;

Във връзка с отправените сигнали е постъпила информация от административните ръководители, както следва:

Административният ръководител на Специализираната прокуратура е информирал ИВСС, че за двама от прокурорите не са налице основания за налагане на дисциплинираща мярка, а по отношение на третия прокурор е постъпила информация, че същият е командирован в друг орган на съдебната власт.

Административният ръководител на ОП – Пловдив е информирал ИВСС, че по отношение на следователя е образувано дисциплинарно производство, а по отношение на прокурора не са налице предпоставките за налагане на дисциплинираща мярка или дисциплинарно наказание.

Административният ръководител на РП – Перник е информирал ИВСС, че не са налице основания за ангажиране на дисциплинарната отговорност на прокурора.

2.3. На основание чл. 58, ал. 2 ЗСВ във връзка с чл. 311, т. 1 и чл. 327 ЗСВ с акт за резултати от извършени комплексни планови проверки са отправени препоръки до административните ръководители - председатели на ОС - Кюстендил и на ОС - Перник да упражнят правомощието си по чл. 327, ал. 1 ЗСВ по отношение на трима съдии (двама от ОС - Кюстендил и един от ОС - Перник) с оглед констатирани допуснати нарушения на процесуалните срокове за изготвяне на съдебни актове.

Постъпила е обратна информация от председателя на ОС-Кюстендил, с която уведомява ИВСС, че не са налице основания за упражняване на правомощието му по чл. 327 ЗСВ по отношение на двамата съдии. От председателя на ОС- Перник не е постъпил отговор относно изпълнение на отправената препоръка.

ХІІІ. ДЕЙНОСТ ПО чл. 304, ал. 2 ЗСВ

През 2022 г., в резултат на извършена комплексна планова проверка в Административен съд - Добрич по Заповед № ПП-22-32/03.06.2022 г. на главния инспектор, Инспекторатът към Висшия съдебен съвет предложи на председателя на Върховния административен съд Георги Чолаков, да внесе предложение за поощрение до СК на ВСС по отношение на Красимира Иванова – административен ръководител - председател на АдмС - Добрич.

Предложението е отправено с оглед положителните констатации от извършената проверка: отлични резултати, постигнати от административния ръководител на съда през двете проверени години - 2020 г. и 2021 г. и изключително добросъвестно изпълнение на служебните задължения като

съдия, показан висок професионализъм, почтеност, добра подготовка и положени усилия за издигане авторитета на съдебната власт.

XIV. ДЕЙНОСТ на ИВСС по изпълнение на мярка „Укрепване ролята на ИВСС за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт“, заложен в Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България за 2022 г.

В изпълнение на мярка „Укрепване ролята на Инспектората към висшия съдебен съвет (ИВСС) за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт“, заложен в реформа 2: „Противодействие на корупцията“ в Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) на Република България за 2022 г., изпълнение на ключов етап 219 от НПВУ, Инспекторатът предприе следните дейности:

1. По първия индикатор: ИВСС да „преразглежда етичните насоки за поведение на магистратите, в сътрудничество с Висшия съдебен съвет и обобщава добрите и лошите практики по отношение на спазването на етичните правила, в съответствие с относимите европейски и международни стандарти“, **се изготвиха три анализа:**

1. първият – анализ на практиката на ИВСС по глава девета, раздел Ia и раздел Ib ЗСВ за 2021 г. с обобщение на добрите и лошите практики по отношение спазването на етичните правила от съдиите, прокурорите и следователите;

2. вторият – анализ на практиката на Върховният административен съд (ВАС) по Кодекса за етично поведение на българските магистрати за периода 2017 г. – 2021 г.;

3. третият – обобщен анализ на приключените производства по Кодекса за етично поведение на българските магистрати (КЕПБМ), образувани пред комисиите по професионална етика (КПЕ) към органите на съдебната власт за 2021 г.

В първия анализ са изведени добрите и лошите практики на съдиите, прокурорите и следователите, през призмата на извършваните от Инспектората проверки - във връзка с декларирането на имуществото и интересите им и във връзка със спазването на етичните правила, в съответствие с установените европейски и международни стандарти.

С втория анализ, през призмата на практиката на ВАС, е идентифицирано поведение на магистратите, което би могло да послужи за актуализиране на КЕПБМ, за предприемане на мерки от законодателно естество за създаване на механизъм за деонтологична превенция, както и за преосмисляне приложението на чл. 324 ЗСВ относно оповестяване на влязлото в сила решение по дисциплинарното производство.

С третия анализ на приключените производства по КЕПБМ, образувани пред КПЕ към органите на съдебната власт са установени добри практики във връзка с изпълнението на правомощията им по Кодекса, но са идентифицирани за обсъждане и редица въпроси, на които следва да бъде даден отговор.

Анализите са публикувани на интернет страницата на Инспектората и са достъпни за всички – както за магистратите, за които ще имат характер на помагало по отношение на това кое поведение съдът счита за нарушение на Кодекса, така и за всички лица, които желаят да подадат сигнал за поведение, несъвместимо с КЕПБМ.

С изготвянето на трите анализа се изпълни първият индикатор по възложената на ИВСС мярка по НПВУ, а именно да „обобщава добрите и лошите практики по отношение на спазването на етичните правила в съответствие със съответните европейски и международни стандарти“.

2. По втория индикатор: ИВСС да „организира и провежда антикорупционни обучения, както и обучения относно почтеността и конфликт на интереси“.

ИВСС изпълнени и този индикатор, като в периода 06 – 15 декември 2022 г. проведе **шест обучения** във връзка с проверките на имуществените декларации на магистратите в петте апелативни съдебни района, като в Софийски апелативен район се проведеха две обучения - едно за съдии и едно за прокурори и следователи.

С провеждане на планираните обучения се обсъдиха практически въпроси относно деклариране на имуществото и интересите от страна на съдиите, прокурорите и следователите и ролята на подаваните от тях декларации за превенция на конфликта на интереси и противодействие на корупцията в съдебната власт. По този начин ИВСС изпълни заложения критерий в НПВУ.

3. По третия индикатор: ИВСС да „въведе образец за докладване по приключването на делата в рамките на законово определените срокове“.

Този индикатор също е изпълнен. На заседание на ИВСС, проведено на 01.11.2022 г., се приеха **образци за приключването на делата** за всички съдилища – районни, окръжни, военни, административни, апелативни, Върховен административен съд и Върховен касационен съд, както и за прокуратурите.

Инспекторатът изпрати писмо с указания до административните ръководители на съдилищата и главния прокурор на Република България за необходимостта от предоставяне на информацията по приключените дела и преписки по образците на ИВСС за 2022 г.

Първото отчитане по образците на ИВСС включи образуваните дела и преписки през 2022 г., т. е. извършва се годишно отчитане на органите на съдебната власт, като информацията се предостави до 15.03.2023 г. Постъпилите данни от органите на съдебната власт се обобщиха и въз основа на тях се изготви **анализ от звено „Аналитично“ на ИВСС**, обсъден в раздел V. Дейност по отчитане приключването на делата и преписките в установените срокове от съдилищата, прокуратурата и следствените органи от доклада.

Анализът на данните дава възможност да се направят изводи както за сročността на приключването на делата и преписките, така и за видовете дела, разглеждането на които продължава по-дълго. Тези данни ще бъдат и индикатор за евентуално включване на конкретни органи на съдебната власт в годишната програма на Инспектората за извършване на комплексни планови проверки.

4. По четвъртия индикатор: ИВСС да „въведе образци и процедури за редовно докладване и публикуване на резултатите от приключилите дела“.

Този критерий е изпълнен. С решение на ИВСС от проведеното на 22.11.2022 г. заседание се прие **Правилник за допълнение в Правилника за организацията и дейността на ИВСС и за дейността на администрацията и на експертите** (ДВ, бр. 02.12.2022 г.), в който е разписана процедурата за приемане от ИВСС на образци за докладване и отчитане приключването на делата в рамките на законово определените срокове. Разписана е и процедурата за изготвяне на анализ и публикуване на резултатите от приключените дела.

Според приетата в Правилника процедура, информацията по образците на ИВСС за предходната година трябва да постъпва в Инспектората до 15 март всяка година, да се анализира от звено „Аналитично“ до 15 април, като се изготви анализ за приключените дела на съдилищата и анализ за приключените дела и преписки на прокуратурата и следствените органи. Съгласно приетите разпоредби образците, ведно с анализите се публикуват на интернет страницата на Инспектората.

С така предприетите стъпки се изпълниха всички индикатори по мярката, заложена в НПВУ.

XV. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

И през 2022 г. продължи доброто сътрудничество и взаимодействие между ИВСС и Висшия съдебен съвет, които намират изражение в различни насоки.

Инспекторатът към ВСС създаде и поддържа база данни с информация за извършените проверки на съдии, прокурори и следователи. Информацията се предоставя своевременно на ВСС както във връзка с процедурите по атестиране и кариерно израстване на магистратите, така и с оглед реализиране

на дисциплинарната им отговорност в случаи на допуснати дисциплинарни нарушения.

Част от работата по подпомагане на ВСС се изразява в това, че Инспекторатът предоставя информация на Комисиите по атестирането и конкурсите към съдийската колегия и прокурорската колегия на ВСС, както и на Комисиите по професионална етика към двете колегии на ВСС в случаите на започване на процедури по атестиране, повишаване в длъжност и преместване на магистрати, за извършените от ИВСС проверки на съдии, прокурори и следователи по сигнали, включително такива по глава девета, раздели Ia и Ib ЗСВ, по заявления срещу нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок по глава трета „а“ ЗСВ, както и за резултатите от тези проверки.

Инспекторатът предоставя също информация на Комисия „Дисциплинарна дейност и взаимодействие с ИВСС“ към съдийската колегия на ВСС за предприетите мерки от административните ръководители на органите на съдебната власт във връзка с отправените препоръки по сигнали на основание чл. 54, ал.1, т. 5 ЗСВ, както и за изпълнението на препоръките, дадени от ИВСС в актовете за резултати от комплексните, контролните, инцидентните и тематичните проверки.

През отчетния период (01.01.2022 г. – 31.12.2022 г.) Инспекторатът изготви четири тримесечни отчета по глава трета „а“ от Закона за съдебната власт за установените нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, които са изпратени на Висшия съдебен съвет. Въз основа на проверките на заявленията по глава трета „а“ ЗСВ, извършени от състави на специализираното звено в ИВСС, МП преценява сключването на споразумения и изплащането на обезщетения за забавено правосъдие.

XVI. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Инспекторатът към ВСС е пълноправен член на Европейската мрежа на службите за съдебна инспекция (RESIJ) още от 2019 г., създадена с цел взаимно подобряване и обогатяване на практиките и методологията на националните служби за съдебна инспекция. В Мрежата, освен България, членуват инспекционните служби на Белгия, Испания, Франция, Италия, Португалия и Румъния. Инспекторът на правосъдието на Република Албания участва в RESIJ със статут на наблюдател. През 2020 г. ИВСС, който е сред активните членове на Мрежата, изготви проект на Европейска харта за професионална етика на националните инспекционни органи - членове на RESIJ. Хартата беше приета от страните - членки на Мрежата през 2021 г.

Също през 2021 г., по инициатива на Европейската комисия (ЕК), членовете на RESIJ взеха решение да бъде извършен анализ на националните правни механизми за защита на уязвимите пълнолетни лица при

трансгранични ситуации в Европейския съюз (ЕС). Целта на анализа беше да се установи точното състояние на сътрудничеството между съдебните органи по въпроси, свързани със защитата на пълнолетни лица в държавите - членки на ЕС - както в тези, които са страни по Хагската конвенция от 13 януари 2000 г. за международната защита на пълнолетни лица, така и в останалите, които все още не са ратифицирали този международен инструмент.

За тази цел, по темата бяха изготвени национални доклади от всяка държава. През месец февруари 2022 г. работната група, създадена със заповед на главния инспектор на ИВСС, изработи предварителния доклад за България. В доклада е направен преглед на българското законодателство, което предвижда особена, засилена защита на пълнолетните лица; посочени са какви са установените критерии за уязвимост; кои органи са компетентни в организацията за осигуряване на защита; какви защитни мерки са предприети от съдебни или административни органи; описани са процедурни правила и гаранции за уязвимото пълнолетно лице; национални регистри на мерките за защита, както и кои норми на международното частно право са приложими за осигуряване защитата на лицата в трансгранични ситуации.

В рамките на колоквиум, проведен през месец април 2022 г. в Париж от Френското председателство на Съвета на ЕС, RESIJ организира кръгла маса, на която представи напредъка на своята работа по мисията за инспекция на европейското съдебно сътрудничество за защита на уязвимите пълнолетни лица.

След консултации и анализ на различните национални ситуации, представени в националните доклади, членовете на RESIJ изготвиха окончателен обобщен доклад „Мисия за оценка на европейското гражданско съдебно сътрудничество по граждански дела за защита на възрастните лица, съдържащ правната рамка за европейско съдебно сътрудничество в областта на гражданската защита на пълнолетни лица, установените оперативни трудности и препоръките на съвместната мисия за укрепване на правната рамка за съдебно сътрудничество в областта на гражданската защита на пълнолетни лица“. През месец май 2022 г. главният инспектор на правосъдието на Франция Кристоф Стрюдо - ротационен председател на RESIJ, предаде официално доклада на ГД „Правосъдие“ на Европейската комисия с цел да послужи за изготвяне на общ инструмент на ЕС, който да уреди съдебното сътрудничество в областта на гражданската защита на уязвимите пълнолетни лица.

По покана на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието (CEPEJ) в сътрудничество с Европейската мрежа на службите за инспекция на правосъдието (RESIJ) и Генералния инспекторат по съдебните въпроси на Висшия съвет на съдебната власт на Кралство Мароко, главният инспектор на ИВСС взе участие в регионална конференция, проведена в Казабланка, Мароко на 11 и 12 май 2022 г. Целта на регионалната конференция беше представяне

опита на RESIJ, запознаване с добрите практики на инспекторатите, членове на Мрежата и създаване на Южно-средиземноморска мрежа на службите за инспекция на правосъдието.

Участие в конференцията взеха представители на инспекторатите на правосъдието на страните от южния средиземноморски регион (Египет, Йордания, Ливан, Мароко, Палестина, Тунис) и на европейските държави, членове на RESIJ (Белгия, България, Франция, Италия, Португалия, Румъния, Испания), както и Албания. В рамките на конференцията бяха споделени и обсъдени добрите практики на инспекторатите на съдебната власт на представените държави относно законовите им правомощия, извършваните проверки и използваните работни инструменти, перспективите, както и извършените мисии на инспекторатите, свързани с темите опазване на околната среда и борбата с домашното насилие. Главният инспектор на ИВСС сподели с аудиторията опита на Инспектората, като представи констатациите от извършената през 2020 г. в 29 районни съдилища, тематична проверка на тема „Анализ на наложените от районния съд мерки за защита от домашно насилие по издадените и влезли в сила заповеди за защита съгласно Закона за защита от домашното насилие (ЗЗДН), както и на влезлите в сила актове по конкретни разпоредби от Наказателния кодекс“. Темата беше посрещната с особено голям интерес от присъстващите на конференцията и работата на ИВСС получи висока оценка за откритото представяне на въпроса, извършената задълбочена проверка и анализ.

Конференцията приключи с приемането на учредителна декларация и създаването на Южно-средиземноморска мрежа на службите за инспекция на правосъдието, включваща Мароко, Тунис, Ливан, Египет, Йордания и Палестина. За председател на мрежата беше избран главният инспектор по съдебните въпроси към Върховния съвет на съдебната власт на Кралство Мароко Абдела Хамуд. Южно-средиземноморската мрежа ще даде възможност да се създаде платформа за обмен и споделяне на добри практики между държавите-членки с оглед укрепване на ролята на съдебната власт и на инспекционните служби в региона.

През 2021 г. Инспекторатът към Висшия съдебен съвет на Република България и главният съдебен инспектор на Република Албания подписаха меморандум за разбирателство между двете институции.

Успешното сътрудничество между двете инспекционни служби продължи и през 2022 г., като в началото на м. юни, по покана на главния инспектор на ИВСС, главният съдебен инспектор на Албания Артур Метани и екип от инспектори и други представители на институцията, проведоха работно посещение в Република България. Визитата на албанската делегация беше насочена към проучване и прилагане на добрите практики на ИВСС с цел подобряване ефективността на правомощията на инспекционната служба на Република Албания. Делегацията беше придружена от Нейно

Превъзходителство Посланика на Република Албания Доника Ходжа и от международния експерт Анита Михайлова. Проведена беше работна среща с главния инспектор и експерти от ИВСС, на която бяха представени добрите практики по извършването от Инспектората планови проверки и проверки по сигнали, обсъдиха се въпроси, свързани с проверките за интегритет и иницирането на предложения за ангажиране на дисциплинарната отговорност на магистратите. Гостите се запознаха с работата на Регистратурата на ИВСС и на отделните деловодства. Албанската делегация, съвместно с главния инспектор на ИВСС, проведе и срещи с председателя на Конституционния съд на Република България, с председателите на ВКС и ВАС, както и с членове на ВСС. На посещение в Административен съд - Велико Търново се проведе работна среща с председателя на съда и съдии за обмяна на опит.

В края на м. юни 2022 г. инспектори и експерти от ИВСС взеха участие в конференция, проведена в Тирана, Албания на тема „Общественият интерес към правораздаването и независимостта на съдебната власт“. Конференцията беше организирана от RESIJ и главния съдебен инспектор на Албания, като освен ИВСС участие взеха представители на инспекторатите от Франция, Белгия, Гърция, Румъния, Испания, Италия, Португалия, както и представители на Европейския съюз и Европейската комисия за ефикасност на правосъдието (СЕРЕЈ). Целта на конференцията беше да се акцентира на независимостта на съдебните инспекции, както и да се подпомогне постигането на по-голяма ефективност и обществено доверие към дейността на инспекционните служби. Обсъдени бяха и сходните предизвикателства, пред които са поставени членовете на RESIJ, важността на следването на общи стандарти и непрекъснат обмен на добри практики за постигане на високите изисквания към тяхната дейност.

На 16 и 17 декември в Брюксел, Белгия главният инспектор на ИВСС, инспектори и експерти взеха участие в Общото събрание на RESIJ.

По време на първата част от Общото събрание на RESIJ, членовете на мрежата обсъдиха и приеха отчетен доклад за работата, извършена през 2022 г., представен от ротационния председател на RESIJ Кристоф Стрюдо. Главният инспектор на френския инспекторат изтъкна постигнатото през годината и извършената съвместна работа, включително подчерта резултатите от проведените конференции и изготвените доклади, представени на ЕС. Обсъдени бяха програма за работата на мрежата през 2023 г., както и предложения за промени в Устава на RESIJ предвид изтичащия мандат на управителните органи.

Втората част на Общото събрание включваше представяне от участниците на Мрежата на естеството и типологията на работата на всяка инспекционна служба. Главният инспектор на Инспектората към Висшия съдебен съвет на България представи структурата, правомощията на органа, видовете проверки и методите на тяхното извършване, като подчерта ролята

на Инспектората, чрез контролната дейност на органа, да се укрепи ефективността и отчетността на органите на съдебната власт, без да се засяга независимостта на магистратите.

Обсъдени бяха също въпроси, свързани с бъдещия фокус на работата на RESIJ и сътрудничеството с институциите на Европейския съюз.

Подчертавайки значението на текущото сътрудничество чрез обмен на опит и добри практики с цел постигането на най-добрите европейски стандарти в инспекционната дейност, главният инспектор на ИВСС предложи следващото Общо събрание на Европейската мрежа на службите за инспекция на правосъдието да се проведе в София през месец юни 2023 г. Предложението беше гласувано и прието. Международният форум, на който ще бъде домакин ИВСС, ще допринесе за укрепване на авторитета на Инспектората, за задълбочаване на международното сътрудничество в рамките на Мрежата, както и за подобряване функционирането на органите на съдебната система.

XVII. ИНСТИТУЦИОНАЛЕН И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ НА ИВСС. ПРЕДСТАВЯНЕ ДЕЙНОСТТА НА ИНСТИТУЦИЯТА ПРЕД ОБЩЕСТВОТО.

1. ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

Структурата и правомощията на ИВСС са съобразени с предвиденото в Конституцията на Република България, Закона за съдебната власт и Правилника за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите. Администрацията на ИВСС е обособена в обща и специализирана. Общата администрация подпомага осъществяването от главния инспектор ръководство на институцията, създава условия за осъществяване на дейността на специализираната администрация и извършва техническите дейности по административно обслужване. Специализираната администрация, която се състои от експерти с юридическо образование и експерти с висше икономическо или друго подходящо образование, подпомага осъществяването на правомощията на ИВСС.

През 2022 г. не са извършвани промени в организационната и административната структура на ИВСС. Общата администрация включва следните звена: дирекция „Административна дейност“, дирекция „Правно обслужване, връзки с обществеността и човешки ресурси“, дирекция „Бюджет и финанси“ и дирекция „Компютърно-информационна сигурност“. Експертите в специализираната администрация са разпределени в следните звена: за извършване на проверки по чл. 54, ал. 1, т. 1 и 2 ЗСВ, по глава трета „а“ ЗСВ, по глава девета, раздел Ia и по глава девета, раздел Ib ЗСВ, както и звено „Аналитично“.

Общата щатна численост на институцията към 31.12.2022 г. е 131 щатни бройки, включващи главен инспектор, 10 инспектори, 49 щатни бройки в общата администрация и 71 щатни бройки за експерти.

2. ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ НА ДЕЙНОСТТА НА ИНСПЕКТОРАТА КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Изискванията за публичност и прозрачност на дейността на институциите се увеличават неспирно, и с оглед на това Инспекторатът се стреми да осигурява равен достъп до информация относно извършените проверки в органите на съдебната власт, като предоставяната информация е обективна и вярна.

И през 2022 г. ИВСС продължи да публикува на интернет страницата си всички актове за резултати от извършените проверки. Публикуват се и решенията на главния инспектор по възражения, направени във връзка с констатации и препоръки в актовете, както и отправените сигнали и изготвени становища по тълкувателни дела. На интернет страницата на институцията се поддържат и обновяват образци на декларациите за имущество и интереси, подавани от магистратите, като са публикувани и образци на сигналите, които могат да бъдат подавани за нарушения на интегритета или за защита на личните данни.

Представена е организационно-управленската структура на институцията, бюджета на Инспектората, както и нормативните и вътрешните актове, уреждащи правомощията му. Публикуват се и новини за дейността на органа или за събития, в които негови представители са взели участие.

И през 2022 г. се наблюдава устойчива тенденция на присъствието на ИВСС в медиите за отразяване на дейността на органа. Общо материалите, публикувани в медиите (сайтове, вестници, електронни медии и други информационни канали) са 267 на брой.

На интернет страницата са публикувани всички прессъобщения на Инспектората за 2022 г., свързани с изпълнението на неговите правомощия. Както и в предходни периоди са публикувани годишната програма на ИВСС за 2022 г. и Доклада за дейността на институцията за 2021 г., поместени са съобщения с акценти от тези основни документи, а на медиите са изпратени прессъобщения. Публикувани са и четирите тримесечни отчета за 2022 г. по глава трета „а“ ЗСВ за установените нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок. Оповестена е информация за всеки един от отчетите с подробности за най-продължителните производства, установени при проверките, както и данни за конкретни случаи на забавено правосъдие. Изпратени са прессъобщения до медии и ресорни журналисти, които са разработили журналистически материали.

На интернет страницата на ИВСС са публикувани и изготвените от институцията три анализа в изпълнение на мярка „Укрепване ролята на Инспектората към Висшия съдебен съвет за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт“, заложен в Реформа 2: „Противодействие на корупцията“ в Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) на Република България за 2022 г.: Анализ на практиката на ИВСС по глава девета, раздел Ia и раздел Ib от Закона за съдебната власт за 2021 г.; Анализ на практиката на ВАС по приложението на Кодекса за етично поведение на българските магистрати (КЕПБМ) за периода 2017 г. - 2021 г. и Анализ на приключените производства по КЕПБМ, образувани пред комисиите за професионална етика към органите на съдебната власт за 2021 г.

И през 2022 г. на сайта на ИВСС продължи поддържането и обновяването на раздел „Проверка на имуществени декларации“. Публикувано е съобщение за срока и способите за подаване на ежегодните декларации за имущество и интереси на магистратите по чл. 175а, ал. 1, т. 1 и т. 2 ЗСВ през 2022 г. Налична е и информация за утвърждаване на нов образец на имуществените декларации, подавани от магистратите и указания за попълването им.

В съответствие с изискванията на Закона за съдебната власт, на интернет страницата на Инспектората са публикувани декларациите за имущество и интереси на съдиите, прокурорите и следователите, подадени през 2022 г.; списък на магистратите, неподали в срок декларации за имущество и интереси, и списък на влезлите в сила наказателни постановления, с които е наложено административно наказание за извършено нарушение и за сключените споразумения. Инспекторатът е отчетел и резултатите от извършените проверки на имуществените декларации за 2021 г., подадени през 2022 г. от съдиите, прокурорите и следователите

3. ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА ПРАВОМОЩИЯТА НА ИНСПЕКТОРАТА КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

През месец май 2022 г. Инспекторатът отвори вратите си за студенти от Департамент „Право“ на Нов български университет, като проведе „Ден на отворените врати“ под надслов „Открито за съдебната власт“ на тема „Инспекторатът към Висшия съдебен съвет отблизо“. Студентите от IV курс по специалността „право“ в НБУ зададоха множество въпроси към инспектори, експерти и главния секретар на ИВСС, а те ги запознаха с функциите и конкретните правомощия по извършване на проверки както на органите на съдебната власт, така и на съдии, прокурори и следователи. Бъдещите юристи имаха възможност да видят отблизо и в реални условия начина, по който функционира администрацията на Инспектората.

През месец декември 2022 г. студенти от Софийския университет „Св. Климент Охридски“, специалност „публична администрация“ се запознаха на място с работата в служба „Регистратура“ и отделните деловодства на ИВСС, както и с отделните образци на документи, обработвани от тези служби.

Съвместно с Висшия съдебен съвет и през 2022 г. ИВСС продължи да изпълнява проект „Осигуряване на софтуерна и методическа обезпеченост и изграждане на административен капацитет на ИВСС за превенция на корупцията в съдебната система“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Проектът цели осигуряване на ефективни мерки за превенция на конфликта на интереси при гарантиране на прозрачност и опазване независимостта на съдебната власт, както и софтуерното осигуряване на правомощията на ИВСС, свързани с проверка на имуществените декларации на съдиите, прокурорите и следователите. Срокът за изпълнение на проекта е удължен до 31.07.2023 г.

В рамките на проекта е предвидено разработването на два електронни публични регистъра. Единият - на електронните декларации за обстоятелства, свързани с предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, и имуществени декларации, а другият - на отводите, включващ исканите отводи и мотивите, с които са уважени или не за всеки съдия. Отговорна институция за разработването на първия от регистрите е ИВСС, а за втория – ВСС. Регистърът на отводите е внедрен и пуснат в експлоатация на 30.07.2021 г.

На 20.04.2022 г. беше обявена поредна обществена поръчка за избор на изпълнител за разработване на електронния публичен регистър на електронните декларации. След провеждане на процедура по ЗОП на 14.07.2022 г. беше сключен договор за разработване на електронния публичен регистър на електронните декларации, който към момента е в процес на изпълнение.

С оглед популяризиране на правомощията и дейността на ИВСС следва да се посочат и съвместните дейности на институцията с инспекционните служби-партньори от Мрежата на европейските служби за съдебна инспекция (RESIJ). Специално внимание на тази дейност е отделено в раздел XVI от доклада.

XVIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Отчетените в настоящия доклад резултати от дейността на ИВСС доказват, че през изминалата 2022 година се работи интензивно и ефективно по всички правомощия на контролния орган. Резултатите от дейността на Инспектората са реални, като основен приоритет в нашата работа остава

насърчаването на върховенството на закона и следването на най-високите стандарти при осъществяване на дейността на институцията.

Важно е да се отчете, че за поредна година Инспекторатът изпълни годишната си програма, въпреки напускането през 2022 г. на двама инспектори, проверяващи оплаквания по граждански и административни дела. Останалите два екипа от инспектори и експерти поеа и техните проверки, като беше създадена организация за преразпределение на работата по отделните направления от дейността на Инспектората.

От извършените проверки се констатира, че независимо от предизвикателствата, породени от влошената през 2020 г. и 2021 г. епидемична обстановка в страната, е постигната много добра организация на административната дейност на органите на съдебната власт. В по-голямата част от проверените съдилища делата се образуват в деня на постъпване на съдебните книжа и се разпределят на докладчик при спазване на чл. 9 ЗСВ. Продължава насрочването на делата за разглеждане в съдебни заседания и отлагането им за следващи заседания през кратки периоди - много често в срок до 1 месец от постановяване на определението по чл. 140 ГПК. По отношение на наказателните дела насрочването им в разпоредително заседание се извършва при спазване на сроковете по НПК, а отлагането им е съобразено със срока по чл. 271, ал. 10 НПК. Като положителен следва да се отчете и фактът, че в повечето съдилища административните ръководители следят за движението и приключването на делата и при необходимост предприемат съответни организационни и дисциплиниращи мерки при констатирани забавяния. Повечето граждански и наказателни дела се насрочват, разглеждат и приключват в кратки срокове, което затвърждава тенденцията за подобряване срочността на правораздаването.

Положителни тенденции в работата са отчетени и по отношение на проверените прокуратури. Във всички проверени през 2022 г. прокуратури е установено, че се спазва принципът на случайното разпределение на прокурорските преписки, съгласно изискването на чл. 9 ЗСВ. Съхраняването и работата с веществените доказателства в повечето прокуратури е в съответствие с НПК, ПАПРБ, указанията и заповедите на главния прокурор. В по-голямата част от проверените прокуратури възлагането и извършването на проверките по ЗСВ е в указаните срокове и в съответствие с чл. 145, ал. 2 ЗСВ. По делата разследването се провежда в законния и в удължения срок за разследване, а постановленията и обвинителните актове се изготвят в срок.

Проверките, извършени през 2022 г. в органите на съдебната власт отчитат дисциплиниране на процеса и спазване на процесуалните срокове по движението и приключването на делата и преписките. В подкрепа на този извод са извършените проверки по административни дела в АдмС – Шумен, АдмС – Разград и АдмС – Добрич; по наказателни дела в РС – Генерал Тошево, РС – Разград, РС – Търговище, РС – Попово, РС – Радомир, РС – Трън и РС –

Брезник, на Военно-апелативния съд, Военен съд - Сливен, Военен съд - София и Военен съд – Пловдив, в РП – Разград и териториалните отделения към нея (ТО - Исперих и ТО – Кубрат), РП – Добрич и териториалните отделения към нея (ТО - Каварна, ТО - Генерал Тошево, ТО - Балчик и ТО – Тервел) и РП – Бургас и териториалните отделения към нея (ТО - Несебър, ТО - Поморие, ТО - Средец, ТО - Малко Търново, ТО - Царево, ТО - Айтос и ТО - Карнобат), при които не са установени пропуски в дейността им и екипите от ИВСС не са давали препоръки по смисъла на чл. 58, ал. 2 ЗСВ.

В работата на някои от проверените съдилища и прокуратури са отчетени и пропуски.

По-често срещани пропуски в производствата по гражданските дела са несвоевременното извършване на проверката за редовност и допустимост на исковите молби, постановяване на определенията по чл. 140 ГПК в срокове над 6 месеца и над 1 година от изтичане на едномесечния срок за отговор на исковата молба, насрочване на първо открито съдебно заседание или следващо при отлагане на делото след продължителен период от време - след 3, 5 месеца, дори 11 месеца от постановяване на определението по чл. 140 ГПК. В някои съдилища е установено, че се е увеличил броят на просрочените съдебни актове и обявяването им след три и повече месеца от изтичането на едномесечния срок по чл. 235, ал. 5 ГПК, а в редки случаи са налице и значителни просрочия, достигащи до 11 месеца.

В съдебните производства по НПК, както и в предходни години, констатираните пропуски са най-вече неспазване на формата на акта, с който се насрочват делата; не винаги съдът указва на страни, свидетели и други участници в процеса, които не се явяват в съдебно заседание и стават причина за отлагане на делото да представят доказателства за причините за неявяване, и не винаги използва правомощията си по НПК за дисциплиниране на участниците в процеса – да наложи глоба или принудително довеждане. Диспозитивите на присъдите по някои дела не отговарят на изискванията за съдържание, предвидено в чл. 305, ал. 4 НПК, а в други случаи са установени определения и разпореждания, които представляват съдебни актове съгласно чл. 32 НПК, но не са мотивирани. Екипите са отбелязали и случаи, в които не са спазени сроковете за изготвяне на мотивите към постановените присъди и/или на решенията по чл. 340 НПК, като най-често просрочията са незначителни - от две седмици до един месец, а в редки случаи забавите достигат до 8 месеца след изтичане на процесуалния срок.

В проверените през 2022 г. районни прокуратури и териториални отделения към тях най-често установените пропуски са по отношение взаимодействието с органите на МВР в работата по спрените досъдебни производства, като по част от спрените ДП е установено, че не се осъществява регулярен контрол от наблюдаващите прокурори върху разследващите органи за проведените ОИМ и резултатите от тях.

Видно от актовете за проверки, както и от постъпилата от административните ръководители информация, повечето от препоръките на ИВСС се възприемат като правилни, като още по време на извършване на самите проверки се отстраняват пропуските и се предприемат конкретни действия за изпълнението им.

За преодоляването на проблемите, свързани с неоправданото забавяне по движението и приключването на дела и преписки ИВСС е предприел съответните мерки, в това число и с предложения до съответните административни ръководители за налагане на дисциплинираща мярка по чл. 327 ЗСВ. Отправени са и предложения до съдийската колегия на ВСС за образуване на дисциплинарни производства срещу съдии за извършени дисциплинарни нарушения, констатирани при проверките, изразяващи се в системно неспазване на сроковете, предвидени в процесуалните закони и бездействие, което неоправдано забавя производството.

Извършена беше и тематична проверка на районните съдилища, включени в годишната програма на ИВСС за 2022 г., както и на Районен съд – Пловдив, Районен съд - Силистра и Районен съд - Добрич, относно образуваните в Единната информационна система на съдилищата (ЕИСС) след 30.06.2021 г. дела в техния хартиен еквивалент, която да установи съдържа ли се на хартиен носител издаденият в електронна форма акт на съда и в какъв вид. Проверена беше и дейността на Окръжен съд - Пловдив, Окръжен съд - Благоевград, Окръжен съд – Перник, Окръжен съд - Кюстендил, Окръжен съд – Силистра, Окръжен съд – Добрич, Окръжен съд – Търговище и Окръжен съд – Шумен относно даваните от въззивната инстанция указания във връзка с администриране на въззивната жалба в случаите, когато оспореният първоинстанционен съдебен акт не е приложен по хартиеното дело или приложеният съдебен акт не е подписан със саморъчен подпис на съдията. Установено беше, че във всички проверени съдилища (с изключение на РС-Пловдив) всички дела, образувани в ЕИСС след 30.06.2021 г., имат изготвен идентичен хартиен носител, съдържащ всички съдебни книжа и актове, издадени в електронна форма. Съдиите постановяват съдебните актове/решения или определения и на хартиен носител, като ги подписват. Препоръки към съдилищата не бяха отправяни.

В изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост на България и мярката, възложена в отговорност на ИВСС, през изминалата 2022 г. в ПОДИВССДАЕ беше въведена процедура по приемане на образци за отчитане приключването на делата и преписките в установените срокове от съдилищата, прокуратурите и следствените органи, като се предвиди съдебните органи да предоставят на Инспектората отчети за дейността си по разглежданите и приключените дела и преписки. Инспекторатът прие образци за отчитане приключването на делата и преписките в установените срокове от органите на съдебната власт, като се предвиди първото отчитане да бъде за

2022 г. Изпълнението на тази дейност стартира през настоящата 2023 година с изготвяне на анализ за резултатите от приключените дела и преписки в установените срокове от съдилищата, прокуратурата и следствените органи за 2022 г.

Приключените граждански и търговски дела от районните, окръжните, апелативните съдилища и ВКС са между 65% и 80% от разгледаните дела, административните съдилища и ВАС са със 78% и съответно 74% приключени производства, а приключените наказателни дела са между 80% и 95% от разгледаните дела за годината. Анализът на обобщените статистически данни за разгледаните и приключени през 2022 г. дела от всички съдилища налага извод за много добра работа на съдиите. Приключените прокурорски преписки са между 75 % и 95%, а приключените досъдебни производства – над 65 % от разгледаните за отчетния период, което сочи на много добра работа на прокурорите и следователите.

През отчетната 2022 г. не се установиха проблеми при осъществяването на дейността по разглеждане на заявленията срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок. Като основна причина за нарушаване на разумния срок за разглеждане на делата е констатирано неспазването на установените процесуални срокове по образуване, движение и приключване на делата. Анализът на постъпилите през 2022 г. заявления води до извод, че се запазва тенденцията от предходни години големият процент от разгледаните заявления, по които е констатирано нарушаване правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, да е срещу действия на органи на съдебната власт на територията на Софийския апелативен район - 83 % от заявленията по наказателни дела и 93 % от заявленията по граждански, търговски и административни дела.

Инспекторатът продължи да развива експертния и организационния си потенциал по отношение извършването на проверки на имуществените декларации на съдиите, прокурорите и следователите, както и при извършване на проверките за почтеност и конфликт на интереси и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и проверки, свързани с нарушаване независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. С цел публичност и прозрачност във връзка с дейността на ИВСС по проверките за интегритет и осигуряване на превенция за недопускане на такива нарушения, както и в изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост на България, през 2022 г. и в началото на 2023 г. Инспекторатът изготви и публикува на интернет страницата на институцията три анализа - във връзка с добрите и лошите практики на съдиите, прокурорите и следователите, установени през призмата на извършените проверки по глава девета, раздели Іа и Іб ЗСВ за 2021 г. в съответствие с установените европейски и международни стандарти, анализира практиката на ВАС за периода 2017 г.- 2021 г. по приложението на КЕПБМ и практиката на комисиите по

професионална етика в органите на съдебната власт по приложението на КЕПБМ за 2021 г. Анализите са публични и дават реална представа за спазването на етичните правила от страна на представителите на съдебната власт, за работата на етичните комисии към органите на съдебната власт, както и за приетите за установени от ВАС етични нарушения, за които е ангажирана дисциплинарната отговорност на магистратите. Същите потвърждават установеното от ИВСС, че за недопускане на етични нарушения от магистратите не следва да се акцентира толкова на ангажиране на дисциплинарната им отговорност, колкото да се въвеждат в законодателството реални мерки за превенция, каквото предложение направихме още през 2020 г. за обсъждане на механизъм за деонтологична превенция.

ИВСС не престава да се утвърждава като реално функциониращ надзорен орган по отношение обработването на лични данни в случаите по чл. 17, ал. 1 от Закона за защита на личните данни.

В заключение, може да се обобщи, че ИВСС се справя успешно с изпълнението както на годишната си програма, така и на всичките си правомощия, предоставени с Конституцията на Република България и със Закона за съдебната власт. Постигнатите резултати през годината показват, че ИВСС се ползва с подкрепата на обществото и доверието на магистратите, а дейността му се свързва с институционален авторитет.

Заличено на
осн. 33ЛД

ГЛАВЕН ИНСПЕКТОР:

ТЕОДОРА ТОЧКОВА

